

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**ALKOL BAĞIMLILIĞI SENDROMU TANISI İLE
YATIRILAN HASTALARDA SUÇ VE ANTİSOSYAL
DAVRANIŞ İLİŞKİSİ ÜZERİNE
TANIMLAYICI BİR ÇALIŞMA**

Dilek Tektaş

**DİSİPLİNLER ARASI ADLİ BİLİMLER ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

1. DANIŞMAN

Prof. Dr. Gürol CANTÜRK

2. DANIŞMAN

Prof. Dr. Yıldırım Beyatlı DOĞAN

ANKARA

2017

Ankara Üniversitesi

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Yüksek Lisans tezi olarak hazırlayıp sunduğum “ALKOL BAĞIMLILIĞI SENDROMU TANISI İLE YATIRILAN HASTALARDA SUÇ VE ANTİSOSYAL DAVRANIŞ İLİŞKİSİ ÜZERİNE TANIMLAYICI BİR ÇALIŞMA” başlıklı tez; bilimsel ahlak ve değerlere uygun olarak tarafımdan yazılmıştır. Tezimin fikir/hipotezi tümüyle tez danışmanlarım ve bana aittir. Tezde yer alan deneysel çalışma ve araştırma tarafımdan yapılmış olup, tüm cümleler, yorumlar bana aittir. Yukarıda belirtilen hususların doğruluğunu beyan ederim.

Öğrencinin Adı Soyadı: Dilek Tektaş

Tarih: 10.01.2017

İmza:

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Disiplinler Arası Adli Bilimler Anabilim Dalında

Dilek Tektaş tarafından hazırlanan

**“ALKOL BAĞIMLILIĞI SENDROMU TANISI İLE YATIRILAN
HASTALARDA SUÇ VE ANTİSOSYAL DAVRANIŞ İLİŞKİSİ ÜZERİNE
TANIMLAYICI BİR ÇALIŞMA”** adlı tez çalışması

aşağıdaki jüri tarafından YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak

OY BİRLİĞİ ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. H. Sinan SÜZEN
Ankara Ü. Eczacılık Fakültesi
Jüri Başkanı

Prof. Dr. Gürol CANTÜRK
Ankara Ü. Adli Tıp Anabilim Dalı
Üye

Doç. Dr. Hatice DEMİRBAŞ
Gazi Ü. Fen Edebiyat Fakültesi
Üye

Tez hakkında alınan jüri kararı, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Yönetim Kurulu tarafından onaylanmıştır.

Prof. Dr. K. Zafer KARAER
Ankara Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

İÇİNDEKİLER

Etik Beyan	ii
Kabul ve Onay	iii
İçindekiler	iv
Önsöz	vi
Simgeler ve Kısaltmalar	viii
Şekiller	ix
Çizelgeler	x

1.GİRİŞ	1
1.1.Suç Kuramları	3
1.2.Bireysel Nitelikli Suç Kuramları	4
1.2.1. Klasik Ekol	5
1.2.2. Klasik Olmayan (Neoklasik) Ekol	6
1.2.3. Pozitif Ekol	7
1.2.4. Coğrafik Ekol	8
1.3. Biyolojik Nitelikli Suç Kuramları	8
1.4. Psikolojik Nitelikli Suç Kuramları	9
1.5. Sosyolojik Nitelikli Suç Kuramları	10
1.5.1. Sosyal Yapı İle İlgili Kuramlar	11
1.5.2. Sosyal Süreç Kuramları	11
1.5.3. Sosyal Çatışma Odaklı Kuramlar	12
1.6. Suçlu ve Kişiliği	13
1.7. Alkol ve Alkol Bağımlılığı	19

2. GEREÇ ve YÖNTEM	22
2.1.Sosyodemografik Bilgiler	22
2.2. Minnesota Çok Yönlü Kişilik Envanteri (MMPI)	23
2.3. Levenson Psikopati Ölçeği (LPÖ)	26

3. BULGULAR	28
3.1. Sosyodemografik Özellikler ve Tanımlayıcı Özellikler	28
3.2. MMPI Alt Testleri Dağılımları	37
3.3. Levenson Psikopatoloji Ölçeği Cevap Dağılımı	46
3.4. MMPI ile LPÖ Testleri Arasındaki İlişki	50
3.5. MMPI L,F ve K Alt Testleri İle LPÖ Puan Dağılımları	51
3.6. MMPI Alt Testleri İle Psikopati Arasındaki İlişki	56
4. TARTIŞMA	59
5. SONUÇ ve ÖNERİLER	64
ÖZET	67
SUMMARY	68
KAYNAKLAR	69
EKLER	72
Ek-1: MMPI Testi Soruları	72
Ek-2: LPÖ Soruları	86
ÖZGEÇMİŞ	89

ÖNSÖZ

Latince *crimen* sözcüğünden türetilen suç, insanların var oldukları ilk yıllardan günümüze kadar ulaşmış ve toplumun refahı açısından her daim tehdit unsuru olmuştur. Bu nedenle de insanlar, yüzyıllar boyunca suçu araştırmış ve değişik açılardan incelemiştir. Bu araştırmalar yapılırken hep odak soru “Suç nedir?” olmuştur. Bu çalışmada da, açık ve net bir şekilde bu soru sorulmasa da, diğer insanların yaptığı gibi suçun nedeni farklı boyutlarda irdelenmiştir. Ancak diğer çalışmalardan farklı olarak, suç, alkol bağımlılığı ve antisosyal davranışlar üçgeni üzerinde yoğunlaşmıştır.

Bu bağlamda, AÜTF Ruh Sağlığı ve Hastalıkları AD. Alkol Bağımlılığı servisinde ABS tanısıyla yatan ve rastgele seçilmiş 25 hasta üzerinde MMPI ve LPÖ testleri uygulandı. Uygulanan testler ışığında veri analizleri yapılarak literatüre katkı sağlamak amaçlanmıştır.

Tezimde ve başarılarımda emeği olan çok sevgili danışmanım AÜTF Adli Tıp AD. Başkanı Prof. Dr. Gürol CANTÜRK’e, yüksek lisans eğitim hayatım ve tez çalışmam boyunca engin bilgi ve deneyimlerini benimle paylaşarak ufkumu genişleten, bana düşünmeyi öğreten ve benim için hep değerli kalacak olan AÜTF Ruh Sağlığı ve Hastalıkları AD. Öğretim üyesi ve tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Yıldırım Beyatlı DOĞAN’a,

Desteklerini hiçbir zaman benden esirgemeyen AÜTF Adli Tıp AD. öğretim üyesi Sayın Prof. Dr. Hamit HANCI’ya ve Sayın Jandarma Albay Mustafa MERCAN’a, bu tezin ortaya çıkışının bir diğer kahramanı gibi gördüğüm Sayın Psk. Özlem Şeyda ULUĞ’a, güler yüzü, bilgisi ve tecrübeleriyle her zaman örnek aldığım Gazi Üniversitesi Psikoloji Anabilim Dalı öğretim üyesi Doç. Dr. Hatice Demirbaş’a,

Bu zorlu yolculuğum boyunca beni yalnız bırakmayan dostlarıma ve beni her daim koruyup kollayıp bu günlere getirmek için emek harcayan biricik aileme en içten teşekkürlerimi sunarım.

SİMGELER ve KISALTMALAR

ABS	Alkol Bağımlılığı Sendromu
MMPI	Minnesota Çok Yönlü Kişilik Envanteri
LPÖ	Levenson Psikopati Ölçeği
TCK	Türk Ceza Kanunu
DSM	Mental Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı
SPSS	Statistical Package for the Social Sciences
AKB	Antisosyal Kişilik Bozukluğu
Sd	Standart Sapma
L	Yalan Alt Testi
F	Frekans Alt Testi
K	Düzeltilme Alt Testi
Hs	Hipokondri Alt Testi
D	Depresyon Alt Testi
Hy	Histeri Alt Testi
Pd	Psikotik Sapma Alt Testi
Pa	Paranoya Alt Testi
Pt	Psikasteni Alt Testi
Sc	Şizofreni Alt Testi
Ma	Hipomani Alt Testi
Si	Sosyal İçer Dönüklük Alt Testi
P	Anlamlılık Seviyesi

ŞEKİLLER

Şekil 3.1.1. Hastaların Yaş Dağılımı.	28
Şekil 3.1.2. Hasta Grubunun Eğitim Durumlarına Göre Oranları.	29
Şekil 3.1.3. Hastaların Medeni Durumlarının Dağılımı.	30
Şekil 3.1.4. Hastaların Yaşları ile LPÖ ve Pd Alt Testi Arasındaki İlişki.	36
Şekil 3.2.1. MMPI F, K ve L Alt Testlerinin Ortalamaları.	37
Şekil 3.2.2. Hs Alt Testi Puan Dağılımı.	41
Şekil 3.2.3. D Alt Testinin Puan Dağılımı.	41
Şekil 3.2.4. Hy Alt Testi Puan Aralıkları Dağılımı.	43
Şekil 3.2.5. Pa Alt Testi Puan Dağılımı.	43
Şekil 3.2.6. Pt Alt Testi Puan Dağılımı.	44
Şekil 3.2.7. Sc Alt Testi Puan Dağılımı.	44
Şekil 3.2.8. Ma Alt Testi Puan Dağılımı.	45
Şekil 3.2.9. Si Alt Testi Puan Dağılımı.	45
Şekil 3.5.1. Pd Alt Testi İle L Alt Testi Arasındaki Dağılım.	54
Şekil 3.5.2. Pd Alt Testi İle F Alt Testi Arasındaki Dağılım.	55

ÇİZELGELER

Çizelge 3.1.1. Hastaların Meslek Dağılımı.	29
Çizelge 3.1.2 Eğitim Durumu İle LPÖ ve Pd Alt Testi Arasındaki İlişki.	30
Çizelge 3.1.3 Eğitim Durumu İle LPÖ ve Pd Alt Testi Arasındaki İlişki.	30
Çizelge 3.1.4. LPÖ Puanına Göre Eğitim Durumları Arasındaki İlişki.	31
Çizelge 3.1.5. Medeni Durum İle Psikopati Arasındaki İlişki.	32
Çizelge 3.1.6. Medeni Durum İle Psikopati Arasındaki İlişki.	32
Çizelge 3.1.7. Mesleki Durum ile Psikopati Arasındaki İlişki.	34
Çizelge 3.1.8. Mesleki Durum ile Psikopati Arasındaki İlişki.	34
Çizelge 3.1.9. Hastaların Yaşları ile LPÖ ve Pd Alt Testi Arasındaki İlişki.	35
Çizelge 3.2.1. MMPI F, K, L Alt Testlerinin Ortalamaları ve Standart Sapmaları.	37
Çizelge 3.2.2. MMPI Alt Testlerinin Ortalamaları ve Standart Sapmaları.	38
Çizelge 3.2.3. L Alt Testi Puan Dağılımı.	38
Çizelge 3.2.4. K Alt Testi Puan Dağılımı.	39
Çizelge 3.2.5. F Alt Testi Puan Dağılımı.	40
Çizelge 3.2.6. Pd Alt Testi Puan Dağılımı.	42
Çizelge 3.3.1. LPÖ Testi Sorularının Ortalamaları ve Standart Sapmaları.	46
Çizelge 3.3.2. LPÖ Ortalama ve Standart Sapma.	49
Çizelge 3.4.1. Pd Alt Testi Puanları ile LPÖ Puanları Arasındaki Korelasyon.	50
Çizelge 3.5.1. L,F,K Alt Testleri İle LPÖ Arasındaki İlişki.	51
Çizelge 3.5.2. Geçerlilik Alt Testleri ile LPÖ Arasındaki Korelasyon.	53
Çizelge 3.5.3. Geçerlilik Alt Testleri ile Pd Alt Testi Arasındaki Korelasyon.	54
Çizelge 3.6.1. MMPI Alt Testleri İle Pd Alt Testi Arasındaki İlişki.	56
Çizelge 3.6.2. MMPI Alt Testleri İle LPÖ Arasındaki İlişki.	57

1.GİRİŞ

Suç tanımlamanın en iyi şekillerinden bir tanesi insanı tanımlamaktan geçmektedir. Mülkiyet duygusu insanda bir başlangıç noktası oluşturmaktadır. İnsan, bu başlangıç noktasını var olduğu an olarak belirlemiştir ve o andan itibaren de bu varlığı koruyup kollaması gerektiği hissiyatına kapılmıştır. Bu noktada toplumsallık oluşmuştur. Bir kişi, mülkiyeti nedeniyle ikinci bir kişi tarafından kendisine zarar verileceği hissine kapılır ve akabinde aynı tehdidin ikinci kişi için de geçerli olabileceğini düşünerek, üçüncü bir kişinin belirleyiciliği ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bu ihtiyaç ise “toplumsal sözleşme” (R; J.J. Rousseau) kavramını doğurmuştur. Toplumsallaşma ve insanın mülkiyet duygusu neredeyse eş zamanlı olarak ortaya çıkmış iki kavramdır.

Kuralların oluşturulması ile mülkiyet kavramının kazanımında bir devamlılık söz konusu olabilmektedir. Bu kuralların değerlerle ilişkilendirilmiş olması en önemli gerekçelerden biridir. Ancak bu şekilde bir kurallar düzeni oluşturulabilir. Toplumu bir arada tutan değerleri en iyi şekilde yansıtan kuralların korunduğu ve devamlılığı sağlandığı müddetçe toplumsal sözleşme de varlığını sürdürebilecektir. Değer kavramı ile insan varlığı her zaman paraleldir. İnsanın varlığına karşı çıkan değer yoktur. Bu bağlamda, cinayet işlemiş bir suçlu, suçunun sebebini kendisince oluşturduğu değerlerle açıklamaya çalışıyor ve bu değerler üzerinden af diliyorsa, toplumun ve insan varlığının devamlılığını korumak amacıyla bu af dileği geri çevrilmelidir. Bu tür suçların dayandığı bir değer olmamasına karşın, bu suçların cezasının dayandığı bir değer bulunmaktadır. Dolayısı ile değer odaklı bir tartışmayı dikkatlerden kaçıracağı için gereksiz ve tehlikelidir. Hatta tartışmanın ötesinde hukuksal yapıyı zarara uğratacak sonuçlar doğurabilir. Değerlerin bir noktada nesnellik taşımadığı ön kabulü bu tür tartışmaların temelinde yatan kabule işaret eder. Ancak toplumsallaşma süreci içerisinde değerlere dokunulmaması ve olduğu gibi korunması önemlidir. Aksi takdirde toplumun oluşması mümkün olamamaktadır ya da oluşsa bile devam etmesi

olanaklı değildir. Toplumsallaşma sürecinde suç etik bir duyarlılıkla ceza ile karşılaşılır. Ancak bazı kabuller suçun nedenleri açıklamaya çalışırken, suça ödüllendirici diyebileceğimiz bir değer yükleyebilirler. Tam bu noktada şöyle bir soru ortaya çıkmaktadır; “Tartışılan suçun kendisi midir yoksa nedeni midir?”. Günümüzdeki suç kavramı ile geçmişteki suç kavramının farklı tanımlanması, daha önceden suç olarak kabul edilen ve cezalandırılan eylemlerin, bugün artık böyle görülmemesi akıllara suçun ne kadar esnek bir kavram olduğu sorusunu getirir. Kişiden kişiye, toplumdan topluma, zamandan zamana değişkenlik gösteren bu kavram mı ikiyüzlülük taşımakta yoksa bu değişkenliği oluşturan etkenler mi? Başka sorular sorarak böylesi ağır bir sonuca ulaşmaktansa üzerinde düşünmeye değer tartışma başlıklarını belirlemeye çalışmak çok daha işlevsel olabilir.

Suçu evrensel açıdan değerlendirmek, suçu tanımlarken bize en akılcı ve doğru yolu gösterecek yöntemdir. Bunu yaparken suçu fail açısından değerlendirmemek gerekir. Eğer suçu, eylemi gerçekleştiren kişi açısından değerlendirecek ve açıklamaya çalışacak olursak, suçu evrensellikten öteye taşıyıp bireysel ve öznel bir anlam yüklemiş oluruz. Bunun da bizi ne kadar doğru bir sonuca götüreceği şüphelidir. Zira böyle bireysel ve öznel bir anlam bizi suçun tanımından çok suçun nedenine kavuşturacağı kesindir. Ayrıca evrensel çerçevede açıklığa kavuşturmak hem fail hem de mağdur açısından doğabilecek önyargıları da önleyebilmektedir. Esasen hukuk sistemi tam bu noktada tıkanmaktadır. Çünkü önyargı bindirmesi olmasa da başka bir saik devreye girmektedir. Bu, failin ruhsal durumudur ya da başka bir deyişle, suç eylemini gerçekleştirdiği esnada failin yaşadığı ve içinde bulunduğu ruhsal durumdur. Faille ilişkili yapılacak ruhsal tanımlamalar ve suç esnasındaki ruhsal durumunu göz ardı etmeyecek olan bir yargı verici, bu konuda doğabilecek önyargı bindirmelerini engellerken, aynı zamanda tarafsızlığını da koruyacaktır. Bu bağlamda suç ile ilişkili etmenleri ele alırken göz önünde bulundurmamız gereken koşullardan bir tanesi de ruhsallık ve onu konu edinen ruhsal bilim (psikoloji)’ dir. Farklı nitelikte ve suç kuramı yapılanmasında işlevsel olan başka değişken grupları da bulunmaktadır.

Latince *crimen* sözcüğünden türeyen *crime* sözcüğünün karşılığı olan suç üzerinde düşünürken, suçla ilişkili kuramlara bakmakta yarar vardır.

1.1.Suç Kuramları

Suç kuramları, suç fiilinin işlendiği zaman veya dönem; mekan ve içinde gerçekleştiği toplum olmak üzere üç yönde farklılıklar sergiler (Burkay, 2008). Suç kuramları, evrensel olarak kabul görmesine rağmen hiçbir bilimsel kanıta dayanmamaktadır. Mülkiyetin ortaya çıkmasıyla birlikte girilen toplumsallaşma süreci, suçun varlığını da ortaya koymuştur. Bu nedenle suçu açıklarken muhakkak toplumsallaşma süreci çerçevesinde yapılmalıdır. Bunun gerekçelerinden bir tanesi de suçun ve toplumun ayrılmaz iki kavram olmasıdır. Suç, başlı başına bir eylem olduğu için ve tanımı yapılırken de eylem üzerinden yapıldığı için, suçun statik bir konumdan çok, dinamik bir konum içerdiğini söyleyebilmekteyiz. Bu dinamik konumu, onu durağanlıktan uzaklaştırarak toplumdan topluma ve zamandan zamana şekil almasını sağlamaktadır. Örneğin; geçmişte pek de söz edilmeyen beyaz yakalı suçlar günümüzde başlı başına bir gündem olma özelliğindedir. Hisse senedi, borsa, kara para ve benzeri yeni suç tarifleri toplumsal değişimin getirdikleri arasındadır. Bir diğer örnek ise; internetin ve diğer teknolojik unsurların son zamanlarda yaygınlaşması ve yaşamımızın her alanında var olması nedeniyle ortaya çıkan suçlardan biri olan bilişim suçlarıdır. Dünyada suçun tek bir tanımı yoktur. Diğer bir deyişle suç, herkes tarafından farklı açılardan ele alınmaktadır. Bunun nedeni ise, dünyanın her yerinde değişen normlardır. Her norm kendi suçunu oluşturmaktadır. Suçu tek bir tanım altında toplayamazken, suçla ilgili aklımıza gelen soruları şu şekilde toplamak mümkündür:

- İnsanlar neden suç işler?
- Kimler suçludur?
- Doğuştan suçlu olunabilir mi yoksa bu sonradan edinilen bir davranış mıdır?

- Kişi, iradesi dışında suça itilmiş olabilir mi? Yani insan zorla suçlu olabilir mi?

Bu soruların çoğaltılması mümkündür. Bu ve çoğaltılması mümkün diğer soruların göz ardı edilmemesi gerekmektedir. Bu soruları cevaplarken kuramsal bir yapı izlememiz, bizi en doğru sonuçlara ulaştıracaktır.

Başlangıçta suç kuramlarını kendi içinde gruplandırmak belirli bir düşünce çerçevesi çizmek için gereklidir. Suç kuramları belli başlı şu büyük gruplara ayrılmaktadır (Burkay,2008):

- I. Bireysel Nitelikli Suç Kuramları
- II. Biyolojik Nitelikli Suç Kuramları
- III. Psikolojik Nitelikli Suç Kuramları
- IV. Sosyolojik Nitelikli Suç Kuramları

1.2.Bireysel Nitelikli Suç Kuramları

Bireysel nitelikli kuramlar, suç eylemini gerçekleştiren bireyi yani faili ele alarak açıklama yaparlar. Kuramı işleyen uygulamadır ve bu uygulamalar kendi içerisinde farklılıklar göstermektedir. Bunlara kısaca “ekol” adı verilmektedir. Dolayısı ile bireysel nitelikli kuramlar içinde söz edilmesi gereken belli başlı ekoller şunlardır (Burkay, 2008):

- a. Klasik ekol
- b. Klasik olmayan ekol
- c. Pozitif ekol
- d. Coğrafik ekol

1.2.1. Klasik Ekol

“Faydacı” olarak da bilinen klasik ekol, failin fiili belli bir arayış içerisinde ve belli bir beklentiyle işlediğini savunan düşüncedir. Ekol, genelde faydacılığın tüm yönlerini barındırmasa da böyle anılması neredeyse gelenekleşmiştir. Bu eksikliğine rağmen, suçla ilişkili kavramlaştırmaya bilimsel bir zemin oluşturan ilk ekoldür. Bu ekole göre, birey suçu özgür iradesiyle karar vererek işler. Suçla ilişkili olmayan diğer davranışlarında olduğu gibi, birey suçu işlemeyen önce kar-zarar hesabı yapar. Bu kazanç değerlendirmesinden sonra suça yönelir. Bu ekolün savunduğu diğer düşüncelerden biri de, suçun cezadan ayrı tutulmaması gerektiğidir. Çünkü zararı yani götürüsü çok olan suçlar, birey için de cazip halden çıkıp bireyi suçtan uzaklaştıracaktır. Bu da ceza ile mümkün kılınacaktır. Söz konusu tartışmalar on sekizinci yüzyılın Avrupa’sında, en çok da Fransa’da ortaya çıkmıştır (Özkan ve Fırıncioğulları, 2010). Bu döneme kadar Fransa’da işlenen suçun tam karşılığı olabilecek cezalar yer almamaktaydı. Önemli olan daha çok suç fiili krala karşı mı yoksa kiliseye karşı mı işlendiğiydi. Suçun karşılığında verilen ceza toplumsal olarak değil, daha çok gelişigüzel. Bu durum birçok düşünür tarafından ele alınmış ve suçun olduğu kadar cezanın da toplum odaklı olarak irdelenmesi gerektiği savunulmuştur. Kazandırdığı hukuki ilkeler ile bugün hala kendisinden söz ettirilen ve referans olarak gösterilen C. Becceria, on sekizinci yüzyılın son çeyreğine yakın zamanlarda yayımlanan ‘Suçlar ve Cezalar’ kitabında, en temel tanımların neler olabileceğini ortaya koymuştur. Becceria, suçun yasalarca belirlenen cezalarla karşılık bulması gerektiğini savunmuştur (Harcourt, 2013). Bu hususta Rousseau’nın daha önce de belirtilen “Toplumsal Sözleşmesi”ne atıfta bulunmaktadır. Bunu şu iki sözünden net ve açık olarak anlayabiliriz;

"Yasa ancak açık ve zorunlu olarak gerekliliği beliren cezaları koymalıdır ve bir kimse ancak suçun işlenmesinden önce kabul ve ilan edilmiş olan ve usulüne göre uygulanan bir yasa gereğince cezalandırılabilir."

“Kanunsuz ne suç ne de ceza olabilir.”

Hâkim, toplum için çalışan ve toplum adına kanunlar çerçevesinde kararlar veren, ayrıca suçun ve cezanın değişmesine izin vermeyen kişidir. Bu kararları Toplumsal Sözleşmenin belirlediği kurallar dâhilinde uygulamalıdır. Hâkimin suç işlemeyen birini cezalandırma keyfiliği asla olmamalıdır. Becceria, kitabında tüm bu düşüncelerin yanı sıra aynı tür suçlara aynı şekilde ceza verilmesi gerektiğini de savunmaktadır (Becceria, 2014, sf.48). Adalet ancak, Toplumsal Sözleşmede de belirtildiği üzere, eşit derecede cezalandırma uygulaması ile devamlılığını koruyabilmektedir. Görüldüğü üzere klasik ekol aynı zamanda günümüz hukuk anlayış ve uygulamalarının doğuşu ile birlikte anılmaktadır.

1.2.2. Klasik Olmayan (Neoklasik) Ekol

On dokuzuncu yüzyılda şekillenmeye başlayan bu düşünce, suç eylemini değil yine suç işleyen bireyi ele almaktadır. Bu düşünceye göre ceza suça göre değil, suçluya göre verilmelidir. Bu nedenle suç eylemini tartışmadan önce muhakkak bireyin ruhsal durumu ve toplumsallaşma süreci ele alınmalıdır. Bu doğrultuda sanayileşmenin arttığı ve bireyselleşmenin odağında gerçekleşen modern toplumların oluştuğu dönemde ortaya çıkan neoklasik ekol, fail cezalandırılmadan önce hem sosyolojik hem de psikolojik açıdan değerlendirilmesi gerektiğini öne sürmektedir. Bunlara örnek olarak “denetimli serbestlik” ve “iyi hal indirimi” uygulamaları verilebilir. Denetimli serbestlik, suçlunun toplum içerisinde infazı nedeniyle yapılan bir uygulamadır. Gelişmekte olan ülkeler, toplumsallaşma süreçleri hala devam ederken gelişmiş ülkelerin adalet sistemlerini kopyalayarak uygulamaları, kendi sistemlerini hasara uğratmaktadır.

1.2.3. Pozitif Ekol

Modern toplumun yavaş yavaş kabuk değiştirmesiyle birlikte yeni dūřünceler ortaya çıkmıştır. Doęa bilimlerindeki uygulamaların, toplum bilimlerindeki uygulamalarla harmanlanması sayesinde ortaya çıkan bu dūřünceler de pozitivist yaklaşım temelli ortaya atılmıştır. Bu sayede toplum bilimleri, bilimsel olarak da kabul edilebilmiştir. Bu cılız kabulün ilk benimseyicilerinden biri toplumbilimlerde dile getirdiği dōnūřümleri ile A. Compte'dur. Pozitivist yaklaşımın uzandığı konulardan biri de suç fiili ve failidir. Bu yaklaşımın elde etmek istediği pozitif sonuçlardan bir tanesi de; suçluyu önceden psikolojik ve antropolojik açıdan tanımlayarak, suç daha gerçekteşmeden önce önlemlerini alabilmektir. Bu bağlamda, C. Lombroso, tanımlı, değişmez ve faile özgü olan bazı özellikleri belirlemek amacıyla çalışmalar yapmıştır. Kafa kemiklerinin morfolojik incelemesini gerçekteştirerek mutlak suç işleyecek olan insanları sözde belirlediğini ileri sürmüştür. Ancak daha da yanlış olanı; söz konusu çarpıklığın Lombrosso'nun kendisi ile sınırlı kalmamasıdır. Bugün tarihsel değerde anılan Lombrosso görüşleri pek çok masumun acımasızca cezalandırılmasına yol açarken, pek çok suç failinin de toplum içinde adeta elini kolunu sallayarak var olmasına yol açmıştır. Enrico Ferri ve Garofalo da, Lombrosso'nun bu hatalı görüşlerine ortak olup, onu yalnız bırakmamışlardır. Suça pozitivist bir şekilde yaklaştıklarını söyleyen bu temsilciler, savunmalarını ise psikolojik, sosyolojik ve biyolojik temellere dayandırdıklarını öne sürmektedirler. Klasik ekol suç fiilini incelerken bireysel seçim (failin iradesi) üzerinden ele alırken, pozitif ekol ise bunu neden-sonuç üzerinden ele alarak pozitivist bir yaklaşımda bulunmaya çalışmaktadır. Suçun ele alınışı antro-po-psikolojik koşulların belirleyiciliğine ihtiyaç duyar. Lombrosso'nun hukuk diline eklediği bir diğer tanım 'doğuştan suçlu' kavramıdır. Pozitivistler ceza uygulaması yapılırken suç değil suçlu odağında yapılması gerektiğini savunmuşlar ve bu sayede suçun önlenmesi konusunda yapılacak şeylerin olduğuna işaret etmişlerdir.

1.2.4. Coğrafi Ekol

Adından da anlaşılacağı üzere coğrafi ekol, coğrafi koşullar üzerine dayanan bir yaklaşımdır. Coğrafi koşullar üzerinden suç fiilinin nedenleri açıklanmaya çalışılmıştır. Bu konuda ileri gelen düşünürlerden en ünlüsü Montesquieu'dur. İklimin sadece suçun nedeni ile değil, aynı zamanda suçun şekli ile de ilişkili olduğu ileri sürülmüştür. Ayrıca ilişkilendirilebilecek tek etken iklim değildir. Isı, nem, rüzgâr gibi doğa olayları da insan organizması üzerinde etkili olabilmektedir. Bu etki ise, bir suçun nedeni olarak da karşımıza çıkabilmektedir. Bu ekolün en önemli özelliklerinden bir tanesi, değişkenler tarif edilirken sonuçların rakamsal değerlerle açıklanmasıdır. Yani bu yaklaşım istatistikî veriler kapsamında hazırlanmaktadır. Bu konuda ekoller arasında bir ilk olarak yerini almıştır. Ayrıca bulgular gözlem ve araştırma temelli de sunulmaktadır. Örneğin sıcaklığın insan üzerindeki etkisi ve suç ile ilişkisi, ekvatora doğru yaklaşıldıkça suç eğiliminin ve suç davranışlarının artması ile ortaya konmuştur. Montesquieu'nun gözleme dayalı bir diğer hükmü ise, ekvator da suç eyleminin artış göstermesine paralel olarak kutuplarda bu durum alkol tüketiminin artışı olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla kuzeydeki alkol tüketim oranının fazla olması, bununla ilişkili suçların oranını da yükseltmektedir. Bu ekoldeki bir diğer düşünür olan Quetelet ise, güneyde bireye karşı işlenen suç fiillerinin öne çıktığını, aynı zamanda kuzeyde mülkiyete karşı işlenen suçların ön planda yer aldığını savunmuştur. Gözleme dayalı bu hükümlerine bilimsellik katmak amacıyla, "suçluluk hakkındaki ısı kanunu" olarak adlandırdığı kanunu tasarlamıştır.

1.3. Biyolojik Nitelikli Suç Kuramları

Biyolojik nitelikli suç kuramları insanların hem iç hem de dış özelliklerine, yani hem fenotip hem de genotiplerine dayandırılmıştır. Bu konuda çalışma yapanlardan birinden Lombroso'dan bahsedilmişti. Lombroso insanların fenotipini baz alarak bazı genel geçer hükümlerde bulunmuştu. Bununla paralel olarak, kimileri ise kalıtsal

olarak kazanılan bazı fiziksel özellikleri de, suç işlemeye yatkın olduğunu belirleyici işaretlerden görmektedir. Günümüzde hala bu tür düşünceleri sürdürenler ise, suç işleyenlerin anatomik-fizyolojik bazı özelliklere sahip olduklarını, bu özelliklerin onlarda fenotipik ve genotipik değişmez farklılıklar kattıklarını savunmuşlar, hatta bunu kimileri kendilerince bilimsel araştırmalara dayandırdıklarını öne sürerek genel bir gerçekliğe ulaştıkları iddialarında bulunmuşlardır. Genotipik araştırmalar kromozom yapıları üzerinde odaklanmıştır. Bununla ilgili de hala günümüzde de olduğu gibi ikizler üzerinde çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Ancak bu çalışmalarda da sabitlenmiş kalıtsal özellikler söz konusu değildir (Kızmaz, 2006).

1.4. Psikolojik Nitelikli Suç Kuramları

Kendi içlerinde, alanlarında var olan ve temel aldıkları düşünce biçimleri bakımından farklılaşan meslek gruplarından biri olan psikologlar, suç fiili tanımında da benzer bir yayılma ve farklılaşma sergilerler. Örneğin, klasik psikanalizi savunanlar suçu çocukluk hatta bebeklik travmalarına dayandırırken, travmalara bağlı olarak gelişen değişmez bir örüntü üzerinden açıklama yaparlar. Kişilik yapısında bir bozukluk mevcutsa bu durumun hiç değişmediği ve kişinin yaşadığı ilk travmaların bireyde yarattığı etkilerle ileride suç işlemeye meyil yarattığı fikri, on dokuzuncu yüzyılın sonlarından yirminci yüzyılın ortalarına kadar devam etmiştir. ABD adalet ve yargı sistemi, psikanalitik determinizme dayalıdır. Bu durum da özellikle suç kuramlarının herkes tarafından kabul görmesine ve derinlemesine araştırılmasına neden olmuştur. Suç, olayın geçtiği zamanın ve koşulların kişi tarafından bilinemeyeceği durumlarda, suçun gerçekleştiği zamanın şartlarına bağlanır. “Şimdi ve burada” koşullarında ise nedenden bağımsız olarak suçluya ceza masumiyeti (masumiyet karinesi) verilmiştir. Davranışçı Okul’un gelişimi ile birlikte çevrenin ve öğrenmenin desteklendiği bu anlayışa güven bir parça da olsa azalmıştır. Çevrenin tamamiyle sorumlu tutulduğu ve yanlış öğrenmelerin de çevrenin etkisiyle olduğu indirgemeleri psikanalitik

yaklaşımında belirgin olarak yer almıştır. Yeni Freudcular, Ego Psikologları vb. tek bir odağın etrafında dönüp durmuştur. Tüm bu gelişmeler, cezanın şekillenmesi yolunda aksaklıklara yol açacağı için, yasa koyucular açısından her daim dikkatle yaklaştıkları bir sorun öbeği haline gelmiştir. Psikolojik yaklaşımlar uçlarda seyrettiğinden dolayı, biyolojik bilgilerle psikolojik örüntüleri bir araya getiren yeni tür akımlarla dengenin kurulması sağlanmaya çalışılmaktadır.

1.5. Sosyolojik Nitelikli Suç Kuramları

Sosyoloji suça çok boyutlu açıdan yaklaşmaktadır. Bu yaklaşımda ise çoğu araştırmaya dayanan sosyal teoriler ve bu teorilerden elde edilen paradigmlar yer almaktadır. Bu paradigmlarla beraber suç eylemi açıklanmaya çalışılmaktadır. Sosyoloji, toplumsallaşmayla (sosyalleşmeyle) suç olgusunun bir yan ürün olarak ortaya çıktığını savunmaktadır. Bir başka deyişle, suçun doğmasına sebep olan, onu biçimleyen ve eyleme dökülmesine zemin hazırlayan toplumdur (Kızmaz, 2005). Sosyolojik teoriler üç temel ekseninde yer almaktadır:

- a. Sosyal Yapı İle İlgili Kuramlar
- b. Sosyal Süreç Kuramları
- c. Sosyal Çatışma Odaklı Kuramlar

1.5.1. Sosyal Yapı İle İlgili Kuramlar

Bu tür kuramlar ortak olarak toplumun yapısını ve işlevini ele alır. Suçun ortaya çıkışını, toplumun yapısından ve işlevinden kaynaklı olduğunu ileri süren kuramlar, suçun toplumlar tarafından kendisine uygun olarak üretildiğini de savunurlar. Bazı değişkenliklere rağmen tüm suçlar toplumsal düzen ve işleyiş kökenlerine sahiptir. Bu yaklaşımlar aynı zamanda, kendi bünyelerinde bazı alt yaklaşımları da barındırırlar. Bu alt yaklaşımlar, çevre üzerinden açıklananlar ve alt kültürleşme üzerinden olmak üzere kısımlara ayrılırlar. Bu da işlevsellik temelli bir alt yapının oluşumunu gözler önüne serer. Bu sınıflandırmalar aracılığıyla toplumsal yapılar en ince ayrıntısına kadar incelenebilmekte ve bu sayede suçun toplumsallığın ürünü olarak kabul görmesi sağlanmaktadır. Durkheim, bu konuda toplum ve suç ilişkileştirmekte ve toplumsal işlevselliğin doğrudan bir sonucu olarak suçu göstermektedir. Ayrıca suçsuz bir toplumun var olamayacağını da altını çizmektedir.

1.5.2. Sosyal Süreç Kuramları

Sosyal Yapı Kuramları'nda olduğu gibi, Sosyal Süreç Kuramları'nın da alt teorileri bulunmaktadır. Bu teoriler birer alt sistemler gibidir. Bu alt sistemler, ana sistemleri oluşturmakla kalmayıp, ayrıntıların en ince hatlarının farklı bir noktada değerlendirilmesini sağlarlar. Bu alt teorileri oluşturan “Öğrenme Kuramları”, “Denetim Düzenekleri Yaklaşımı”, “Yaftalama”, suçu farklı boyutlarda ele alarak niteliksel olarak belirlemeye çalışmaktadırlar. Burada dikkat edilmesi gereken nokta, suçun toplumsal bir sonuç olduğu çıkarımı değişmeksizin sürmektedir.

1.5.3. Sosyal Çatışma Odaklı Kuramlar

Bu kuramların temelinde toplumun yapısal işlevselliğinin içerisinde yer alan ve birbirleriyle çatışan unsurlar bulunmaktadır. Burada unutulmaması gereken nokta, bu tür çatışmaların toplumun değişim sürecindeki anahtar eleman olmasıdır (Şahin, 2013). Toplumsal değişimin gerçekleşmesi için çatışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Çatışmaların ürünü olarak sağlıklı çözümler, dolayısıyla da toplumsal uyum ve bütüncül işleyiş elde edilir. Bu çatışmalar hem bireysel hem de toplumsal boyutta olabilirler. İnsanın varoluşundaki saldırganlık dürtüsü ve bu dürtünün herkes tarafından kabul görmesiyle birlikte evrensel sayılması, çatışmanın bireysel yönünü ortaya koyar. Diğer taraftan, toplumun içinde var olan grupların harekete geçmesini sağlayan güdülenmeler değişkenlik gösterir. Bu değişkenlikler çeşitli beklenti ve taleplerden meydana gelir. Beklenti ve taleplerdeki farklılıklar ise toplumdaki çatışmalara neden olurlar. Bu tür çatışmaların tanımında var olan en önemli unsur eşitsizlik olarak karşımıza çıkar. Çatışmayı bireysel olarak değerlendirdiğimizde ise, bunun toplumsallığın bünyesinde bulunan bireysellikten kaynaklandığını görürüz. Öte yandan çatışma, toplumsal boyutta var olduğunda, suçun tanımında ekonomik sebepler ortaya çıkar. Buna en iyi örnek, toplumun ekonomik olarak alt tabakasında yer alan sınıflarda suç oranının daha yüksek olması gösterilebilir. Bunun sebebi, ekonomik farklılıkların toplumda denge bozukluklarına yol açması ve nihai sonuç olarak da suçun ortaya çıktığını söyleyebiliriz.

Sonuçta tüm bu yaklaşımlar bize suçu açıklar, fakat hiç birinin tek başına suçu tek bir tanımında toplaması mümkün değildir. Bu doğaldır. Çünkü suç çok yönlü bir kavramdır ve her açıdan işlenmesi gerekmektedir. Hangi tanım bize suçu tümleşik biçimde tanımlayabilir? Buna verilecek en iyi yanıt, Karl Meninger'in Yaşamsal Denge (Vital Balance) isimli kitabında yer almaktadır. Meninger'in bahsettiği "Biyo-psiko-sosyal Bütüncül Yaklaşım" bize suçu tümleşik şekilde görmemizi ve tanımlamamızı sağlar. Bu sayede hem suç fiilini hem de failini incelerken çok boyutlu ve çok kurumlu yaklaşımlarla ele alabileceğimiz gibi, aynı zamanda sonucu da bütüncül diğer bir deyişle holistik anlamda görmemizi olanaklı kılmaktadır.

1.6. Suçlu ve Kişiliği

Suç işleyen bireylerin kişiliği, suç kavramından daha çok dikkat çekmiş ve incelenmiştir. Faillerin kişilikleri ile işledikleri suçlar arasında bir bağ kurulmaya çalışılmıştır. Bu bağ kurulabildiği takdirde, suç eylemi failin bilinçli seçiminin sonucunda olup olmadığı sorgulanarak, suç eylemi için verilmesi gereken cezanın yeniden değerlendirilmesi gerekecektir. Bu nedenle söz konusu özelliklere sahip failler için cezaların yeniden düzenlenmesi kaçınılmaz bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır. Failin ruhsal durumu ile suç eylemi arasında illiyet bağı kuruluyorsa, adalet sisteminin suç eylemi için öngördüğü cezadan önce failin ruhsal tedavisi öncelikli olmaktadır.

Kişinin fiili ve kavli tasarrufa¹ ehil olmadığı, bundan önceki TCK'da olan şekliyle farik ve mümeyyiz olup olmadığının saptanması önemlidir. Burada açıklığa kavuşturulmak istenen; bireyin suçu işlediği sırada, suç eyleminin sonuçlarının ayırımına varabilecek nitelikte olup olmadığı sorusudur. Bu nitelik, failin yargılama becerisini aynı zamanda da bilişselliğini etkilemektedir. Dolayısıyla failin eylemleri üzerinde bilinçli denetimini ortadan kaldıran bir aksaklığın olup olmadığı söz konusudur.

Bir diğer önemli nokta ise, kişinin hastalığından dolayı yaptıkları ile kişinin hastalığı olmadan yaptıkları arasındaki farkın belirlenebilmesidir. Bu farkın belirlenebilmesi, hem hukuki hem de tıbbi işlevler açısından oldukça mühimdir. Ruhsallık klinik boyutta ele alındığı zaman, ortaya çıkan sonuç sayesinde suç eyleminin ruhsallık taşıyıp taşımadığı belirlenerek denge sağlanmış olur.

---

¹ Bu tanım 2005 öncesi ceza yasasında (madde 46) geçmekte olup yeni TCK'da madde 32de başka türlü bir tanım vardır. Ancak bu haliyle bilinmesi yeni hali karşılanmasında işlevseldir. Bu nedenle 2005 öncesi TCK anlatımı açısından esas alınmıştır.

“Etkin Neden” kavramı ile tıp ve hukuk alanı ortak bir paydada buluşturulup, konu açıklığa kavuşturulmaya çalışılmaktadır. Etkin neden, tam bu noktada adalet duygusunun sağlanmasını ve bu sürecin doğru işlenmesini sağlamaktadır. Öte yandan, sadece hukuki süreçler için değil, tıbbi süreçlerin doğru ve amacına uygun işlemesi için de etkin nedenin ortaya konması önemlidir.

Etkin nedenin varlığı iki temel koşula bağlanmıştır:

1. Bazı büyük hastalıkların sürecinde (Şizofreni, Bipolar Bozukluk, Paranoya vb.) klinik alevlenmeler söz konusu olduğu takdirde, bireyin kendi kontrolü üzerindeki denetimi ortadan kalkabilir. Böyle bir durum söz konusu olduğunda, bireyin bilişselliği doğrudan etkilenir. Bu süreci, hastalık belirtilerinin ortaya çıktığı bir dönem olarak kabul edip, suç eylemi bu şekilde sorgulanmalıdır.
2. Kişilik, en erken zamanda oluşmaya başlayan ruhsal konfigürasyon (özellikli yapılanma) olarak kabul edilir. Hatta bazı düşüncelere göre, kişilik intrauterin zamanda oluşmaya başlar. Bazı kişilik yapılanmaları doğrultusunda, kişilik yapısı ile toplumun değer yapısı örtüşmeyebilir. Bu çatışma neyin suç olduğu neyin suç olmadığı konusunda da yaşanabilir ve kişilik yapılanması, bireyin zihinselliğini etkileyen bir etmen olduğu için, birey ile toplum arasında uyumsal zorluklar yaşanabilir. Bu durumu ise statik bir süreç olarak algılamaktayız. Çünkü mevcut bir yapı sorunu baş göstermekte gibidir. Ancak bunun doğruluğunu kanıtlayan her hangi bir biyolojik saptama bulunmamaktadır.

Bu sebeplerden dolayı, ceza hukuku çerçevesinde baktığımızda suç ve etkin nedeni bir bütün olarak ele alınıp değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu değerlendirmeler ışığında şunları söylemek mümkündür:

- Bu koşullarda önemli olan bireyin hastalığının saptanması değil, suç eylemini gerçekleştirdiği anda hastalığın etkisinde olup olmadığıdır. Dolayısıyla, hastalık sürecinin suç eylemine en yakın zamanda alevlenme belirtilerini

gösterip göstermediği ve bireyin tedavisi boyunca verdiği yanıtlar ele alınıp, bu şekilde karara bağlanır. Bu karar tıbbi açıdan verilen bir karardır.

- Kişilik bir yapılanmadır ve bireyin diğer bireylerle olan ilişkilerinde sergilediği, aynı zamanda da hiçbir zaman değişmeyen davranışlar bütünüdür. Burada bir hastalık mevcut değildir. Dolayısıyla böyle bir durumda, kişiliğin suç eyleminin etkin nedeni olarak kabul edilmesi mümkün müdür? Bu konuda çoğunluğun örtüştüğü cevap, kişiliğin etkin bir neden olamayacağıdır.

Evrensel olarak kabul edilen DSM (The Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders) sınıflandırma sistemine göre, birçok kişilik bozuklukları bulunmaktadır. Bu örnekler, Depresif Kişilik Bozukluğu’ndan tutun, Kaçınıcı Kişilik Bozukluğu’na kadar birçok başlık altında sıralandırılır. Eğer kişilik bozukluğu ile suç eylemini ilişkilendirme seçeneği varsa, o halde bütün kişilik bozukluklarında suç eyleminin etkin nedeninin var olacağı söylenebilir mi?

İngilizce’de “disorder” olarak geçen kavram, dilimize çevrildiğinde her zaman hastalık sözcüğünün karşılığını vermemektedir. Buna rağmen sınıflama sistemi içerisinde mutlaka kullanılmak zorundadır. Bu bağlamda sınıflama düşüncesinin kırılma noktası olduğunu, dolayısıyla da az önce bahsedilen düşünceye de engel teşkil ettiğini görmekteyiz. “Disorder” kavramının kullanılmadığı zaman sağlıktaki sigorta sistemi ödeme yapmamaktadır. Bu nedenle de bir kişilik bozukluğu tanısının konulması, öncelikli olarak o ülkenin sağlık sistemi nedeniyle zorunlu kılınmıştır.

Çocukluk döneminde başlayıp, erinlik ve ergenlik dönemlerinde de semptomatik olarak taşınan ve bu yönüyle de tüm kişilik bozuklukları sınıflandırmalarının içerisinde gerçekten kişilik bozukluğu adlandırmasını hak eden yalnızca iki bozukluk vardır:

1. Borderline Kişilik Bozukluğu
2. Antisosyal Kişilik Bozukluğu

Suç eylemi ile bağlantı kurulurken, sadece bu iki bozukluk etkin neden olarak kabul edilebilir. Bu ikisi arasında ise, suç ile en çok ilişkilendirilen Antisosyal Kişilik Bozukluğu'dur.

Antisosyal Kişilik Bozukluğu'nun tanı kriterleri şunlardır:

- Aşağıdakilerden en az üçünün mevcut olması, 15 yaşından beri bulunması, başkalarının haklarını saymamakla birlikte bu haklara saldırma (tecavüz etme) bütünü
  1. Yasaların öngördüğü toplumsal davranışlara uyum göstermeme ve bu uyumsuzluğu tutuklanmasına sebebiyet verecek ölçüde sürekli tekrarlama
  2. Kendini başka isimlerle tanıtmak, yalan söylemeyi alışkanlık haline getirme ya da sırf kişisel zevk ve çıkarları için başkalarını aldatma, tutarsız davranışlar gösterme
  3. İmpulsivite (Dürtüsellik) ya da geleceğe dair planlar kurmama
  4. Sürekli sinirli ve saldırgan davranışlar gösterme ya da yineleyen kavgacı ve dövüşçü tutumlar
  5. Kendisinin veya çevresinin güvenliğini hiçe sayma
  6. Bir işin sürekliliğini sağlayamama ya da ekonomik yükümlülüklerini yerine getirme konusunda sürekli sorun yaşama ve bunlarla karakterize olarak yineleyici sorumsuzluk
  7. Kendince haklı sebepler çerçevesinde başkalarına zarar vermiş, kötü davranmış veya bir şey çalmış olmasına rağmen bundan rahatsızlık duymama ve vicdan azabı çekmeme
- Kişi 18 yaşında veya 18 yaşından büyüktür.
- Davranım Bozukluğu 15 yaşından önce başlamıştır.
- Antisosyal davranış sadece Şizofreni ya da Manik Epizod'un gidişi sırasında ortaya çıkmamaktadır (Köroğlu ve Bayraktar, 2007).

Suçlu olarak ifade ettiğimiz bireylere baktığımızda, bu tanı kriterlerinin çoğunu taşıdığını görürüz. Bu nedenle de “Suçlular kişilik bozukluğu olan ve çoğu da

antisosyal olan bireylerdir” genellemesi akıllara gelir. Bu genellemeyi yaptığımız takdirde, hukuk sistemi içerisinde adaletin ortadan kalkmasına ve toplumsal dengenin bozulmasına neden olan, akılsallığın barınmadığı ve önyargılı bir tutum sergilemiş oluruz.

Üst benlik insanın toplumsallaşma sürecinin yapılandığı benlik kesimidir. Antisosyal bireylerde bu yapıda hasar görülmektedir. Bu nedenle de işlediği suç eyleminin niteliği ve sonuçları konusunda bir yargılama bozukluğu yaşamaktadır. Bu bozukluk, toplum kurallarına uyma konusunda birçok problemin yaşanmasına sebep olmakla birlikte, onun toplum dışı kalmasına da yol açmaktadır. Bireyin hala toplum içerisinde var olduğunu düşünürsek, bu durum sebebiyle kendisini toplum çemberinin dışında tutmak yerine, toplumun karşısındaki bir konuma yerleştirir. Ancak bireyde var olan bu problem, işlediği suçun karşılığı cezayı görmesinde bir etken olmamalıdır.

Beyaz yakalı suçlar olarak adlandırılan suç eylemleri, Antisosyal Kişilik Bozukluğu’na sahip bireyler tarafından işlendiğinde ve suçları bu çerçeveye sınırlı kaldığında, bu bireyler nasıl bir tanım alacaktır? Öte yandan, akla gelen ve cevaplandırılması gereken bir diğer soru da, antisosyal bireyler her zaman suç işler kalıbı ne kadar doğrudur? Bu bağlamda, sınırda da olsa kendilerini ve belirtilerini bir şekilde denetleyebilen antisosyallerin varlığını göz önünde bulundurmak gerekir. Bu nedenle de, bu kişilik bozukluğuna sahip insanların ille de suç işleyeceği genellemesi yapılamamaktadır (Güllü, 2014). Hep bahsedilen ve sık sık tartışılan bir diğer önemli konu ise, asosyal ve antisosyal kavramları arasındaki farktır. Eğer birey Santral Sinir Sistemi’ni etkileyen her hangi bir madde kullandığında, oluşabilecek tutum ve davranış değişikliklerinden ötürü toplum kurallarını hiçe sayıyor ve maddenin etkisi geçtikten sonra, bu davranışlarından dolayı utanç ve üzüntü yaşıyorsa, bu bireyleri antisosyal olarak değerlendirmek doğru olmaz. Çünkü antisosyal bireylerde davranışlarından sonra üzüntü ve utanç yaşanmaz. Asosyal nitelikli bu bireylere örnek olarak, alkol veya alkol dışı madde aldığıda yaşadıkları intoksikasyon sonucu gösterdikleri davranışlar verilebilir. Bu nedenle de bu iki kavram arasındaki ayrımı iyi yapabilmek oldukça önemlidir. Üstelik antisosyaller bile cezadan muaf tutulamazken,

asosyaller için de böyle bir durum söz konusu olamaz. Tüm bunların ışığında, ruhsal hastalıklar ile suç eylemi arasında belli koşullarda bağlantı kurulabilmekteyken, kişilik bozuklukları ile suç eylemini her zaman bağlantılı bulmak mümkün değildir. Ancak bu konu halen tartışılmaktadır.

Günümüzde suç fiilinin yaygınlaştığı ve bireyselleştiği görülmektedir. İnsanların her koşulda suç işlemeye meyilli olduğu düşüncesinin artık daha fazla kabul görmesi de bundan kaynaklanmaktadır. Bireyselleşen suçlar sebebiyle insanlar işledikleri suç fiillerine kendilerince bir neden uydurmak için de daha fazla çaba gösterecektir. Bu konuda ise, ruh sağlığında ve adli bilimlerde çalışan profesyonellere büyük görev düşmektedir. Bu görevin ve değerlendirmenin daha nesnel bir nitelik kazanması için de, aynı meslek grubuna dâhil birden çok profesyonelin değerlendirmeyi aynı anda yapması gerekmektedir. Böylelikle hata payı en aza indirgenerek, failin de zor durumda kalması sağlanacak ve hileli yönlendirmeleri engellenebilecektir. Burada engellenen, suçlunun yasal haklarını kullanması değil, suça yükleyeceği nedenleri ortaya koymak için gösterdiği her türlü yöntemdir.

Suç davranışını arttıran ve buna yol açan niteliklerin belirlenmesi hala tartışılmaktadır. Bu niteliklerin doğru yöntemlerle belirlenip belirlenmediği ve genellemelerinin yapılıp yapılmadığı diğer tartışmalı sorunlardır. Bu konularda henüz bir görüş birliği oluşmuş değildir. Suç işleyen bireylerin değerlendirilmesi ruhsal ölçme araçları ile yapıldıktan sonra bazı ortak özellikler görülmüştür:

- Yenilik arama davranışı belirgindir.
- Karşısındakinin zarar görmesi kaygısı hemen hemen yoktur.
- Tutum ve davranışlarının karşılığı olarak ödüllendirilme beklentisi oldukça düşüktür.

Bu özellikler her ne kadar Antisosyal Kişilik Bozukluğu için hali hazırda tanımlanmış özellikler olsa da, bilimsel yöntemlerin kullanılması halinde doğrudan bir ilişki kurmamaktadır. Çoğu araştırmaların başlangıcında var olan yöntemsel eksiklikler nedeniyle sonuçlar her zaman gerçek bir sorunun varlığını ortaya koyamamaktadır.

Dolayısıyla genellemeler erken ve gereksiz olarak yapılabilir. Taşıdığı eksikler göz ardı edilse bile, çoğu araştırmalar ya da çalışmalar suç ve Antisosyal Kişilik Bozukluğu arasındaki ilişkiyle ilgili tartışılan önyargıları desteklemektedir. Suç fiilinin başka kavramlarla da ilişkilendirilmesi gerektiğini, diğer bir deyişle suç fiilinin çok yönlü bir kavram olduğunu savunan suç kuramlarını göz önünde bulunduracak olursak, suç fiilinin sadece kişilik bozukluklarına bağlı olarak gerçekleştirildiğini söylemek amacını aşan bir tutum olmuş olur.

Her bireyin her an ve her durumda suç işleme potansiyelinin olduğu belirtilmişti. Buna verilebilecek örneklerden biri, bireylerin kullandıkları maddeler sonucu beyin ve bağlantılı organların etkilenmesi nedeniyle oluşan davranış ve tutum sonrasında zihinsellikte oluşan değişmelerle suç eylemlerinin yaşanmasıdır. Bu maddelerin başında alkol gelmektedir. Alkol kullanımında yasal olarak herhangi bir engel bulunmamaktadır. Bu engelin olmayışı toplumsal olarak alkol kullanımının kabul görmesinden kaynaklıdır. Dolayısıyla suç ile ilişkilendirilen maddeler düşünüldüğünde ilk olarak akla gelen bu toksik maddedir. Alkolün bu yönünün dışında ele alınması gereken ise, bu maddenin biyolojik olarak bedensel ve zihinsel ilişkisidir.

1.7. Alkol ve Alkol Bağımlılığı

Alkol, Merkezi Sinir Sistemi'ni etkileyerek beyin ve diğer organların işlevselliğini baskılar. Kan – alkol düzeyinin belirli bir seviyesine kadar sinir hücresinin işlevini artırır. Fakat akabinde, bu işlevin çöküşüne sebebiyet verir. Hücrenin artık canlılık çerçevesindeki hareketliliği sınırlanır, hatta bu hareketlilik sona erer. Bu olay sebebiyle de sinir sisteminin işleyişi yavaşlar ve zihinsel işlevler de çökmüş olur. Alkolün sinir hücresinde bu etkilere sebebiyet vermenin yanı sıra, bu hücrelerde başka nedenlere de etken olmaktadır:

- Suyu tüketerek dehidratasyona (susuzluğa) yol açar.
- Oksijeni tüketerek anoksiye (oksijensizliğe) yol açar.
- Hücrenin fosfat enerjisini tüketerek, bu hücrenin enerjisizliğine neden olur (anergi).
- Tüm bu olayların sonucunda hücreden atıklar atılamaz ve sinir hücresinde birikir. Bu nedenle de sinir hücresinin diğer hücrelerle iletişimi sekteye uğrar (Nöronal Transmisyon'un aksaması).

Bu olaylar sistematik bir şekilde oluşmaktadır. Alkole bağlı olarak gelişen akut ve kronik hastalık tabloları fizyo-patolojik temelli bir hal alarak, tüm sinir sisteminde bu süreç işler. Fakat bu sürecin işlemesi sadece alkol bağımlısı olanlarda değil, kan/alkol oranının seviyesine bağlı olarak tüm içki içenlerde ortaya çıkar.

Ortamın su ve karbondioksit oranı, midenin dolu veya boş olması, öncesinde veya beraberinde disulfram etkili antibiyotikler ya da nonopiyoit analjezikler gibi ilaçların alınması, bedendeki o anlık su ve elektrolit düzeyi veya bedensel sistemi zorlayan herhangi bir durum olarak sıralayabileceğimiz etkenler, alkolün etkisinde değişiklik görülmesini sağlamaktadır. Bu etkiler bireyin zihinselliğinde de değişiklikler gösterebileceği gibi, aynı zamanda bireyden bireye ve dönemden döneme de değişiklikler oluşabilmektedir. Doğrudan belirleyici olarak kabul edilen ve sinir hücresinin zarını oluşturan lipoprotein kompleks üzerindeki nöromodülatör etki de alkolün bir diğer etkisidir. Alkol, kan – beyin bariyerini geçebilen bir maddedir ve beyin üzerinde dönüştürücü kimyasal bir etki oluşturur.

Tüm bu süreçlerin insanın zihinselliğini etkilediğinden bahsedilmişti. Zihinselliğin etkilenmesiyle birlikte davranışlarda da değişimler gözlenmekte ve suç eylemleri gerçekleşebilmektedir. Eğer alkol ile bu suç eylemleri arasında bir ilişki kurulacak olursa, öncelikle akla “Kişi alkol almadığı sürece suç eylemi olasılığı ortadan kalkacaktır” fikri gelmektedir. Ancak dikkat edilmesi ve asıl tartışılması gereken

husus, alkolün akut etkisinden ziyade alkol alımının süregelenleştığı ve bunun da zihinsellik üzerinde oluşturduğu yansımalarla suç eylemi arasındaki ilişkidir.

Mevcut çalışma, süregelen alkol alımı örneğine uyan bir grupta -suç fiili öyküsü olsun ya da olmasın- suç düşüncesinin varlığını anlamayı amaçlamış, bu çerçevede işlenmiş ve uygulanmıştır. Olası bir eylem örüntüsü ile bağlantılı olmayan suç düşüncesi tek başına bir anlam ifade etmez. Ancak suç düşüncesinin varlığı, ölçme araçlarıyla ortaya çıkartılırsa, bu durumda eyleme yönelik oluşan eğilimle ilişkili önermelerde bulunmak mümkün olabilir.

2.GEREÇ ve YÖNTEM

Bu çalışma, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı'nın Alkol Bağımlılığı Servisi'nde, Alkol Bağımlılığı Sendromu tanısı almış (ek bir tanısının olup olmaması göz ardı edilerek) ve 1 Ocak 2016 ve 31 Mayıs 2016 tarihleri arasında yatarak tedavi gören hastalar çalışma evrenini oluşturmuştur.

Çalışma örnekleme, çalışma evreninin arasından rastsal yolla seçilen 25 olgudan ibarettir. Seçilen 25 hastanın anamnezleri incelenmiştir. Araştırma için uygulamada kullanılacak ölçekler kapsamlı bir literatür taramasından sonra saptanmıştır. Belirlenen her ölçeğin Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasının tamamlanmış olması en temel ölçüttür. Hastalara servisin sorumlu psikoloğu tarafından MMPI testi uygulanmıştır. Ayrıca çalışmanın bir diğer ölçme aracı olan Levenson Psikopati Ölçeği de hastalara uygulanmıştır. Tüm bu uygulamalar yapılmadan önce çalışmanın örneklemini oluşturan hastalar bilgilendirildi ve kendilerine bu ölçeklerin verilmesinin onayı alındı. Ölçme araçları, ölçmeye uygun ortamda uygulanmıştır.

2.1.Sosyodemografik Bilgiler

Hastaların dosyalarında yaş, cinsiyet, meslek, eğitim durumu ve medeni durumu taranmıştır. Suç öyküsü, yatış süresi, bağımlılık şiddeti ve remisyon durumları dikkate alınmamıştır.

2.2. Minnesota Çok Yönlü Kişilik Envanteri (MMPI)

Erişkin Ruh Sağlığı ve Hastalıkları kliniklerinde kullanımı en uygun görülen ölçme aracı MMPI' dir. Hathaway ve McKinley (1940) tarafından rutin değerlendirmede kullanılmak üzere geliştirilmiş bu araç, hastanın kendisini değerlendirmesini sağlayan 566 sorudan oluşmaktadır. Ayrıca hastanın kişilik özelliklerini ve topluma uyum becerilerini tek bir testle ölçebilmeyi hedeflemektedir. Ölçeğin Türkiye standardizasyonu Savaşır tarafından 1981 yılında gerçekleştirilmiştir. Erol'un (1982) geniş bir hasta örneklemini üzerinde yapmış olduğu çalışma, MMPI' nın Türkiye'deki normal ve psikiyatrik sorunları olan yetişkinleri ayırt etmek için uygun bir araç olduğunu göstermiştir. Bu testte yer alan maddeler belirlenmeye çalışılan sorunlar açısından alt testlere ayrılmıştır (Savaşır, 1981):

- Hipokondri (Hs): Bedensel işlevlerine karşı hassas ve buna aşırı ilgili olarak tanımlanan bu grup bireyler, halk arasında da “hastalık hastası” olarak tanımlanmaktadır. McKinley ve Hathaway 1956 yılında, 50 hipokondrisk tanısı almış nevrotik hasta – 105 normal erkek – 153 normal kadın – 205 üniversite öğrencisi üzerinde çalışma yaparak bu alt testi geliştirmişlerdir. Normal grupla hasta grubunun cevapları karşılaştırılmış ve çeşitli ağrı, sızı, hazım, nefes alma, uyku, görme, işitme ile ilgili şikayetleri tanımlayan 33 madde elde edilmiştir.
- Depresyon (D): McKinley ve Hathaway 50 depresyon hastası ile böyle bir tanı almamış insanlardan oluşan iki farklı grup üzerinde çalışma yaparak 60 maddelik bu alt testi oluşturmuşlardır. Bu maddeler, kendini değersiz hissetme, umutsuzluk, temel güdülerin inkârı, fiziksel belirtiler, uyku bozuklukları, düşüncelerde ve hareketlerde yavaşlama yakınmalarını içermektedir. Ancak depresyon alt testi bireylerde dönemsel olarak değişiklik gösterebileceğinden, test tekrar – test güvenilirliği yüksek değildir.
- Histeri (Hy): Bu alt test sayesinde, sorunlarla baş ederken bazı fiziksel yakınmalarını öne sürerek bu sorun ve sorumluluklarından kaçmaya çalışan bireyler ortaya konmaya çalışılmaktadır. Felç, titreme, körlük, sağırlık vb. şeklindeki bu fiziksel yakınmaların temelinde yatan neden psikiyatrik bir

problemdir. Histerik kişilik özellikleri gösteren 50 hasta grubu ve normal grup arasında karşılaştırma yapılmış ve 60 maddeyle bu alt test belirlenmiştir. Bu maddeler de kendi içerisinde iki farklı sınıfa ayrılmaktadır:

1. Somatik Maddeler: Baş ve göğüs gibi belirgin bölgelerde ortaya çıkan yakınmalar, gerginlik, vesvese, kişisel eksiklikleri reddetme, başkalarının güvenilebilir olduğunu yadsıma vb.

2. Sosyal Kolaylaştırma Maddeleri

- Psikotik Sapma (Pd): Psikopatik kişilik bozukluğuna sahip bireyler, kişiler arası ilişkileri bozuk, çevreye ve topluma uyum göstermeyen, sonucunda birilerinin veya bir şeylerin zarar görebileceği davranışları tekrar tekrar gerçekleştiren, öğrenmeden kaçınan özelliklere sahiptir. Bu kişiler yönlendirilmeye ve engellenmeye tahammül gösteremedikleri gibi, saldırgan davranışlar da sergileyebilirler. Psikotik Sapma alt testinin geliştirilmesi için seçilen kriter grubu, nevrotik ve psikotik olmayan, psikopatik kişilik bozukluğu teşhisi konulmuş bireylerden oluşmakta ve bu bireylerin sahtekarlık, aşırı alkol alma, hırsızlık gibi suçlarla adli işlemlerinin bulunduğu bildirilmiştir (Savaşır, 1981). Sosyal uyumsuzluk, depresyon, paranoid eğilimleri gösterme ile ilgili konulardan oluşan 50 madde bulunmaktadır.
- Maskulinite – Femininite (Mf): Cinsel kimlikteki sapmaları tespit etmek amacıyla geliştirilen bu alt test, ilk olarak Terman ve Miles tarafından 1936 yılında yapılan çalışmayla desteklenmiştir. Ancak normatif (düzgüsel) veri eksikliği nedeniyle yeni bir grup oluşturularak, 54 erkek asker ve havaalanı personeli ile 67 kadın bu gruba dahil edilmiştir. Cinsel sapması bulunan 13 kişi ise bir diğer örneklem grubunu oluşturmuş ve bu gruptakilerin cinsel sapma dışında başka hiçbir belirti ve bulgu göstermemelerine dikkat edilmiştir. Bir diğer dikkat edilen nokta ise, testi oluşturan maddelerin, iki cinsiyet arasındaki ayrımı iyi yapabilecek nitelikte olmasıdır.
- Paranoya (Pa): Dış dünyadaki gerçeklikleri yanlış yorumlama ve doğrularıyla yer değiştirelemeyen yanlış inançlar olarak tanımlanan Paranoya ya da Paranoid Bozukluk, çeşitli alt tiplere sahiptir ve bunları;
  - Persekütuar (Düşmanlık)
  - Kıskançlık

- Erotomanik
- Grandiyöz
- Somatik
- Karma

olarak ifade etmek mümkündür. Bu bağlamda da paranoyanın belirtilerini; partnerinin kendisini aldattığını düşünme, gerçek dışı güçlerinin bulunduğunu ifade etme, ciddi bir hastalığının olduğuna dair yanlış inançlar vb. şekilde sıralanabilir (Savrun, 2008). Bu testte de 40 madde yer almaktadır.

- Psikasteni (Pt): Janet'in fobi, obsesyon ve kompulsiyon üçgenini psikasteni olarak tanımladığı bu bozuklukta, korkular, dikkatte dağınıklık, bunaltı gibi özellikler en belirgin bulgular arasındadır (Bayraktar, 1997). Bu alt test oluşturulurken, hem iki örneklem grubunun karşılaştırılması hem de farklı bir korrelasyon yöntemi yapılmıştır. Bu farklı korrelasyon yöntemi için, normallerden ve her hangi bir psikiyatrik tanı almış olan hastalardan tesadüfen seçilmiş oluşan iki farklı 150şer kişilik gruplar kurulmuş ve grupları birbirinden ayıran maddeler ile bu maddeler içerisinde kuşkulu olarak seçilen kısımlar arasında korrelasyon incelemesi yapılmıştır. Psikasteni alt testi de bu şekilde 58 maddelik bir test olarak son haline kavuşmuştur.
- Şizofreni (Sc): Algı ve düşüncelerde bozukluk, künt duygular, çarpıtılmış gerçeklikler, sosyal içe çekilme gibi belirtilerle karakterize olan şizofreni için geliştirilen bu test, 78 maddeden oluşmakta ve bu maddelerin konularında da; garip düşünceler, sanrılar, algı bozuklukları, yabancılaşma, aile ilişkilerinde kopma, cinsel sorunlar vb. belirtiler yer bulmaktadır.
- Hipomani (Ma): Bipolar bozukluğun manik siklusu kadar olmasa da, motor faaliyetlerde ve düşüncelerde hızlanma olarak görülen hipomanide, ani öfke patlamaları ve fikir uçuşmaları da görülebilmektedir. Maddelerin bir kısmı hipomaninin belirtilerini sorgulamaya yönelikken, bir kısmı da aile ilişkileri, ahlaksal yargılar ve beden ile ilgilidir.
- Sosyal İçe Dönüklük (Si): MMPI profiline daha sonradan eklenmiş olan bu alt test için, L. E. Drake tarafından 1956 yılında, uyguladığı T.S.E. envanterinden

(içe dönüklülüğü değerlendirmede kullanılan bir ölçüm aracı) en yüksek ve en düşük puanları alan 50şer öğrenciye, bu iki grup arasında en iyi ayırt edici etkiyi gösterebilecek MMPI maddelerini yöneltmiş ve Si Alt Testi kurulmuştur. 70 maddeden oluşan bu alt test içe dönüklük (introversion) için kullanılmaktadır.

- Lie (Yalan, L): Bireyin çevrenin ve toplumun onaylamadığı yönlerini görmezden gelmek veya inkâr etmek için başvurduğu girişimlerini ortaya çıkarmak amaçlı kullanılmaktadır. Birey bu anlamda savunucu bir tutum geliştirmiştir.
- Frekans (F): Maddeleri yanıtlarken yanıltıcı bir tavır sergileyen bireyleri belirlemek için hazırlanmıştır. Bu bireyler maddelerin %10undan azını cevaplamaktadır. Bu ölçek sayesinde testin geçerliliği açığa kavuşur.
- Düzeltilme (K): Bireyin var olan rahatsızlığını gizlemek veya rahatsızlığını olduğundan fazla göstermek için başvurduğu çabayı belirlemek için kullanılır ve bu ölçekle beraber diğer alt ölçeklerin etkinliği de artırılır.

MMPI, bu çalışma açısından da süregelen alkol kullanımı olan grupları özgül bir çerçevede ortaya koyan ve objektif açıdan değerlendiren bir araçtır. Bu nedenle böylesi özgül profili taşıyan bireylerden oluşmuş örneklem grubunda suç düşüncesinin varlığı doğrudan alkolle ilişkilendirilemese de, alkolün daha önce de bahsedilen yapısal ve işlevsel etkilerinden kaynaklı olduğu düşüncesi üzerine dikkat çekmektedir.

2.3. Levenson Psikopati Ölçeği (LPÖ)

Deneyssel olarak doğrulanmış kişilik bozukluklarından biri de psikopatidir. Psikopatinin kavramsallaştırılmasını en iyi şekilde ortaya koyan Cleckley (1941) ve Hare (1991) bu kavramsallaştırmayı; manipülatif davranışlar, benmerkezcilik, vicdan eksikliği, impulsivite ve suç davranışları bütününde yapmıştır. Yetişkinlerde suç ile

ilişkilendirilen psikopatolojinin varlığını ölçmek amacıyla kullanılan Levenson Psikopati Ölçeği, 1995 yılında Levenson, Kiehl ve Fitzpatrick tarafından 487 üniversite öğrencisi üzerinde inceleme yapılarak ortaya konmuştur. Yaptıkları bu çalışmayla da psikopatinin süregelen bir boyut olduğunu ifade etmişlerdir. LPÖ, 26 maddeden oluşan bir araçtır. Birincil psikopati ve ikincil psikopati olmak üzere iki alt ölçeği bulunmaktadır. Birincil psikopati, acımasız – duygusuz, manipülatif, aşırı bencil ve genel olarak güvenilmez olma eğilimi olan kişiler; ikincil psikopati ise şiddetli dürtüsellliği olan ve saldırgan kişileri değerlendirmede yardımcıdır. Bu ölçeğin Türkçe uyarlamasını geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Engeler ve Yargıç (2004) tarafından yapılmıştır (Turan, 2012).

Süregelen alkol kullanımı mevcut örneklem grubu üzerinde MMPI ölçme aracı ile suç düşüncesi araştırılmaya çalışılırken, psikopatinin de suç eylemi ve düşüncesi ile yakından ilişkisi olduğu kabul edilirse, bu örneklem grubunda yapılan çalışmanın LPÖ ile desteklenmesi kaçınılmazdır. Alkol kullanımının var olması ve aynı zamanda bireylerde ortaya çıkarılan psikopatiyle ilgili sorunlar, suç öyküsü olmasa bile, bu iki etken sayesinde suç düşüncesinin eyleme dönüştürülmesini olanaklı kılabileceğinden dolayı, bu iki ölçek birbiriyle desteklendi. Ayrıca bu araştırma bir değerlendirme çalışmasıdır.

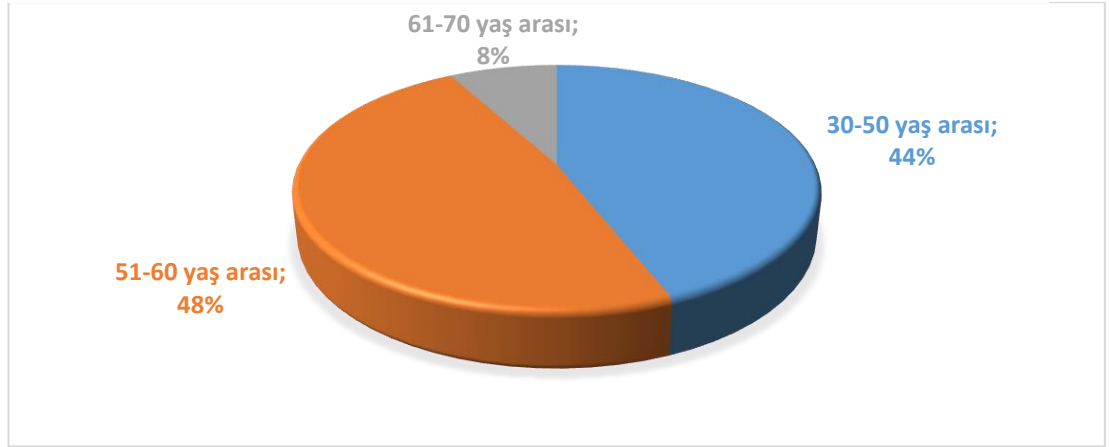
Uygulanan istatistiksel analizler: Her hastanın MMPI testi değerleri toplanarak ortak bir profil oluşturulmuştur.

MMPI ve LPÖ testleriyle elde edilen verilerin istatistiksel analizleri SPSS (Statistical Package for Social Sciences) programı kullanılarak yapıldı. Değerlendirme aşamasında; sayı, yüzde, ortalama ve standart sapma tanımlayıcı istatistiksel metotlar olarak kullanılmıştır.

3.BULGULAR

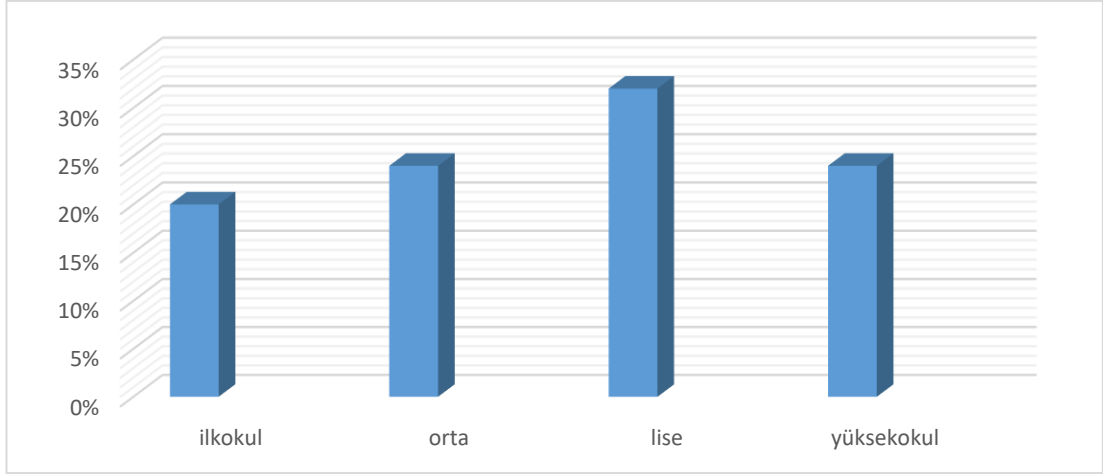
3.1. Sosyodemografik Özellikler ve Tanımlayıcı Özellikler

Çalışmada 25 kişilik ABS tanısı almış hastaların sosyodemografik değişkenler olarak yaş, meslek, eğitim ve medeni durumu belirlenmiştir. Hastaların yaş ortalaması $44,44 \pm 8,38$ olup, yaş aralığı 34 ile 64 yaş arasındadır.

Şekil 3.1.1. Hastaların Yaş Dağılımı.

Şekil 3.1.1.'de hastaların yaş dağılımları incelendiğinde, 30-50 yaş arasındaki bireyler örneklemin %44' ünü oluştururken, 51-60 yaş arasındaki bireyler %48'ini ve 61-70 yaş arasındaki bireyler ise %8' ini oluşturmaktadır.

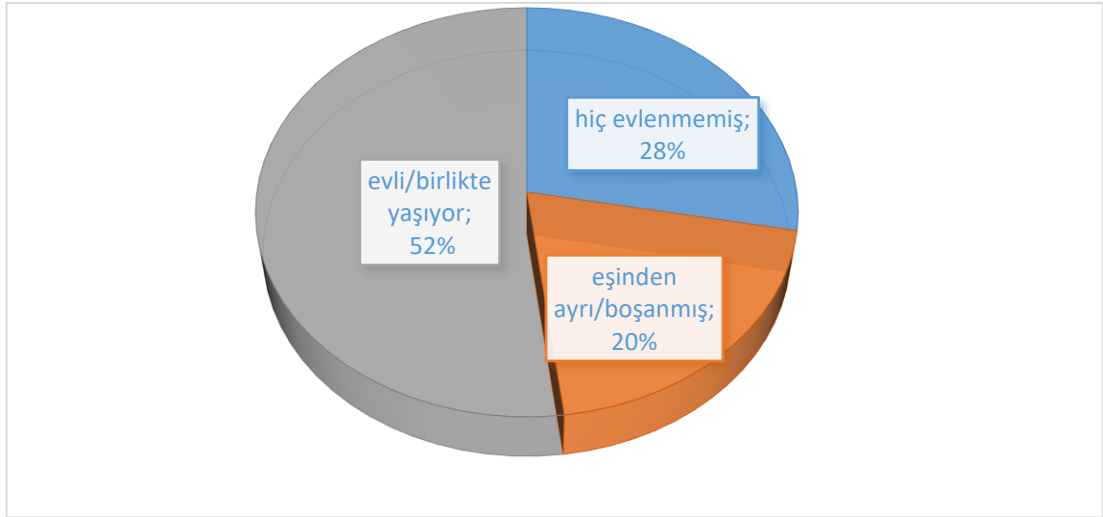
Şekil 3.1.2. Hasta Grubunun Eğitim Durumlarına Göre Oranları.

Hastalardan 5 (%20) kişi ilkokul, 6 (%24) kişi ortaokul, 8 (%32) kişi lise ve 6 (%24) kişi yüksekokul mezunu olarak hesaplanmıştır.

Çizelge 3.1.1. Hastaların Meslek Dağılımı.

	Frekans	%
Çalışmıyor	5	20,0
Çiftçi	1	4,0
Emekli	10	40,0
Kasap	1	4,0
Lise personeli	1	4,0
Memur	3	12,0
Öğretmen	1	4,0
Puantör	1	4,0
Serbest	2	8,0
Toplam	25	100,0

Hastalardan 5 (%20) kişinin çalışmadığı dikkati çekmektedir. Hastalardan 10 (%40) kişi emekli, 3 (%12) kişi memur, 2 (%8) kişi serbest meslek sahibidir. Geriye kalan hastalar ise birer (%4) kişi olarak puantör, öğretmen, kasap, lisede personeli ve çiftçi olarak görev yapmaktadır.

Şekil 3.1.3. Hastaların Medeni Durumlarının Dağılımı.

Hastaların 7 (%28)' si hiç evlenmemiş, 13 (%52)' si evli veya eşiyle birlikte yaşıyor ve 5 (%20)' si ise boşanmış veya eşinden ayrı yaşıyor olarak belirlenmiştir.

Çizelge 3.1.2 Eğitim Durumu İle LPÖ ve Pd Alt Testi Arasındaki İlişki.

	LPÖ	Pd Alt Testi
Ki Kare	8,210	2,055
p	,042 (p<0,05)	,561 (p>0,05)

Çizelge 3.1.3 Eğitim Durumu İle LPÖ ve Pd Alt Testi Arasındaki İlişki.

Eğitim Durumu		LPÖ	Pd Alt Testi
İlkokul	Ortalama	62,60	29,40
	N	5	5
	Standart Sapma	5,595	7,829
	Orta Değer	61,00	25,00
	Minimum	57	23
	Maximum	69	42
Ortaokul	Ortalama	60,67	28,50
	N	6	6
	Standart Sapma	8,733	6,892
	Orta Değer	62,00	25,50
	Minimum	48	22
	Maximum	73	39

Çizelge 3.1.3 (Devam) Eğitim Durumu İle LPÖ ve Pd Alt Testi Arasındaki İlişki.

Lise	Ortalama	57,13	26,00
	N	8	8
	Standart Sapma	4,643	5,014
	Orta Değer	58,00	26,00
	Minimum	50	19
	Maximum	64	32
Yüksekokul	Ortalama	49,33	31,17
	N	6	6
	Standart Sapma	8,017	8,208
	Orta Değer	48,00	34,50
	Minimum	39	20
	Maximum	61	38
Toplam	Ortalama	57,20	28,52
	N	25	25
	Standart Sapma	8,083	6,746
	Orta Değer	58,00	27,00
	Minimum	39	19
	Maximum	73	42

Çizelge 3.1.4. LPÖ Puanına Göre Eğitim Durumları Arasındaki İlişki.

Eğitim durumu	İstatistiki Değer	p
İlkokul-Yüksekokul	11,467	,010 (p<0,05)
Ortaokul-Yüksekokul	9,833	,020 (p<0,05)
Lise-Yüksekokul	6,292	,113 (p>0,05)
Lise-Ortaokul	3,542	,372 (p>0,05)
Lise-İlkokul	5,175	,217 (p>0,05)
Ortaokul-İlkokul	1,633	,714 (p>0,05)

Sosyodemografik verilerden eğitim durumu ile MMPI testinin Psikopatik Sapma (Pd) alt testi ve Levenson Psikopati Ölçeği puan ortalamaları arasındaki fark, Kruskal

Wallis aracılığıyla değerlendirilmiştir. Eğitim durumu ile LPÖ arasındaki ki-kare değeri $8,210 \pm 0,042$, Pd alt testi arasındaki ki-kare değeri $2,055 \pm 0,561$ bulunmuştur. Bu bulgular değerlendirildiğinde LPÖ ile eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunurken, Pd alt testi ile eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık elde edilememiştir. İlkokul mezunu hastalar LPÖ' den en düşük 57, en yüksek 69, orta değer olarak da 61,00 alırlarken; Pd alt testinden en düşük 23, en yüksek 42 ve orta değer olarak 25,00 almışlardır. Ortaokul mezunu hastalar LPÖ' den en düşük 48, en yüksek 73, orta değer olarak da 62,00 alırlarken; Pd alt testinden en düşük 22, en yüksek 39 ve orta değer olarak 25,50 almışlardır. Lise mezunu hastalar LPÖ' den en düşük 50, en yüksek 64, orta değer olarak da 58,00 alırlarken; Pd alt testinden en düşük 19, en yüksek 32 ve orta değer olarak 26,00 almışlardır. Yüksekokul mezunu hastalar LPÖ' den en düşük 39, en yüksek 61, orta değer olarak da 48,00 alırlarken; Pd alt testinden en düşük 20, en yüksek 38 ve orta değer olarak 34,50 almışlardır. LPÖ sonucunda farklılığın ilkökul mezunları ile yüksekokul mezunları arasında ve ortaokul mezunları ile yüksekokul mezunları arasında olduğu görülmüştür. İlkokul mezunları ile yüksekokul mezunları arasındaki istatistiki değer 11,467 ($p=0,010$) ve ortaokul mezunları ile yüksekokul mezunları arasındaki istatistiki değer 9,833 ($p=0,020$)' dir.

Çizelge 3.1.5. Medeni Durum İle Psikopati Arasındaki İlişki.

	LPÖ	Pd Alt Testi
Ki-Kare	,513	1,358
p	,774 ($p>0,05$)	,507 ($p>0,05$)

Çizelge 3.1.6. Medeni Durum İle Psikopati Arasındaki İlişki.

Medeni durum		LPÖ	Pd Alt Testi
Hiç evlenmemiş	Ortalama	56,57	25,86
	N	7	7
	Standart Sapma	4,791	5,699
	Orta Değer	57,00	25,00
	Minimum	50	22

Çizelge 3.1.6. (Devam) Medeni Durum İle Psikopati Arasındaki İlişki.

	Maximum	63	38
Evli/birlikte yaşıyor	Ortalama	56,46	29,62
	N	13	13
	Standart Sapma	9,492	6,826
	Orta Değer	59,00	31,00
	Minimum	39	20
	Maximum	69	42
Eşinden ayrı/boşanmış	Ortalama	60,00	29,40
	N	5	5
	Standart Sapma	8,660	8,204
	Orta Değer	60,00	29,00
	Minimum	49	19
	Maximum	73	38
Toplam	Ortalama	57,20	28,52
	N	25	25
	Standart Sapma	8,083	6,746
	Orta Değer	58,00	27,00
	Minimum	39	19
	Maximum	73	42

Sosyodemografik verilerden medeni durum ile MMPI testinin Psikopatik Sapma (Pd) alt testi ve Levenson Psikopati Ölçeği puan ortalaması arasındaki fark, Kruskal Wallis Testi aracılığıyla değerlendirilmiştir. Medeni durum ile LPÖ arasındaki ki-kare değeri 0,513 ve medeni durum ile Pd Alt testi arasındaki ki-kare değeri 1,358 bulunmuştur. Medeni durum ile LPÖ ve Pd Alt testi arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılıkların olmadığı görülmüştür.

Hiç evlenmemiş olan hastalar LPÖ' den en düşük 50, en yüksek 63 puan alırken, orta değer 57,00 bulunmuştur. Yine aynı medeni duruma sahip hastalar Pd alt testinden en düşük 22, en yüksek 38 puan alırken, orta değer 25,00 olarak hesaplanmıştır. Evli veya eşleriyle birlikte yaşayan hastalar LPÖ' den en düşük 39, en yüksek 69 puan alırken, orta değer 59,00 bulunmuştur. Yine aynı medeni duruma sahip hastalar Pd alt testinden

en düşük 20, en yüksek 42 puan alırken, orta değer 31,00 olarak hesaplanmıştır. Eşinden ayrı yaşayan veya boşanmış olan hastalar LPÖ' den en düşük 49, en yüksek 73 puan alırken, orta değer 60,00 bulunmuştur. Yine aynı medeni duruma sahip hastalar Pd alt testinden en düşük 19, en yüksek 38 puan alırken, orta değer 29,00 olarak hesaplanmıştır.

Çizelge 3.1.7. Mesleki Durum ile Psikopati Arasındaki İlişki.

	LPÖ	Pd Alt Testi
Ki-Kare	2,968	1,122
p	,227 (p>0,05)	,571 (p>0,05)

Çizelge 3.1.8. Mesleki Durum ile Psikopati Arasındaki İlişki.

Meslek Durumu		LPÖ	Pd Alt Testi
Çalışmıyor	Ortalama	63,20	29,20
	N	5	5
	Standart Sapma	7,497	5,805
	Orta Değer	61,00	27,00
	Minimum	56	24
	Maximum	73	38
Çalışıyor	Ortalama	57,60	29,40
	N	10	10
	Standart Sapma	6,433	7,245
	Orta Değer	58,50	28,00
	Minimum	48	22
	Maximum	68	42
Emekli	Ortalama	53,80	27,30
	N	10	10
	Standart Sapma	8,651	7,150
	Orta Değer	55,50	26,00
	Minimum	39	19
	Maximum	64	39

Çizelge 3.1.8. (Devam) Mesleki Durum ile Psikopati Arasındaki İlişki.

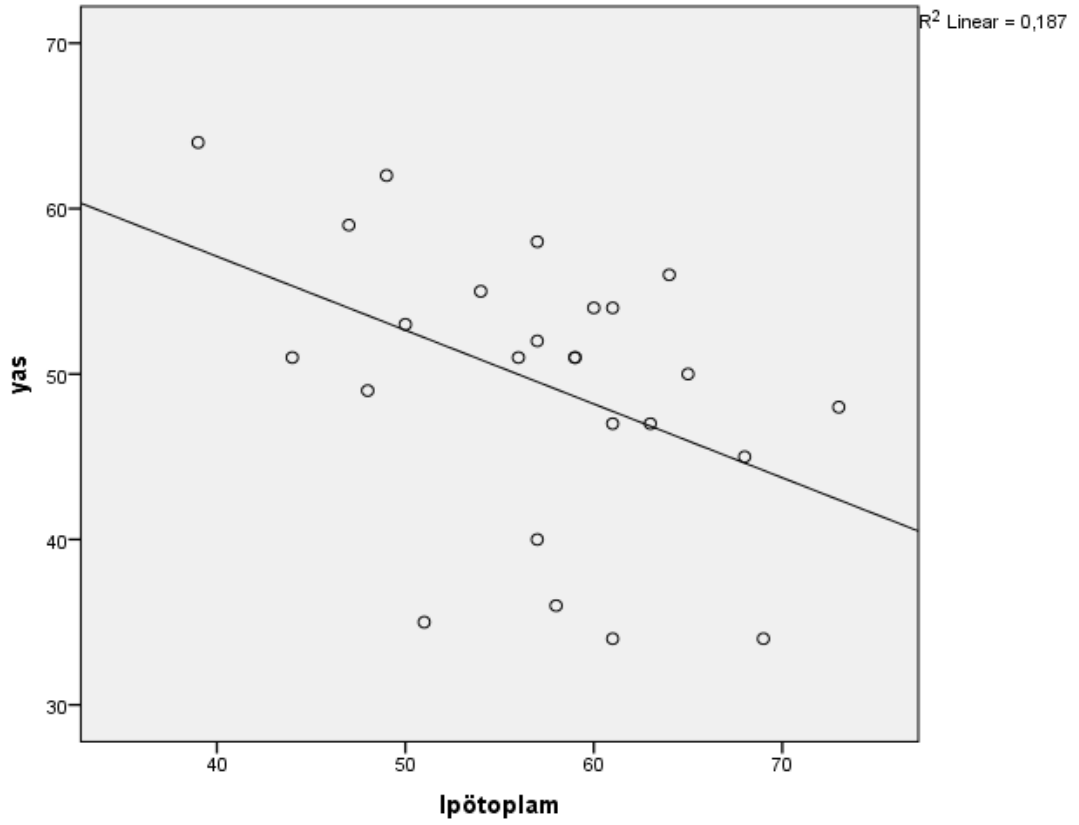
Toplam	Ortalama	57,20	28,52
	N	25	25
	Standart Sapma	8,083	6,746
	Orta Değer	58,00	27,00
	Minimum	39	19
	Maximum	73	42

Sosyodemografik verilerden mesleki durum ile MMPI testinin Psikopatik Sapma (Pd) alt testi ve Levenson Psikopati Ölçeği puan ortalaması arasındaki fark, Kruskal Wallis Testi aracılığıyla değerlendirilmiştir. Mesleki durum ile LPÖ arasındaki ki-kare değeri 2,968 ve medeni durum ile Pd Alt testi arasındaki ki-kare değeri 1,122 bulunmuştur. Meslek durumu ile LPÖ ve Pd Alt testi arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılıkların olmadığı görülmüştür.

Yatış süreleri içinde çalışmayan hastalar LPÖ' den en düşük 56, en yüksek 73 puan alırken, orta değer 61,00 olarak bulunmuştur. Yine aynı mesleki duruma sahip hastalar Pd alt testinden en düşük 24, en yüksek 38 puan alırken, orta değer 27,00 olarak hesaplanmıştır. Yatış süreleri içinde herhangi bir meslekte çalışan hastalar LPÖ' den en düşük 48, en yüksek 68 puan alırken, orta değer 58,50 olarak bulunmuştur. Yine aynı mesleki duruma sahip hastalar Pd alt testinden en düşük 22, en yüksek 42 puan alırken, orta değer 28,00 olarak hesaplanmıştır. Emekli olan hastalar LPÖ' den en düşük 39, en yüksek 64 puan alırken, orta değer 55,50 olarak bulunmuştur. Pd alt testinden ise emekli olan hastalar en düşük 19, en yüksek 39 puan alırken, orta değer 26,00 olarak hesaplanmıştır.

Çizelge 3.1.9. Hastaların Yaşları ile LPÖ ve Pd Alt Testi Arasındaki İlişki.

		LPÖ	Pd Alt Testi
Yaş	Korelasyon Katsayısı	-,463	-,046
	p	,020 (p<0,05)	,826 (p>0,05)
	N	25	25

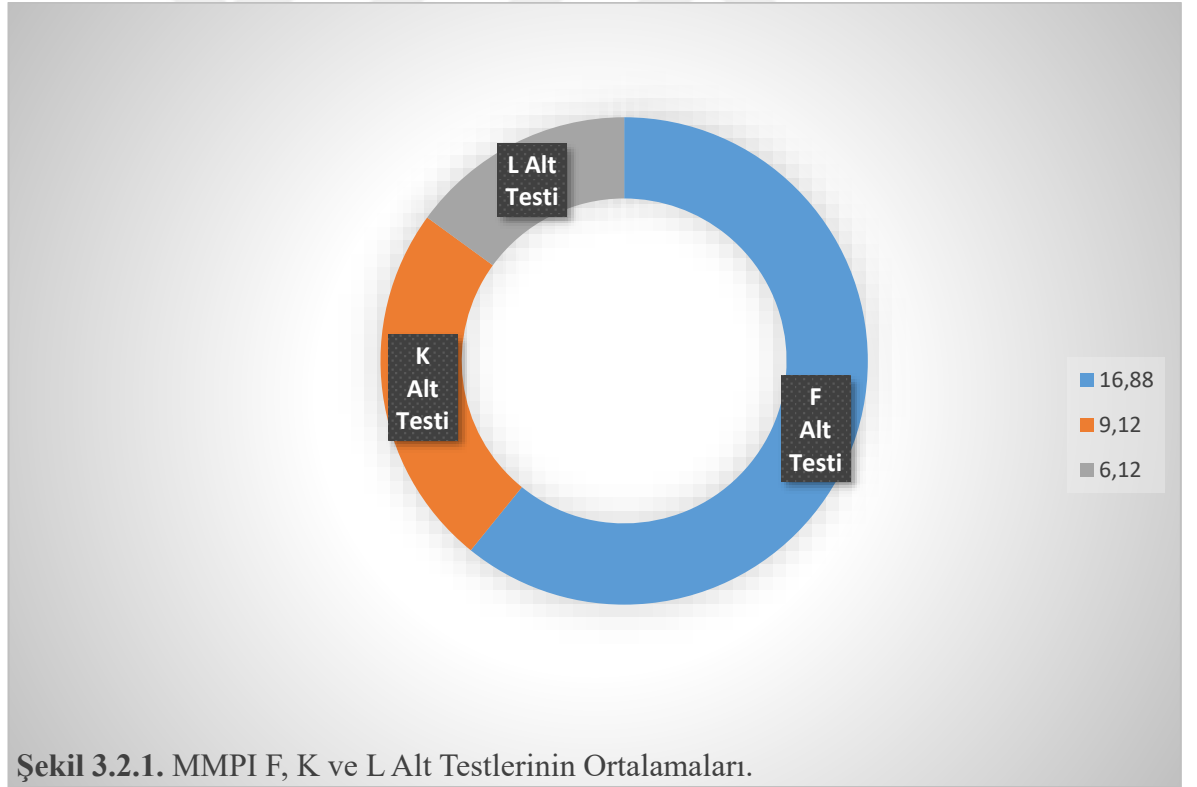
Şekil 3.1.4. Hastaların Yaşları ile LPÖ ve Pd Alt Testi Arasındaki İlişki.

Hastaların yaşları ile LPÖ ve Pd alt testi arasındaki korelasyona Spearman testi ile bakılmış ve Saçılım grafiği üzerinde gösterilmiştir. Yaşlar ile LPÖ arasında istatistiki olarak negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Korelasyon katsayısı (r) -1 ile +1 arasında değişmektedir ve 1'e ne kadar yakın olursa ilişki o kadar kuvvetlidir. Yaş ile LPÖ arasında $r = 0,463$ olduğu için arasındaki ilişki de orta derecede bulunmuştur ve grafiğe göre de yaş arttıkça LPÖ puanı azalmaktadır. Yaş ile Pd alt testi sıralamaları arasında indirek aksi değişme vardır yani biri artınca diğeri azalır ve aksi olur ($r = 0,046$), ancak $p = 0,826$ bulunduğu için yaş ile Pd al testi arasında istatistiki açıdan anlamlı bir ilişki elde edilememiştir.

3.2. MMPI Alt Testleri Dağılımları

Çizelge 3.2.1. MMPI F, K, L Alt Testlerinin Ortalamaları ve Standart Sapmaları.

Alt Testler	F	K	L
Ortalama	16,88	9,12	6,12
Standart Sapma	8,876	3,528	2,186

Hastalara uygulanan MMPI testinin F (Frekans) alt testi sonucunda ortalama $16,88 \pm 8,876$ bulunurken, K (Düzeltilme) alt testinde ortalama $9,12 \pm 3,528$ ve L (Yalan) alt testinde de ortalama $6,12 \pm 2,186$ olduğu görülmüştür.

Çizelge 3.2.2. MMPI Alt Testlerinin Ortalamaları ve Standart Sapmaları.

Alt Test	Hs	D	Hy	Pd	Pa	Pt	Sc	Ma	Si
Ortalama	19,96	27,84	26,84	28,52	16,48	33,88	38,72	22,84	33,60
Standart Sapma	6,931	7,760	7,972	6,746	5,613	10,179	14,389	4,497	11,522

Bu çalışmada uygulanan MMPI testi doğrultusunda Hs (Hipokondri) alt testinin ortalaması $19,16 \pm 6,931$; D (Depresyon) alt testinin ortalaması $27,84 \pm 7,760$; Hy (Histeri) alt testinin ortalaması $26,84 \pm 7,972$; Pd (Psikotik Sapma) alt testinin ortalaması $28,52 \pm 6,746$; Pa (Paranoya) alt testinin ortalaması $16,48 \pm 5,613$; Pt (Psikasteni) alt testinin ortalaması $33,88 \pm 10,179$; Sc (Şizofreni) alt testinin ortalaması $38,72 \pm 14,389$; Ma (Hipomani) alt testinin ortalaması $22,84 \pm 4,497$; Si (Sosyal İçer Dönüklük) alt testinin ortalaması $33,60 \pm 11,522$ şeklinde bulunmuştur.

Çizelge 3.2.3. L Alt Testi Puan Dağılımı.

Puan	Frekans	%
2	1	4,0
3	2	8,0
5	10	40,0
6	2	8,0
7	4	16,0
8	2	8,0
9	2	8,0
10	1	4,0
11	1	4,0
Toplam	25	100,0

Uygulanan MMPI testinin alt testi olan L alt testi, 2 ile 11 puan arasında bir dağılım göstermektedir. Grubun %10' unu oluşturan ve 10 kişiden oluşan hastalar 5 puan olarak bu testin en fazla alınan puanını belirlemişlerdir. 10 ve üzeri puan alanlar grup içerisinde %4 oranında bulunmaktadır.

Çizelge 3.2.4. K Alt Testi Puan Dağılımı.

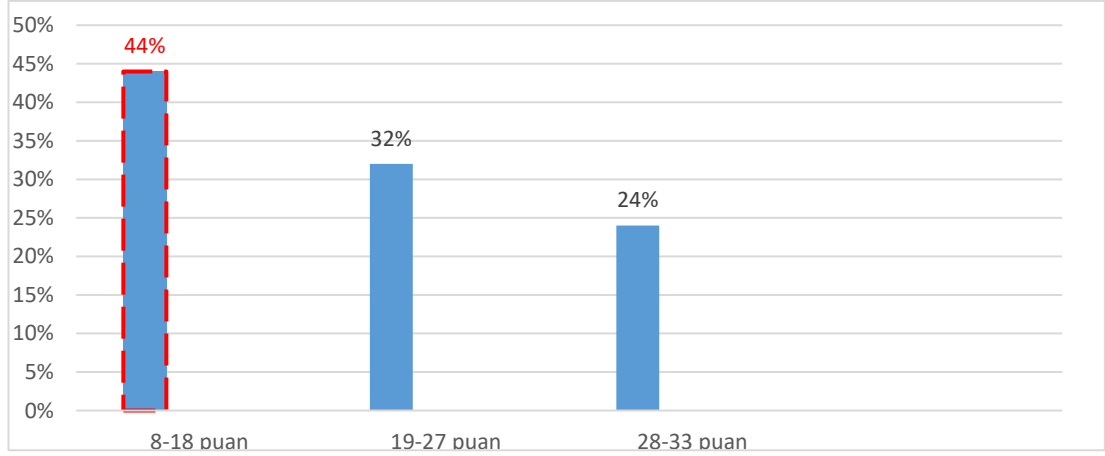
Puan	Frekans	%
1	1	4,0
4	2	8,0
6	2	8,0
7	2	8,0
8	3	12,0
9	3	12,0
10	4	16,0
11	3	12,0
12	2	8,0
13	1	4,0
14	1	4,0
18	1	4,0
Toplam	25	100,0

K alt testinin sonuçlarına göre, 1 ile 18 puan arasında değişiklik göstermektedir. 4 kişi 10 puan olarak grubun %16' lık dilimini oluşturmuşlardır. 15 ve üzeri puan alan sadece 1 kişidir ve grup içerisindeki oranı da %4' tür.

Çizelge 3.2.5. F Alt Testi Puan Dağılımı.

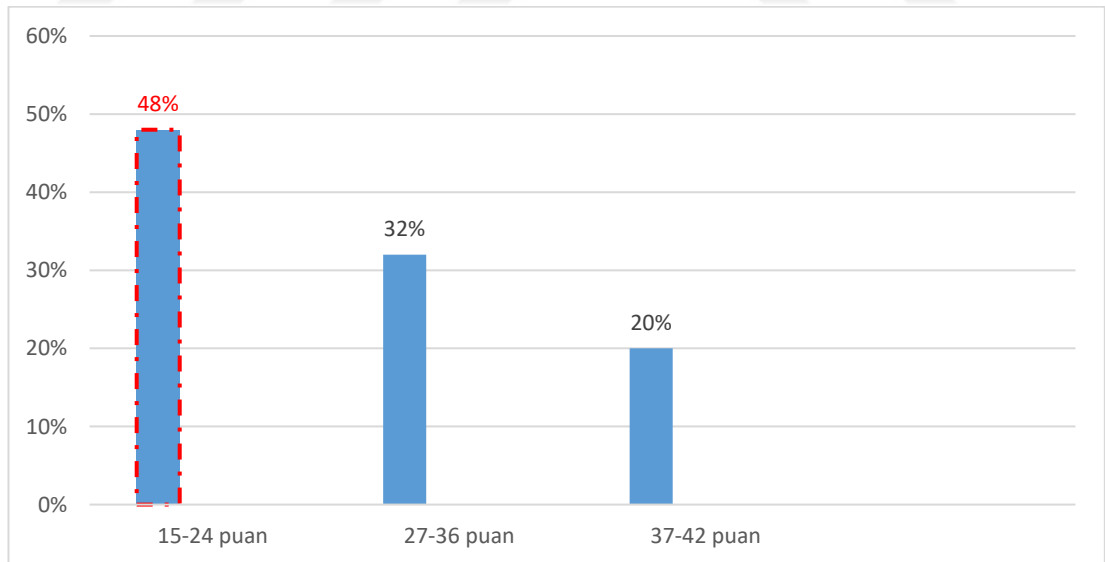
Puan	Frekans	%
6	1	4,0
7	1	4,0
8	3	12,0
10	2	8,0
12	1	4,0
13	3	12,0
14	2	8,0
15	1	4,0
17	1	4,0
18	3	12,0
20	1	4,0
23	1	4,0
24	1	4,0
27	1	4,0
31	1	4,0
37	1	4,0
38	1	4,0
Toplam	25	100,0

Bir diğer alt test olan F alt testi 6 ile 38 puanları arasında değişiklik göstermektedir. 3 kişi 18 puan, 3 kişi 13 puan, 3 kişi de 8 puan alarak grubun %36'lık dilimini oluşturmuşlardır. 30 ve üzeri puan alan hastalar ise %8 oranındadır.

Şekil 3.2.2. Hs Alt Testi Puan Dağılımı.

MMPI testinin her bir alt ölçeği hastaların cevapları doğrultusunda incelendiğinde, Hs alt ölçeğinden minimum 8 maximum 33 puan alındığı görülmüştür. 25 kişilik hasta grubunun %12' sini oluşturan ve 16 puan alan kişi sayısı 3' tür. En yüksek puan olan 33'ü alan kişi sayısı 1' dir ve grubun %4' ünü oluşturmaktadır. Bu alt testen 20 puan üzeri alan hastalar, örneklemin %40' ını oluşturmaktadır.

Şekil 3.2.3. D Alt Testinin Puan Dağılımı.

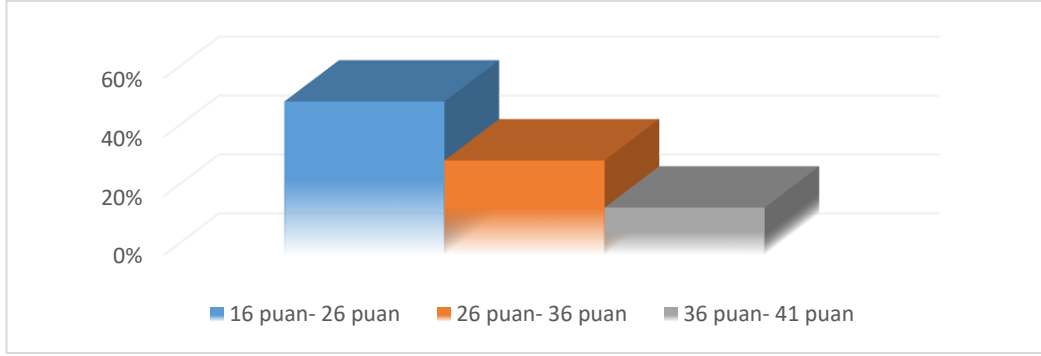
Hastalara uygulanan MMPI testinin diğer bir alt testi olan D alt testine göre en fazla 22 puan alınmış ve bu puanı alan 4 kişi de grubun %16' sını oluşturmuştur. Bu alt

testte puan dağılımının 15-42 arasında olduğu görülmektedir ve 30 puan üstü alanlar grubun %32' sini oluşturmaktadır.

Çizelge 3.2.6. Pd Alt Testi Puan Dağılımı.

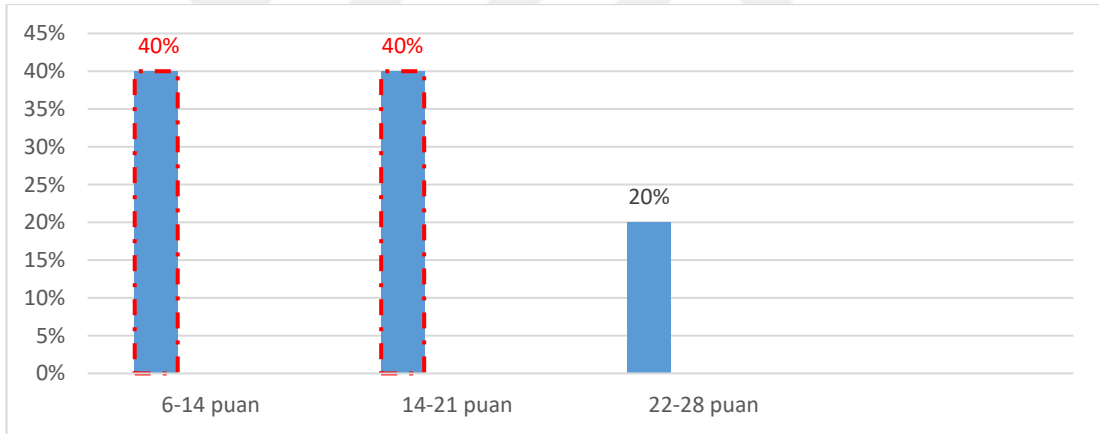
Puan	Frekans	%
19	1	4,0
20	1	4,0
22	4	16,0
23	2	8,0
24	2	8,0
25	2	8,0
27	1	4,0
29	1	4,0
30	1	4,0
31	1	4,0
32	3	12,0
35	1	4,0
37	1	4,0
38	2	8,0
39	1	4,0
42	1	4,0
Toplam	25	100,0

MMPI testinin alt testi olan Pd alt testinde hastalar, en düşük 19 (1 kişi) en yüksek ise 42 (1 kişi) puan almıştır. Grubun %16' sı (4 kişi) 22 puan alırken, 30 ve üstü puan alanlar %40' lık dilimi oluşturmaktadır.

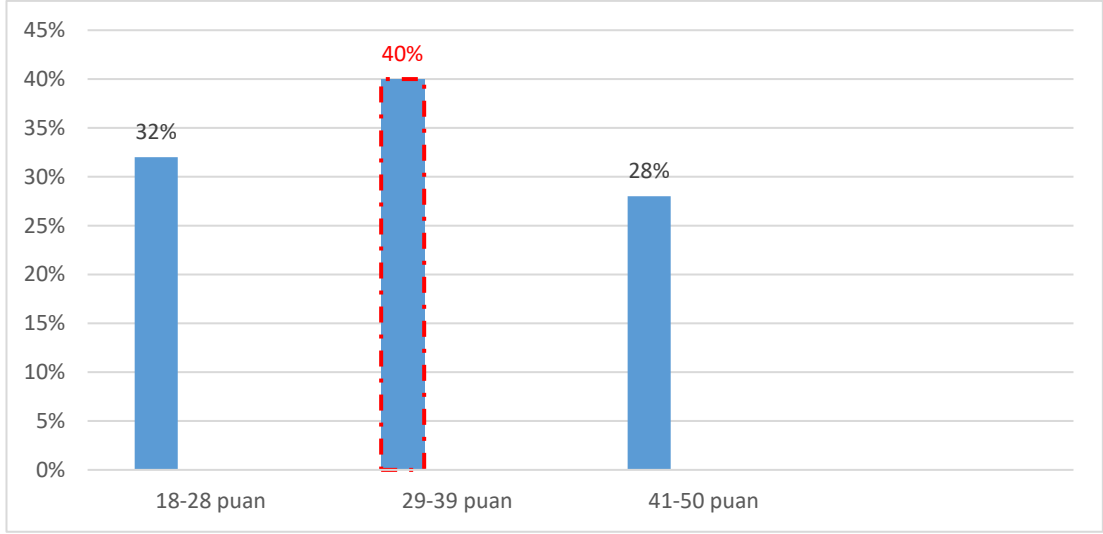
Şekil 3.2.4. Hy Alt Testi Puan Aralıkları Dağılımı.

Hastaların Hy alt testinin puan dağılımına bakıldığında, 16 ile 41 puanları arasında olduğu görülmektedir. Örneklemin içerisinde yer alan 3 kişi 20 puan alarak grubun %12'sini oluşturmuştur. 30 ve üzeri puan alan hastalar ise, grubun %32' lik kısmında yer almaktadır.

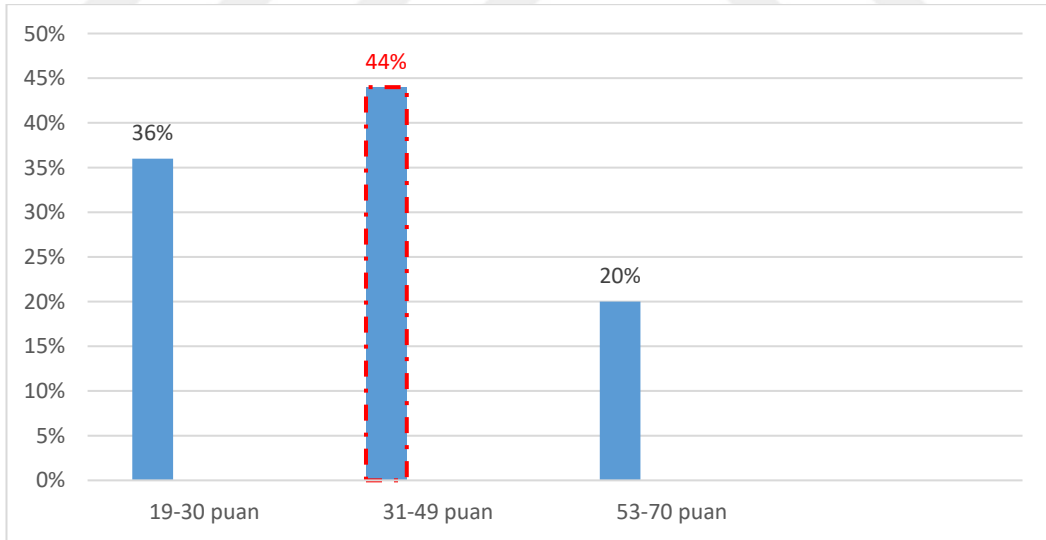
Şekil 3.2.5. Pa Alt Testi Puan Dağılımı.

Hastaların alt testlerden Pa alt testinde, minimum 6 (1 kişi) maksimum 28 (1 kişi) puan aldığı görülmüştür. En fazla 19 puanı alan 4 hasta, grubun %16' sını oluşturmaktadır. Bu alt testin sonucunda 21 ve üstü puan alan 7 hasta, grupta %20'lik bir dağılım göstermektedir.

Şekil 3.2.6. Pt Alt Testi Puan Dağılımı.

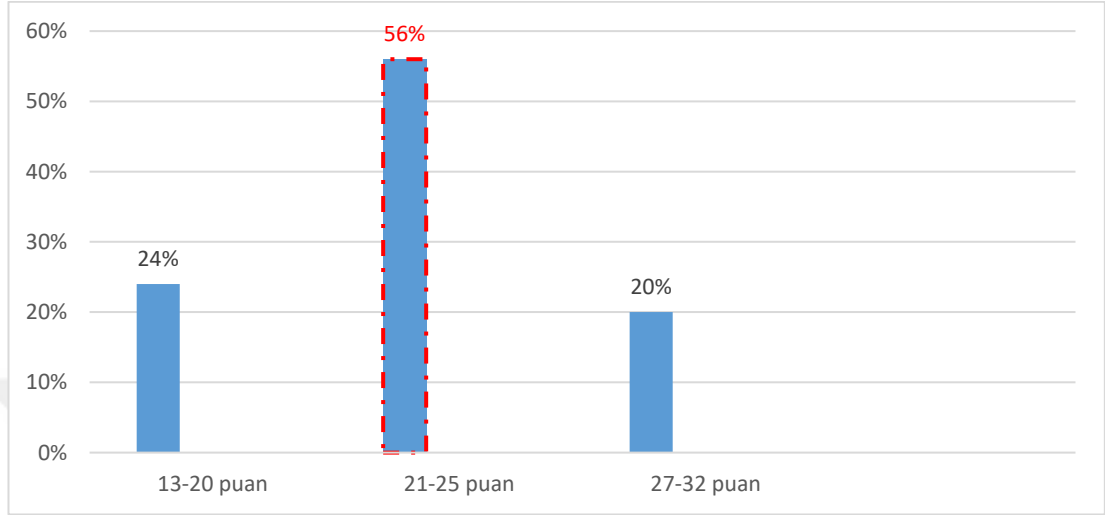
Hastaların, MMPI testinde yer alan Pt alt testi puanları 18 ile 50 puan arasında dağılım göstermektedir. 33 kişiden oluşan ve grubun %12' sini oluşturan hastalar 33 puan almıştır. 41 ve üzeri puan hastalar, grupta %24' lük dilimi oluşturmaktadır.

Şekil 3.2.7. Sc Alt Testi Puan Dağılımı.

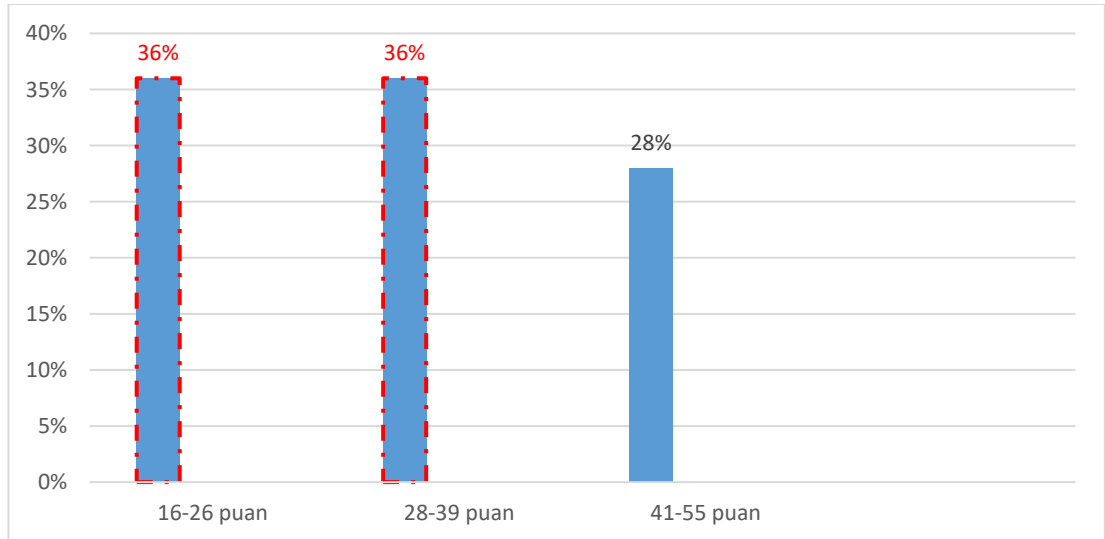
Sc alt puan dağılımı 19 ile 70 arasındadır. 3 kişi ile en yüksek oranda (%12) alınan puan ise 45'tir. Grup içerisinde en yüksek puanı (70) alan 1 kişi grubun %4' lük

diliminde yer alırken, 50 ve üzeri puan alanlar ise grubun %22’ lik kısmını oluşturmaktadır.

Şekil 3.2.8. Ma Alt Testi Puan Dağılımı.

Ma alt testi puanlarına göre en yüksek alınan puan 32 en düşük alınan puan ise 13’ tür. Grup içerisinde en fazla alınan puan ise 24’ tür ve bu puan 4 kişi (%16) tarafından alınmıştır. 25 ve üzeri puan alanların oranı %20’ dir.

Şekil 3.2.9. Si Alt Testi Puan Dağılımı.

Hasta grubuna yapılan MMPI testinin bir diğ er alt testi olan Si alt testi, 16 puan ile 55 puan arasında dağılım göstermiştir. 50 ve üzeri puan alanların grup içerisindeki oranı %8 olarak belirlenmiştir.

3.3. Levenson Psikopati  l eği Cevap Dağılımı

Çizelge 3.3.1. LP  Testi Sorularının Ortalamaları ve Standart Sapmaları.

	N	Ortala ma	Standart Sapma
Sık sık canım sıkılır	25	2,48	1,005
Günümüzde, yakamı sıyrabildikten sonra, başarı için herhangi bir şeyi yapmanın doğru olduğunu düşünüyorum	25	2,64	1,254
Bir şeyi yapmadan önce, ortaya çıkabilecek sonuçları ayrıntılı bir şekilde gözden geçiririm	25	2,80	1,155
Hayattaki başlıca amacım, elde edebildiğim kadar çok sayıda lüks ve pahalı şeyler elde etmektir	25	1,92	,862
Başladığım işlere olan ilgimi, çabucak kaybederim	25	2,40	1,041
Başka kimselerle birçok ağız kavgası yapmışımdır	25	2,60	,957
Bir şeyi beğendirmek için çok uğraşsam bile, onun hakkında yalan söylemezdim	25	3,12	1,013

Çizelge 3.3.1. (Devam) LPÖ Testi Sorularının Ortalamaları ve Standart Sapmaları.

Zaman zaman kendimi, aynı tür dertlerin içinde bulurum	25	2,72	,980
Başka kimselerin duygularıyla oynamaktan hoşlanırım	25	1,76	1,300
Tek bir amacın peşine, uzun bir süre için düşebileceğimi fark ediyorum	25	2,44	1,044
Kendimi düşünmek benim başlıca önceliğimdir	25	2,56	,961
İstediğim şeyleri yapmaları için, başkalarına duymak istedikleri şeyleri söylerim	25	2,12	1,092
Başkalarına haksızlık olacağı için, hile yapmak doğru değildir	25	3,16	1,248
Aşk, gereğinden fazla önemsenmektedir	25	2,60	1,118
Benim başarıım, başka birinin zararı pahasına elde edilecek olursa, rahatsız olurum	25	3,00	1,080
Hayal kırıklığına uğradığımda, kendimi kaybedercesine öfkeyle patlarım	25	2,64	,995
Benim için, yakamı sıyrabildikten sonra, herhangi bir şeyin yapılması uygundur	25	2,04	1,207
Problemlerimin birçoğu, insanların beni tam olarak anlamamasından kaynaklanır	25	2,48	,963

Çizelge 3.3.1. (Devam) LPÖ Testi Sorularının Ortalamaları ve Standart Sapmaları.

Başarı, en güçlü olanların hayatta kalması esasına dayanır; mağluplara aldırış etmem	25	2,16	1,028
Başlangıçta, herhangi bir şeyin çok ilerisini planlamam	25	2,16	1,028
Sözlerim veya davranışlarım başkasının duygusal olarak acı hissetmesine yol açarsa, kendimi kötü hissederim	25	3,40	,866
Çok para kazanmak, benim en önemli amacımdır	25	2,12	,971
Bırakın başkaları yüksek değerler üzerinde tasalansın; ben günlük çıkarlarıma bakarım	25	2,00	1,000
Gerçekten akıllıca bir üçkağıda, çoğu kez hayranlık duyarım	25	1,72	1,021
Aldatılacak kadar aptal insanlar, genellikle bunu hak ederler	25	1,80	1,155
Amaçlarımı gerçekleştirirken başkalarına zarar vermemeye gayret ederim	25	3,20	1,291

Çizelge 3.3.2. LPÖ Ortalama ve Standart Sapma.

	Minimum	Maximum	Ortalama	Standart Sapma
LPÖ toplam puan	39	73	57,20	8,083

Hastalara uygulanan LPÖ testinde “Sık sık canım sıkılır.” maddesine verilen cevapların ortalaması $2,48 \pm 1,005$ ’ tir. 2. madde olan “Günümüzde, yakamı sıyrabildikten sonra, başarı için herhangi bir şeyi yapmanın doğru olduğunu düşünüyorum.” a verilen cevaplar doğrultusunda ortalama $2,64 \pm 1,254$ bulunmuştur. “Bir şeyi yapmadan önce, ortaya çıkabilecek sonuçları ayrıntılı bir şekilde gözden geçiririm.” maddesiyle birlikte ortalama $2,80 \pm 1,155$ olarak analiz edilmiştir. Diğer cevaplandırılan maddelerden “Hayattaki başlıca amacım, elde edebildiğim kadar çok sayıda lüks ve pahalı şeyler elde etmektir.” ve “ Başladığım işlere olan ilgimi, çabucak kaybederim.” maddelerinin sırasıyla ortalamaları $1,92 \pm 0,862$ ve $2,40 \pm 1,041$ ’ dir. Bir diğer madde olan “Başka kimselerle birçok ağız kavgası yapmışımdır.” ın ortalaması $2,60 \pm 0,957$ olarak bulunmuştur. Ayrıca “Bir şeyi beğendirmek için çok uğraşsam bile, onun hakkında yalan söylemezdim” maddesinin ortalaması $3,12 \pm 1,013$ ve “Zaman zaman kendimi aynı tür dertlerin içinde bulurum” maddesinin ortalaması $2,72 \pm 0,980$ şeklinde hesaplanmıştır. “Başka kimselerin duygularıyla oynamaktan hoşlanırım” maddesinin cevaplarının ortalaması $1,76 \pm 1,300$ olarak ortaya çıkarken; “Tek bir amacın peşine, uzun bir süre için düşebileceğimi fark ediyorum” maddesine verilen cevapların ortalaması $2,44 \pm 1,044$ olduğu görülmüştür. Kendisini düşünmenin başlıca önceliği olduğunu sorgulayan madde ise ortalama olarak $2,56 \pm 0,961$ şeklinde sonuç vermiştir. “İstedğim şeyleri yapmaları için, başkalarına duymak istedikleri şeyleri söylerim” maddesinin ortalaması $2,12 \pm 1,092$ bulunurken; “Başkalarına haksızlık olacağı için, hile yapmak doğru değildir” maddesinin ortalaması $3,16 \pm 1,248$ ’ dir. “Aşk, gereğinden fazla önemsenmektedir” maddesine verdikleri cevap doğrultusunda ortalama $2,60 \pm 1,118$ elde edilmiştir. Hasta grubunun “Benim başarıım, başka birinin zararı pahasına elde edilecek olursa, rahatsız olurdum” maddesine verilen cevapların ortalaması $3,00 \pm$

1,080' dir. LPÖ maddelerinden bir diğeri olan “Hayal kırıklığına uğradığımda, kendimi kaybedercesine öfkeyle patlarım” ın ise ortalaması $2,64 \pm 0,995$ ’ tir. “Benim için, yakamı sıyırabildikten sonra, herhangi bir şeyin yapılması uygundur” maddesine verilen cevapların ortalaması $2,04 \pm 1,207$ iken “Problemlerimin birçoğu, insanların beni tam olarak anlamamasından kaynaklanır” maddesine verilen cevapların ortalaması $2,49 \pm 0,963$ olarak bulunmuştur. Örneklem grubunun “Başarı, en güçlü olanların hayatta kalması esasına dayanır; mağluplara aldırış etmem” ve “Başlangıçta, herhangi bir şeyin çok ilerisini planlamam” maddelerine verilen cevapların ortalaması $2,16 \pm 1,028$ olarak hesaplanmıştır. “Sözlerim veya davranışlarım başkasının duygusal olarak acı hissetmesine yol açarsa, kendimi kötü hissederim” maddesinin ortalaması $3,40 \pm 0,866$, “Çok para kazanmak, benim en önemli amacımdır” maddesinin ortalaması $2,12 \pm 0,971$, “ Bırakın başkaları yüksek değerler üzerinde tasalansın; ben günlük çıkarlarıma bakarım” maddesinin ortalaması $2,00 \pm 1,00$, “Gerçekten akıllıca bir üçkâğıda, çoğu kez hayranlık duyarım” maddesinin ortalaması $1,72 \pm 1,021$ olarak ölçülmüştür. Ayrıca hasta grubunun “Aldatılacak kadar aptal insanlar, genellikle bunu hak ederler” maddesine verdikleri cevaplar sonucunda ortalaması $1,80 \pm 1,155$ bulunurken, “Amaçlarımı gerçekleştirirken başkalarına zarar vermemeye gayret ederim” maddesine verdikleri cevaplarla ortalama $3,20 \pm 1,291$ olarak bulunmuştur.

3.4. MMPI ile LPÖ Testleri Arasındaki İlişki

Çizelge 3.4.1. Pd Alt Testi Puanları ile LPÖ Puanları Arasındaki Korelasyon.

		LPÖ
MMPI Pd alt testi	Korelasyon	,223
	p	,283 (p>0,05)
N=25		

Hastalara uygulanan MMPI testinin Pd alt testi sonuçlarından elde edilen puanlar ile LPÖ' den elde edilen puanlar Saçılım grafiği üzerinde normal dağılım göstermediği görülmüştür. Bu nedenle bu iki testten elde edilen puanlar Spearman Korelasyon Analizi ile karşılaştırılmış ve iki değişken arasındaki ilişki pozitif yönde 0,223 değerinde bulunmuştur. Ancak p değeri 0,05' ten büyük olduğu için ($p=0,283$) bu iki değişken arasındaki ilişkinin anlamlı olmadığı görülmüştür.

3.5. MMPI L,F ve K Alt Testleri İle LPÖ Puan Dağılımları

Çizelge 3.5.1. L,F,K Alt Testleri İle LPÖ Arasındaki İlişki.

	L Alt Testi	F Alt Testi	K Alt Testi	LPÖ Puanı
Hasta 1	9*	13	11	61 ^β
Hasta 2	8	7	18	44
Hasta 3	5	14	11	73
Hasta 4	6	14	10 ^α	39
Hasta 5	5	8	10	58
Hasta 6	11	6	14	51
Hasta 7	10	10	8	63
Hasta 8	8	24 [#]	9	61
Hasta 9	2	17	10	69
Hasta 10	5	10	7	59

* L alt testinde sarı ile işaretli olanlar yüksek ham puanlı olanlardır. Ham puanların değeri, hastaların eğitim durumuna göre değerlendirilmiştir.

^β LPÖ' de ortalamanın üzerinde olan ve sarı ile gösterilen değerler yüksek olarak kabul edilmektedir.

^α K alt testinde sarı işaretli ham puanlar düşük ham puanları belirtmektedir ve ham puanlar bireylerin eğitim durumları ile ilişkili olarak değerlendirilmiştir.

[#] F alt testinde sarı ile işaretli olanlar yüksek olan değerleri ifade etmektedir (F ham puan= 16-25).

Kırmızı ile işaretli olan ham puanlar ise profilin geçersiz olduğunu göstermektedir.

Çizelge 3.5.1. (Devam) L,F,K Alt Testleri İle LPÖ Arasındaki İlişki.

Hasta 11	7	27	9	68
Hasta 12	6	13	10	56
Hasta 13	3	12	12	47
Hasta 14	5	13	6	50
Hasta 15	7	8	12	60
Hasta 16	5	37	9	54
Hasta 17	5	20	1	57
Hasta 18	5	18	7	64
Hasta 19	5	31	4	65
Hasta 20	5	23	4	49
Hasta 21	5	38	8	61
Hasta 22	3	18	6	59
Hasta 23	7	18	11	57
Hasta 24	9	8	13	48
Hasta 25	7	15	8	57

L alt ölçeğinin eğitim düzeyi ile yakından ilişkili olduğunu gösteren çalışmalar bulunmaktadır ve aralarında indirek aksi bir değişme vardır. Düşük eğitilmiş bireyler için ham puanın 4-5 olması normal değer olarak nitelendirilirken, yüksek eğitilmiş bireyler için bu değerler normalden yüksektir. Bu çalışmada 17 kişi L alt testinden yüksek puanlar aldığı için MMPI maddelerine dürüst cevaplar vermedikleri düşünülmüştür.

F alt ölçeği, test alma tutumunun bir göstergesi olarak kabul edilmekte ve cevaplamalardaki sapmaları ortaya koymaktadır. F alt testi ham puanının 26' dan yüksek olması profili geçersiz kılmakta ve bireyin gelişigüzel cevaplar vermiş olduğunu göstermektedir. Ancak profilin geçersiz kabul edilmesi yaklaşımı birçok

geçerli profilin elenmesine sebep olduğu için tartışılmaktadır. F ham puanının 16-25 arasında olması ise bireyin kendini olduğundan hasta olduğunu göstermeye çalıştığını belirtmektedir (Sorias, 1996). Çalışmamızda 4 kişinin ham puanının 26'dan yüksek olması nedeniyle gelişigüzel cevaplar vermiş olabileceği düşünülmüş ve 7 kişinin ham puanının 16-25 arasında olması sebebiyle de kendisini olduğundan daha hasta olarak göstermeye çalıştığı düşünülmüştür.

K alt ölçeğinin eğitim durumu ile yakından ilişkili olduğu belirtilmiştir. K ham puanı düşük olan bireyler, kendilerini bilinçli olarak olumsuz göstermeye çalışmış olabilecekleri bildirilmiştir. Ayrıca K ham puanı yüksek olan kişilerde suça yönelik davranışların pek rastlanmadığı da çalışmalar tarafından ortaya koyulmuştur (Sorias, 1996). Çalışmamızda 17 kişi K alt testinden düşük puan alarak, kendilerini olduğundan olumsuz gösterme çabası içerisinde olduklarını düşündürmüştür.

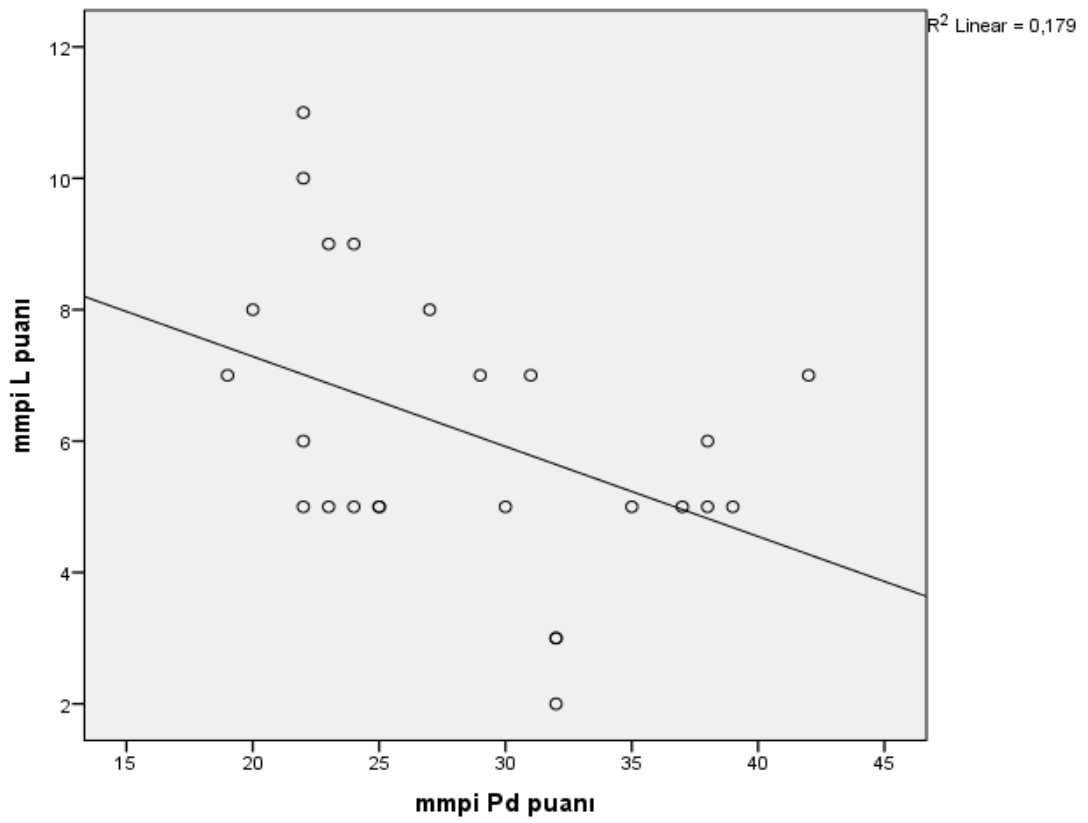
F alt testi ham puanı ile K alt testi ham puanı arasındaki farkın 9 ve üzeri bir değerde olması ($F-K \geq 9$), bireyin kendini kötü göstermeye çalıştığını belirtmektedir. Çalışmamızdaki 9 hasta bu tanıma uymakta ve bu 9 hastanın LPÖ puanlarına bakıldığında ise, içlerinden 6' sının LPÖ' den yüksek puanlar aldığı görülmektedir.

Çizelge 3.5.2. Geçerlilik Alt Testleri ile LPÖ Arasındaki Korelasyon.

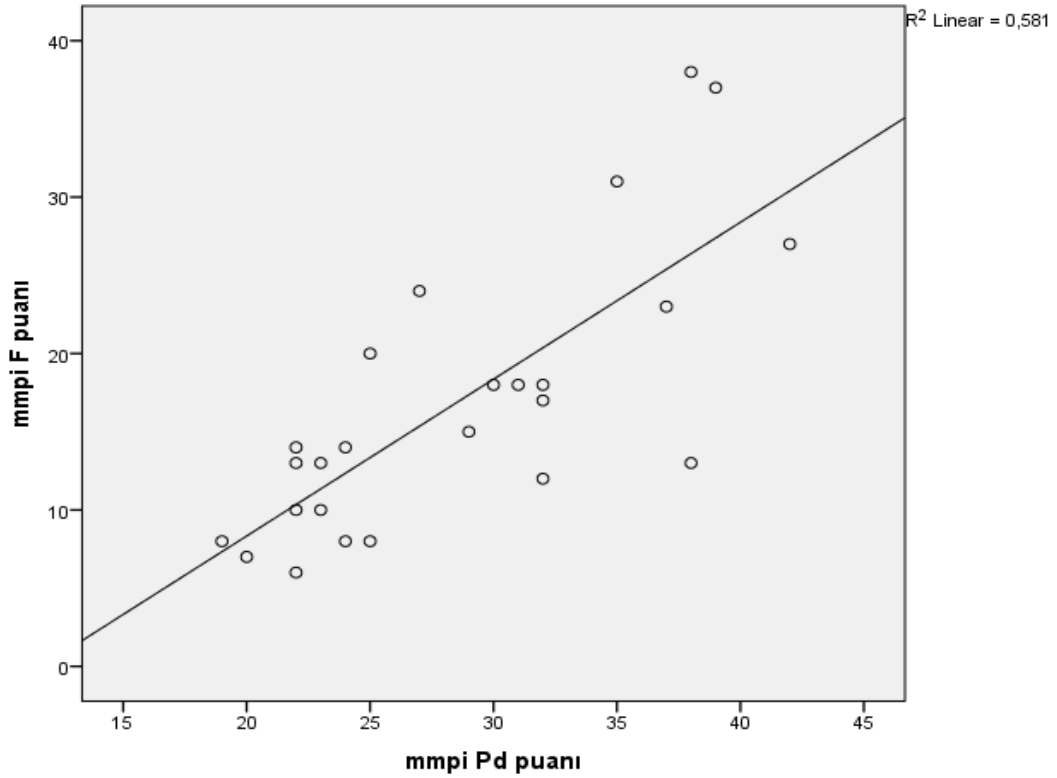
	L Alt Testi	F Alt Testi	K Alt Testi
LPÖ	-0,132	0,361	-0,249
Testi			
Korelasyon Değeri	0,530	0,077	0,230
P	(p>0,05)	(p>0,05)	(p>0,05)

Çizelge 3.5.3. Geçerlilik Alt Testleri ile Pd Alt Testi Arasındaki Korelasyon.

	L Alt Testi	F Alt Testi	K Alt Testi
Pd Alt Testi	-0,468	0,753	-0,358
Korelasyon Değeri	0,018	0,000	0,078
P	(p<0,05)	(p<0,05)	(p>0,05)

Şekil 3.5.1. Pd Alt Testi İle L Alt Testi Arasındaki Dağılım.

Şekil 3.5.2. Pd Alt Testi İle F Alt Testi Arasındaki Dağılım.

L, F ve K alt testleri MMPI testinin geçerlilik alt testleridir. Çizelge 3.5.2.' de LPÖ ile L, F, K alt testleri arasında Spearman Korelasyon Analizi yapılmıştır. Buna göre, LPÖ ile L alt testi arasında negatif yönde 0,132 ($p=0,530$), F alt testi arasında pozitif yönde 0,361 ($p=0,077$), K alt testi arasında negatif yönde 0,249 ($p=0,230$) şeklinde korelasyonlar elde edilmiştir. Çizelge 3.5.3.' te Pd alt testi ile L, F, K alt testleri arasında yapılan Spearman Korelasyon Analizi sonucunda; L alt testi ile negatif yönde 0,468 ($p=0,018$), F alt testi ile pozitif yönde 0,753 ($p=0,000$) ve K alt testi ile negatif yönde 0,359 ($p=0,078$) korelasyonları saptanmıştır. Şekil 3.5.1.' de Pd alt testi ile L alt testi arasındaki ters yönlü ilişki gösterilmiş ve L alt testi puanı azalırken Pd alt testi puanının arttığı görülmüştür. Şekil 3.5.2.' de ise Pd alt testi ile F alt testi arasındaki pozitif yönlü ilişki gösterilmiş ve F alt testi puanı artarken Pd alt testi puanının da artış gösterdiği görülmüştür.

3.6. MMPI Alt Testleri İle Psikopati Arasındaki İlişki

Çizelge 3.6.1. MMPI Alt Testleri İle Pd Alt Testi Arasındaki İlişki.

MMPI Alt Testleri	Pd Alt Testi		
	Korelasyon Katsayısı (r)	N	p
Hs Alt Testi	0,743	25	0,000 (p<0,05)
Pa Alt Testi	0,698	25	0,000 (p<0,05)
D Alt Testi	0,762	25	0,000 (p<0,05)
Ma Alt Testi	0,583	25	0,002 (p<0,05)
Pt Alt Testi	0,782	25	0,000 (p<0,05)
Hy Alt Testi	0,805	25	0,000 (p<0,05)
Sc Alt Testi	0,788	25	0,000 (p<0,05)
Si Alt Testi	0,458	25	0,021 (p<0,05)

Hastalara uygulanan MMPI sonucunda Pd alt testi ile diğer tüm alt testler arasında Spearman ile uygulanan korelasyon analizi ile istatistiki açıdan anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Pd alt testi ile Hs alt testi pozitif yönde yüksek derecede ($r = 0,743$) ilişkiye sahip olduğu görülmüştür. Pa alt testi ile arasında pozitif yönde yüksek derecede ($r = 0,698$) ilişki bulunmuştur. D alt testi ile arasında pozitif yönde yüksek derecede ($r = 0,762$) bir ilişki saptanmıştır. Ma alt testi sonucunda ise Pd alt testi ile arasında pozitif yönde orta derecede ($r = 0,583$) ilişki görülmüştür. Pt alt testi ile

arasında pozitif yönde yüksek derecede ($r = 0,782$) ilişki belirlenmiştir. Hy alt testi ile Pd alt testi pozitif yönde yüksek derecede ($r = 0,805$) ilişkiye sahip olduğu görülürken, Sc alt testi ile arasında pozitif yönde yüksek derecede ($r = 0,788$) ilişki bulunmuştur. Si alt testi ve Pd alt testi aralarında pozitif yönde orta derecede ($r = 0,458$) bir ilişki göstermiştir.

Çizelge 3.6.2. MMPI Alt Testleri İle LPÖ Arasındaki İlişki

MMPI Alt Testleri	LPÖ		
	Korelasyon Katsayısı (r)	N	p
Hs Alt Testi	0,218	25	0,295 ($p > 0,05$)
Pa Alt Testi	0,016	25	0,939 ($p > 0,05$)
D Alt Testi	0,220	25	0,292 ($p > 0,05$)
Ma Alt Testi	0,195	25	0,349 ($p > 0,05$)
Pt Alt Testi	0,414	25	0,040 ($p < 0,05$)
Hy Alt Testi	0,017	25	0,935 ($p > 0,05$)
Sc Alt Testi	0,278	25	0,179 ($p > 0,05$)
Si Alt Testi	0,519	25	0,008 ($p < 0,05$)

Hastalara uygulanan MMPI ve LPÖ sonucunda, LPÖ ile Si alt testi ve Pt alt testi arasındaki ilişkiler Spearman ile uygulanan korelasyon analizi ile istatistiki açıdan

anlamli bulunmuştur. Diğer alt testler (Sc, Hy, Ma, D, Pa, Hs alt testleri) ile LPÖ arasında ilişki olmadığı belirlenmiştir. LPÖ ile Hs alt testi pozitif yönde düşük derecede ($r = 0,218$) ilişkiye sahip olduğu görülmüştür. Pa alt testi ile arasında pozitif yönde düşük derecede ($r = 0,016$) ilişki bulunmuştur. D alt testi ile arasında pozitif yönde düşük derecede ($r = 0,220$) bir ilişki saptanmıştır. Ma alt testi sonucunda ise LPÖ ile arasında pozitif yönde düşük derecede ($r = 0,195$) ilişki görülmüştür. Pt alt testi ile arasında pozitif yönde orta derecede ($r = 0,414$) ilişki belirlenmiştir. Hy alt testi ile LPÖ pozitif yönde düşük derecede ($r = 0,017$) ilişkiye sahip olduğu görülürken, Sc alt testi ile arasında pozitif yönde düşük derecede ($r = 0,278$) ilişki bulunmuştur. Si alt testi ve LPÖ aralarında pozitif yönde orta derecede ($r = 0,519$) bir ilişki göstermiştir.

4.TARTIŞMA

Alkol bağımlılarında zaman içerisinde alınan alkol miktarının artış göstermesiyle birlikte bireylerde bedensel hasarın yanı sıra maddi açıdan da yıkımlar başlar. Alkol kullanımının bireyin yaşamını büyük ölçüde etkilemesi, sorumluluklarının önüne geçmesi ve alkol tüketebilmek için paraya ihtiyacının artmasıyla birlikte suça yönelerek yasal olmayan yollardan para kaynağı sağlamaya çalıştıkları bildirilmiştir (Doğan ve Yılmaz, bt). Yine aynı çalışmada Antisosyal Kişilik Bozukluğu ile alkol bağımlılığını bir arada inceleyen Doğan ve Yılmaz, böyle bir kişilik bozukluğuna sahip alkol bağımlılarının suç eylemini gerçekleştirme sebeplerinden birisinin, bu tür bireylerin sadece suç işleme dürtülerini denetleyemedikleri, impulsif davrandıkları ve bu yolla da doyumlarını gerçekleştirdiklerini ifade etmişlerdir.

ABS tanısı ile yatırılan hastalarla yapılan bu çalışma yaş ortalaması $49.44 \pm 8,337$ olarak bulunmuştur. Örneklemdeki bireylerin çoğunluğunun lise mezunu, emekli ve evli veya eşleriyle beraber yaşadıkları belirlenmiştir. Bulut ve arkadaşlarının (2006) bağımlılıkla ilgili yaptıkları bir çalışmada ortaokul, lise ve yüksekokul mezunlarının oranını daha düşük bulmuşlar ve eğitim düzeyinin düşük olmasıyla bağımlılığın artabileceğini ileri sürmüşlerdir. Bu çalışmadaki eğitim ile ilgili bulgular bu görüşü desteklememiştir. Bulunan tüm sosyodemografik özellikler, daha önce aynı klinikte yapılan çalışmanın (Turan,2012) bulgularıyla uyum göstermiştir. Psikopati ile eğitim arasındaki ilişkiyi açıklamak amacıyla yapılan analizler sonucunda, Pd alt testi ile eğitim durumu arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p=0,561$). Ancak LPÖ ile eğitim durumu arasında anlamlı bir farklılık olduğu ($p=0,042$) ve LPÖ puanlarından elde edilen sonuçlara göre, yüksekokul mezunları ile ortaokul mezunları arasında ve yüksekokul mezunları ile ilkokul mezunları arasındaki farklılığın bu anlamlılığı yarattığı görülmüştür. Özdeş ve ark. 2014 yılında yaptıkları bir çalışmada eğitim ve suçluluk arasında ilişki kurmuşlar ve 50 olgu arasında yapılan bu çalışmada ilkokul mezunlarının oranı %50 bulunmuştur. Medeni durum ile psikopati ölçekleri arasında anlamlı bir farklılık elde edilememiştir. Hastaların yaşları ile psikopati arasındaki

farklılık incelendiğinde, yaş ile Pd alt testi arasında anlamlı bir ilişki bulunamazken, LPÖ ile arasında orta derecede bir ilişki saptanmış ve bu ilişkinin istatistiki açıdan anlamlı olduğu görülmüştür. Ayrıca yine yapılan Spearman Testi analizi doğrultusunda, yaş arttıkça LPÖ’ den alınan puanlarda azalma olduğu saptanmıştır. Bir diğer sosyodemografik özellik olan meslek durumu ile yapılan analizler sonucunda, meslek durumu ile LPÖ ve Pd alt testi arasında anlamlı farklılıklar bulunamamıştır, dolayısıyla meslek durumu ile psikopati arasında bir ilişki bulunmadığı söylenebilmektedir.

Örneklem grubu üzerinde uygulanan MMPI alt testlerinin hepsinin standart sapmaları hesaplanmış ve yüksek bulunmuştur. Bu nedenle MMPI’ nin geçerlilik testleri olan L, F ve K alt testleri analiz edilmiştir. Geçerlilik testlerinden F alt testinin ham puanının, K alt testinin ham puanından yüksek olması ($F-K \geq 9$), bireyin kendini olduğundan kötü gösterdiğini ve L alt testinin ham puanının yüksek olması da bireyin yanıltıcı cevaplar verdiğini göstermektedir. Bazı çalışmalar tarafından adli vakalarda, bireylerin kendilerini olduğundan kötü gösterme çabası içerisine girebildikleri bildirilmiştir. Kendini olduğundan kötü gösterme ve yanıltıcı cevaplar verme davranışı, Antisosyal Kişilik Bozukluğu bulgularından biri olarak sayılmaktadır. Beyazyürek ve Şatır (2000)’ ın yaptıkları bir çalışmada, antisosyal, borderline ve paranoid tipteki kişilik bozukluklarının madde kullanımına yatkınlığı arttırdıkları, ayrıca bu kişilik bozukluklarına sahip insanların güvensizlik, bencillik, kolay yalan söyleyebilme, tahammül eşiğinde düşüklük, sabırsızlık, kendine sıkıntı verebilecek durumlara dayanamama, riskli davranışları göze alma, plansız eylemler yapma vb. davranışların daha fazla görüldüğünü belirtmişlerdir. Çalışmada, bu durumun antisosyal ve suç davranışlarıyla ilişkisinin belirlenebilmesi amacıyla; Çizelge 3.5.1’ de her bir hastanın L, F, K alt testleri puanları ile LPÖ’ den aldıkları puanlar karşılaştırılmış ve 25 hasta içerisinde 4 kişinin F alt testi ham puanının K alt testi ham puanından 9 ve üzerinde olduğu, aynı zamanda da L alt testinden ve LPÖ’ den yüksek puanlar aldığı görülmüştür. 25 hasta üzerinde uygulanan geçerlilik testleri sonucuna göre; F alt testinin ortalaması $16,88 \pm 8,876$, K alt testinin ortalaması $9,12 \pm 3,528$, L alt testinin ortalaması $6,12 \pm 2,186$ şeklinde bulunmuştur. Demirbaş ve Doğan (1989) tarafından Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi alkol servisinde yatan 50 hasta üzerinde

yapılan çalışmada, L alt testi puanlarının ortalaması 6.26 ± 2.52 , F alt testi ortalaması 13.56 ± 6.09 ve K alt testi ortalaması 10.60 ± 5.05 olarak bulunmuştur. Bu çalışmayla elde edilen geçerlilik testlerinin ortalamaları ve standart sapma puanları Demirbaş ve Doğan tarafından yapılan çalışma ile yakınlık göstermiştir.

Bir diğer psikopati ölçme aracı olan Pd alt testi ortalaması 50 puan üzerinden $28,52 \pm 6,746$ olarak ölçülmüştür. Daha önce aynı klinikte ve aynı örneklem sayısı ile yapılan çalışmada ise Pd alt testi ortalaması $27,27 \pm 5,83$ bulunmuştur (Turan, 2012). Bu çalışmayla elde edilen Pd alt testi ortalaması ve standart sapma puanı Turan tarafından yapılan çalışma ile yakınlık göstermiştir.

Hasta grubu üzerinde uygulanan LPÖ testi sonucunda ortalama puan $57,20 \pm 8,083$ olarak bulunmuştur. Hasta grubundaki bireyler LPÖ testinden en fazla 104 puan üzerinden 73 alırlarken, en düşük ise 39 puan almışlardır. LPÖ testinin her bir maddesi analiz edildiğinde, verilen cevapların çoğunluğunun normal dağılım gösterdiği görülmüştür.

MMPI içerisinde psikopatili saptamak amacıyla en çok kullanılan Pd alt testi ile LPÖ arasında Spearman analizi kullanılarak ilişki incelemesi yapılmış fakat p değerinin 0,05' ten büyük bulunması nedeniyle, aralarında bir ilişkinin bulunmadığı belirlenmiştir ($p=0,283$).

MMPI' nin geçerlilik testleri (L, F, K alt testleri) ile LPÖ arasındaki ilişki Spearman analizi ile incelenmiştir. Bu analiz sonucunda LPÖ ile tüm geçerlilik alt testleri arasında p değerinin 0,05' ten büyük olması sebebiyle istatistiki açıdan bir ilişki bulunamamıştır. 25 ABS tanısı almış hasta grubunda uygulanan psikopatik sapma alt testi ile geçerlilik testleri arasında da Spearman analiziyle ilişkilere bakılmıştır. Bu analizle birlikte, Pd alt testi ile L alt testi arasında istatistiki açıdan negatif yönde orta derecede bir ilişki kurulmuştur ($p=0,018$). Buna göre, Pd alt testi puanı artarken L alt

testi puanının azalmasının anlamlı olduğu gör÷lmüştür. Öte yandan, F alt testi ile arasında yapılan Spearman Korelasyon analizi aracılığıyla yüksek derecede bir ilişki kurulmuştur ($p=0,000$) ve bu iki değişkenin birlikte değişme gösterdiği bulunmuştur. K alt testi ile Pd alt testi arasında Spearman korelasyon analizi ile istatistiki açıdan herhangi bir ilişki olmadığı gör÷lmüştür ($p=0,073$).

MMPI klinik testlerinden Hs alt testinin ortalaması $19,96 \pm 6,931$, D alt testinin ortalaması $27,84 \pm 7,760$, Hy alt testinin ortalaması $26,84 \pm 7,972$, Pa alt testinin ortalaması $16,48 \pm 5,613$, Pt alt testinin ortalaması $33,88 \pm 10,179$, Sc alt testinin ortalaması $38,72 \pm 14,389$, Ma alt testinin ortalaması $22,84 \pm 4,479$ ve Si alt testinin ortalaması $33,60 \pm 11,522$ olarak bulunmuştur. Demirbaş ve Doğan'ın 1989 yılında 50 alkol bağımlısı hasta üzerinde yaptığı çalışma sonucunda buldukları Hs, D, Hy, Pa, Ma alt testleri ile bu çalışmadakiler arasında yakınlık olduğu gör÷lmüştür (Hs alt testi ortalaması $18,72 \pm 6,58$, D alt testi ortalaması $26,60 \pm 6,00$, Hy alt testi ortalaması $25,40 \pm 6,75$, Pa alt testi ortalaması $14,28 \pm 4,93$, Ma alt testi ortalaması $20,98 \pm 4,13$). Ancak geriye kalan alt testler (Pt, Sc, Si) bu çalışma ile Demirbaş ve Doğan'ın yaptığı çalışma arasında standart sapmalar açısından farklılık göstermiştir (Pt alt testi ortalaması $32,02 \pm 6,65$, Sc alt testi ortalaması $34,06 \pm 9,92$ ve Si alt testi ortalaması $31,80 \pm 8,68$).

Pd alt testinin yanında, diğer MMPI klinik alt testlerine göre de antisosyal davranışlar ve suç ile ilgili yorumlar yapılabilir (Graham ve Strenger, 1988). Bu çalışmada Hs alt testi ortalamasının düşük gelmesi sebebiyle, hastaların iyimser ve duyarlı olduğu dolayısıyla Hs alt testine göre çalışmaya katılan hastaların antisosyal davranış özellikleri göstermediği düşünülmüştür. D, Hy, Pt, Sc, Ma, Si alt testleri sonucunda ortalamanın orta değerlerde gelmesi sebebiyle, bu testler açısından psikopatiyle ilgili bir yorum yapılamamıştır. Pa alt testi sonucunda ise çalışmaya katılan hastaların çabuk sinirlenmeye yatkın oldukları düşünülmüştür. Pd alt testi sonucunda ortalamanın orta değerlerde olması sebebiyle hastalarda MMPI açısından psikopatik özellikler yüksek derecede saptanmamıştır.

Psikopatiyle diğer tanılar arasındaki ilişkinin nasıl olduğunu görmek amacıyla, bize çeşitli kişilik özelliklerini tanımlayan MMPI alt testleri ile LPÖ ve Pd alt testi arasında Spearman korelasyon analizi uygulanmıştır. Çıkan analiz sonuçlarına göre Pd alt testi ile diğer tüm alt testler (Hs alt testi, D alt testi, Hy alt testi, Pa alt testi, Pt alt testi, Sc alt testi, Ma alt testi, Si alt testi) arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Bu ilişkiler güçlü derecede bulunurken, sadece Ma ve Si alt testleri ile Pd alt testinin ilişkisi orta derecede olduğu saptanmıştır. LPÖ ile tüm alt testler (Hs alt testi, D alt testi, Hy alt testi, Pa alt testi, Pt alt testi, Sc alt testi, Ma alt testi, Si alt testi) arasında yapılan analizler sonucunda, LPÖ' nün sadece Pt ve Si alt testleri arasında istatistiki açıdan ilişkili olduğu belirlenmiştir. Bu ilişkiler ise orta derecede saptanmıştır. Bu çalışmada hastalardaki AKB, LPÖ ve MMPI testleri temel alınarak belirlenmeye çalışıldığı için, psikopatiyle psikasteni ve sosyal içe dönüklük arasında ilişki kurulabileceği düşünülmüştür.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Alkol bağımlılığı ile birlikte görülen diğer sorunlar tarih boyunca ele alınmıştır. Bunlardan en dikkat çekici olanları ise AKB ve suç ile olan ilişkisidir. Alkol bağımlılığının kişilik bozukluklarıyla olan komorbiditesi sıklıkla bildirilmiş ve özellikle AKB' nun eşlik ettiği durumlarda suç eylemlerinin yüksek oranlarda olduğu görülmüştür. Bu üç kavram arasındaki ilişki araştırılırken sosyodemografik özellikler gibi birçok etkin nedenler ele alınmıştır.

Bu çalışmada sosyodemografik özellikler ile 25 hastaya uygulanan ölçüm araçları arasındaki ilişkilere bakıldığında medeni durum ile psikopatik özellikler arasında anlamlı farklılığın bulunmaması, bireylerin antisosyal kişilik özellikleriyle medeni durum tercihleri arasında bir ilişki kurulamayacağını düşündürmüştür. Ancak söz konusu bu durum hala tartışılmaktadır. Bu nedenle yapılan bu analizin daha geniş bir örneklemle tekrarlanması farklı sonuçların elde edilip edilemeyeceği konusunda daha önemli sonuçlar vereceği söylenebilmektedir. Çalışmanın bir diğer sosyodemografik özelliği olan eğitim durumuyla ilgili yapılan analizler sonucunda ise, Pd alt testi ile anlamlı bir farklılık bulunamazken, LPÖ ile anlamlı farklılık elde edilmiştir. Özellikle ilköğretim ve ortaokul mezunları ile yüksekokul mezunları arasında anlamlı bulunan bu farklılık, örneklemdeki bireylerin antisosyal davranışlarıyla eğitim durumları arasında bir ilişki kurulabileceğini ve eğitim derecesi arttıkça antisosyal davranışların azaldığı düşünülmektedir. Yaş ile psikopati arasındaki ilişki LPÖ ile desteklenmiştir ve yaş arttıkça antisosyal davranışların azaldığı görülmüştür. Hastaların mesleki durumlarının ise AKB üzerinde bir etkisi olmadığı bu çalışmada elde edilen bir diğer bulgudur.

Bu çalışmada, ABS tanısı almış bireylerdeki Antisosyal Kişilik Bozukluğu özellikleri MMPI ve LPÖ ile psikopati çerçevesinde ele alınmıştır. Psikopati kavramı aslında AKB tanımlanmadan çok daha önce ortaya konulmuştur. Psikopatik özelliklere sahip

bireyler, karşısındakilere ve çevrelerine saygı duymayıp, toplumsal kuralları hiçe sayan bireyler olarak tanımlanmaktadır (Woodworth & Porter, 2002). Cleckley (1976) ise psikopatiyle ilgili belki de en çarpıcı açıklamayı yaparak, antisosyal kişilik özelliklerine sahip bireyler daha çok davranışsal boyutlarda değerlendirilirken, psikopatik özelliklere sahip bireylerin duygular ve düşünceler çerçevesinde ele alınması gerektiğini bildirmiştir (Fidanboylu ve ark., 2012). Yapılan tüm çalışmalar neticesinde, antisosyal kişilik ile psikopatik kişiliğin birbirine oldukça yakın iki kavram olduğunu ve suç araştırması yaparken bu iki kavramdan en az birine bakmanın yeterli olabileceği söylenebilmektedir.

Bu çalışmada MMPI' ın alt testlerinden olan ve psikopatik sapmayı ölçmek amacıyla kullanılan Pd alt testinin standart sapması yüksek bulunduğu için LPÖ ile desteklenmeye çalışılmıştır. LPÖ Likert tipi bir ölçek olduğu için kesme puanı hesaplanmamıştır. Ancak her maddenin standart sapması yüksek değerler göstermediği için, hipotezi cevaplandırabilmek adına, Pd alt testine göre daha anlamlı sonuçlar vermiştir. Pd alt testinin standart sapmasının yüksek bulunması, MMPI' ın geçerlilik testleri olan ve bireylerin ne kadar doğru cevaplar verdiğini, aynı zamanda da yapılan testin bu çalışma içerisinde ne derece geçerli görülebileceğini gösteren L, F ve K alt testlerinden elde edilen sonuçlara bağlanmıştır. 25 kişilik örnekleme hastaların çoğunun L ve F alt testlerinden yüksek, K alt testinden düşük puanlar alarak, kişilerin kendilerini olduklarından daha farklı gösterdiğini ve yanıltıcı cevaplar verdiğini düşündürmektedir. Pd alt testi ile geçerlilik alt testleri arasında yapılan korelasyon sonucunda anlamlı farklılıklar elde edilmesi de bu görüşü destekler niteliktedir.

Bu çalışma içerisinde kadın hasta sayısının az olması nedeniyle cinsiyet arasındaki farklılık hesaplanamamıştır. Ayrıca çalışmanın örneklemini oluşturan hastaların yatış süreleri ve kullandıkları ilaçlar dikkate alınmamıştır. Kullanılan ilaçlar yan etkileri sebebiyle sonuçları etkileyebilmektedir. Test sonuçlarını etkileyen bir diğer etmen ise bireylerin depresyon durumlarıdır. Bu etmen de bu çalışmada göz ardı edilmiştir. Suç düşüncesi ve eylemi arasında yakın ya da uzak olan mesafenin dikkate alınmaması

eksiklidir. Çünkü söz konusu mesafenin belirlenmesi suç düşüncesinin hangi, noktada eylemlilik kazanacağının kestirilebilmesine olanak vermemektedir. Örneklem sayısı (pilot bir çalışma olmasına karşın) yeterli sayılmayabilir. Çalışmanın daha büyük örneklem gruplarında farklı tedavi merkezlerinde eş zamanlı sürdürülmesi daha doğru sonuçlar için mutlaka gereklidir.

ÖZET

Alkol Bağımlılığı Sendromu Tanısı İle Yatırılan Hastalarda Suç ve Antisosyal Davranış İlişkisi Üzerine Tanımlayıcı Bir Çalışma

Suç tanımlamanın en iyi şekillerinden bir tanesi insanı tanımlamaktan geçmektedir. Bu nedenle de bir suç cezalandırılırken failin ruhsal durumu göz önünde bulundurulmalıdır. Failin ruhsallığını kendine konu edinen bilim ise ruhsal bilim (psikoloji)' dir. Latince *crimen* sözcüğünden türeyen *crime* sözcüğünün karşılığı olan suç üzerinde düşünürken, suçla ilişkili kuramlara bakmakta yarar vardır. Suç kuramları, suç fiilinin işlendiği zaman veya dönem; mekan ve içinde gerçekleştiği toplum olmak üzere üç yönde farklılıklar sergiler. Suç kuramları, Bireysel Nitelikli, Psikolojik Nitelikli, Biyolojik Nitelikli, Sosyolojik Nitelikli olmak üzere büyük başlıklı gruplara ayrılmaktadır. Suç işleyen bireylerin kişiliği, suç kavramından daha çok dikkat çekmiş ve incelenmiştir. Faillerin kişilikleri ile işledikleri suçlar arasında bir bağ kurulmaya çalışılmıştır. Bu bağ kurulabildiği takdirde, suç eylemi failin bilinçli seçiminin sonucunda olup olmadığı sorgulanarak, suç eylemi için verilmesi gereken cezanın yeniden değerlendirilmesi gerekecektir. Suç ile en çok ilişkilendirilen ise Antisosyal Kişilik Bozukluğu'dur. Her bireyin her an ve her durumda suç işleme potansiyelinin olduğu belirtilmişti. Buna verilebilecek örneklerden biri, bireylerin kullandıkları maddeler sonucu beyin ve bağlantılı organların etkilenmesi nedeniyle oluşan davranış ve tutum sonrasında zihinsellikte oluşan değişmelerle suç eylemlerinin yaşanmasıdır. Bu maddelerin başında alkol gelmektedir. Bu çalışmada, suç, AKB ve alkol bağımlılığı arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu inceleme ise Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı'nın Alkol Bağımlılığı Servisi'nde yatarak tedavi gören 25 ABS hastası üzerinde yapılmıştır. Hastalar üzerinde Minnesota Çok Yönlü Kişilik Envanteri (MMPI) ve Levenson Psikopati Ölçeği (LPÖ) ölçme araçları uygulanmıştır. Bu ölçme araçlarının hem sosyodemografik özelliklerle hem de birbirleriyle olan ilişkisi araştırılmıştır. Bu ilişki araştırması ise IBM SPSS 20.0 programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Yapılan analizler sonucunda yaş ve eğitim düzeyi ile LPÖ arasında ilişki olduğu görülmüştür. Ayrıca Pd alt testi ile geçerlilik alt testlerinden L ve F alt testleri arasında istatistiki açıdan ilişki bulunduğu saptanmıştır. Pd alt testi, MMPI' in diğer tüm klinik alt testleriyle ilişkili bulunurken; LPÖ sadece Pt ve Si alt testleriyle ilişkili bulunmuştur. MMPI içerisinde psikopatiyi saptamak amacıyla en çok kullanılan Pd alt testi ile LPÖ arasında Spearman analizi kullanılarak ilişki incelemesi yapılmış fakat aralarında bir ilişki bulunmadığı saptanmıştır. Bu sonuçlar ışığında, bireylerin antisosyal kişilik özellikleriyle medeni durum tercihleri arasında bir ilişki kurulamayacağı, eğitim derecesi arttıkça antisosyal davranışların azaldığı, yaş arttıkça antisosyal davranışların azaldığı, MMPI geçerlilik testleri sonucunda bireylerin MMPI' da yanıltıcı ve kendini olduğundan kötü göstermeye çalışan cevaplar verdiği sonuçlarına varılmıştır. Farklı cinsiyetler arasında karşılaştırmaların yapılamaması, örneklem sayısının az olması, bireylerin yatış süreleri ve kullandıkları ilaçların değerlendirilmemesi, suç düşüncesi ve eylemi arasında yakın ya da uzak olan mesafenin dikkate alınmaması bu çalışmanın sınırlılıkları olarak görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Alkol bağımlılığı, Antisosyal Kişilik Bozukluğu, Suç, Suç Kuramları.

SUMMARY

A Descriptive Study About The Relationship Between Crime And Antisocial Behaviour On The Patients Who Were Hospitalized With The Diagnosis Of Alcohol Dependence Syndrome

One of the best ways to define the crime is identify people. Therefore, while a crime is being punished, the mental condition of the offender should be taken into consideration. Psychology is a discipline that contains mental state of culprit. When the crime, what derives from 'crimen', is thought, theories about it should be researched. The theories of crime include 3 differences that are time when the crime was committed, place and community. These theories leave the group as Individual Qualified, Biological Qualified, Psychological Qualified and Sociological Qualified. The personality of the individual who commits the crime have attracted attention and were investigated more than the term of crime. It was worked to correlate between the personality and the crime. If it can be made possible, the crime is interrogated to find that guilty committed it consciously or not and then the punishment, which must be given because of the crime, must be evaluated. Antisocial Personality Disorder is most associated with the crime. It was noted that every individual has the potential to commit at every moment and in every situation. One of the sample can be given for it is that brain and other related organs are affected because of substances and the next step is criminal acts with changes of behavior, attitude and then cognition. Head of these substances is alcohol. In this study, the relationship between the ASPD, crime and alcohol dependence was investigated. This investigation was made on hospitalized 25 patients that are treated at Ankara University Medicine Faculty Alcohol Dependence Service. Levenson Self-Report Psychopathy Scale (LSRPS) and Minnesota Multiphasic Personality Inventory (MMPI) were applied on the patients. It was investigated that the relationships between these measurement tools and sociodemographic features and also between the each other. It was made using IBM SPSS 20.0 programme. As a result of analysis, there are relationships between LSRPS and age, besides between LSRPS and education. Also, the relationships between Pd subtest of MMPI and L subtest with F subtest were found, while Pd subtest was associated with only Pt and Si subtests of clinical tests. Pd subtest is the most widely used to find psychopathy. So, by using Sperman Analysis to examine the relationship between the Pd subtest and LSRPS but it couldn't be found. As a result, it was found that antisocial personalit features can not be correlate marital status. Besides, a decrease in antisocial behaviour is observed as the education level and age increase. It is agreed to the idea after the results of MMPI validity tests that the patients tried giving misleading answer and worked to make yourself look bad. The limitations of this study are determined. These limitations are comparisons cannot be made between different genders, there is the small number of samples, duration of hospitalization and drugs of individuals are not evaluated, near or far the distance between the idea and the action of crime is not taken into account.

Key Words: Alcohol Dependence, Antisocial Personality Disorder, Crime, Theories of Crime

KAYNAKLAR

BAYRAKTAR E (1997). Obsesif-kompulsif bozukluk. *Psikiyatri Dünyası* 1:25-32.

BECCERİA C (2004). Suçlar ve Cezalar. İmge Kitabevi 6.Baskı.

BEYAZYÜREK M, ŞATIR T T (2000). Madde kullanım bozuklukları. *Psikiyatri Dünyası* 4:50-56.

BULUT M, SAVAŞ H A, CANSEL N (2006). Gaziantep Üniversitesi alkol ve madde kullanım bozuklukları birimine başvuran hastaların sosyodemografik özellikleri. *Bağımlılık Dergisi* 7/2:65-70.

BURKAY S (2008). Teorik çerçevede suç. *ETHOS: Felsefe ve Toplumsal Bilimlerde Diyaloglar* 2/4: 1-15.

DEMİRBAŞ H, DOĞAN Y B (1989). Alkol bağımlılarında MMPI bulguları ve bu bulguların nevroz hastaları ile karşılaştırılması. 25. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi Bilimsel Çalışmaları.

DOĞAN Y B, YILMAZ A (BT). Alkol-madde bağımlılığı ve kişilik bozuklukları. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı.

EROL N (1982). Ülkemizdeki psikiyatrik hastalarda Minnesota Çok Yönlü Kişilik Envanterinin geçerlik araştırması. *Türk Psikoloji Dergisi* 4(14-15):15-23.

FİDANBOYLU K, ÜREYİL S, GÜMRÜKÇÜOĞLU N (2012). Suçlu zihinler nasıl düşünür: Psikopati ve suç arasındaki ilişki. Senior Seminar-497.

GRAHAM J R, STRENGER V E (1988). MMPI characteristics of alcoholics: A review. *Journal of Consulting and Clinical Psychology* 56/2:197-205.

GÜLLÜ İ (2014). Suç olgusuna teorik ve eleştirel bir yaklaşım. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi* 16: 104-107.

HARCOURT BE (2013). Becarria's on crimes and punishments: a mirror on the history of the foundations of modern criminal law. *Coase-Sandor Insitute For Law and Economics Working Paper* **648**, *Public Law and Legal Theory Working Paper* **433**:1-22.

KIZMAZ Z (2006). Kriminolojide yeni yönelimler: Bütünleşik (integrated) suç kuramları-II. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* **16/1**: 305-335.

KIZMAZ Z (2005). Sosyolojik suç kuramlarının suç olgusunu açıklama potansiyelleri üzerine bir değerlendirme. *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi* **29/2**: 149-174.

KÖROĞLU E, BAYRAKTAR S (2007). Kişilik Bozuklukları. HYB Yayıncılık 1.Baskı.

ÖZDEŞ T, ORAL G, CANTÜRK N, KUMRAL B, ERKOL Z (2014). Ateşli silah kullanarak suç işleyen sanıkların sosyodemografik özellikleri ve psikiyatrik profilleri. *Anatolian Journal of Psychiatry* **15**:230-237.

ÖZKAN Ş, FIRINCIOĞULLARI S (2010). Victor Hugo'nun Sefiller adlı eserinden hareketle 19. yüzyılda Fransa'da suç olgusu üzerinde bir değerlendirme. Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

SAVAŞIR I (1981). Minnesota Çok Yönlü Kişilik Envanteri El Kitabı: Türk Standardizasyonu. Sevinç Matbaası.

SAVRUN M (2008). Hezeyanlı bozukluk. *Türkiye'de Sık Karşılaşılan Psikiyatrik Hastalıklar Sempozyum Dizisi* **62**:111-116.

ŞAHİN Y (2013). Çatışma kuramları ve kimlik temelli çatışmalar; Teorik bir giriş. *Barış Araştırmaları ve Çatışma Çözümleri Dergisi* **1/1**: 32-54.

SORİAS O (1996). MMPI Uygulama ve Yorumlama Rehberi. Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

TURAN G (2012). Alkol bağımlılığı sendromunda antisosyal kişilik özellikleri ve bağımlılık süreci ile ilişkisi. Ankara Üniversitesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları AD Tıpta Uzmanlık Tezi.

WOODWORTH M, PORTER S (2002). In cold blood: Characteristics of criminal homicides as a function of psychopathy. *Journal of Abnormal Psychology* **111/3**:436-445.

EKLER

Ek – 1: MMPI Testi Soruları

1

MİNNESOTA ÇOK YÖNLÜ KİŞİLİK ENVANTERİ **TEST KİTABI**

Bu kitapçıkta sıra ile numaralanmış bir takım sorular bulacaksınız. Her soruyu okuyarak **KENDİ DURUMUNUZA GÖRE DOĞRU YA DA YANLIŞ** olup olmadığına karar veriniz.

Vereceğiniz karara göre her sorunun cevabını cevap kağıdına işaretleyiniz. Sağ tarafta örneği verilen cevap kağıdını gözden geçiriniz. Soruya vereceğiniz cevap sizini durumunuza göre doğru veya çoğu zaman doğru ise soru numarasının yanındaki parantez içine D yazınız. Sorunun cevabı sizin durumunuza göre yanlış veya genel olarak doğru değilse soru numarasının yanındaki parantez içine Y yazınız. Soru sizin durumunuza uymuyor veya bu konuda bir şey bilmiyorsanız cevap kağıdı üzerine hiçbir işaret koymayınız.

Kendiniz hakkında kendi kanınızı bildireceğinizi hatırdan çıkarmayınız. Mümkünse bütün soruları cevaplandırmaya çalışınız.

Cevap kağıdını işaretlerken sorunun numarası ile işaretlediğiniz yerin numarasının aynı olmasına dikkat ediniz. Değiştirmek istediğiniz cevabı iyice siliniz ve bu defter üzerine hiçbir işaret koymayınız.

1. Teknik yazılardan hoşlanırım
2. İştahım iyidir
3. Çok defa sabahları dinç ve dinlenmiş olarak uyanırım
4. Kütüphaneci olarak çalışmayı seveceğimi sanıyorum
5. Gürültüden kolayca uyanırım
6. Cinayet haberlerini okumaktan hoşlanırım
7. Çoğu zaman el ve ayaklarımdan sıcaklığı iyidir
8. Günlük hayatım beni ilgilendirecek şeylerle doludur
9. Bugün de hemen hemen eskisi kadar iyi çalışabiliyorum
10. Çoğu zaman boğazım tıkanır gibi olur
11. İnsan rüyalarını anlamaya çalışmalı ve kendini onlara göre ayarlamalıdır
12. Polis romanlarından ya da esrarengiz romanlardan hoşlanırım
13. Büyük bir sinir gerginliği içinde çalışırım
14. Ayda bir iki defa ishal olurum
15. Ara sıra söylenemeyecek kadar ayıp şeyler düşünürüm
16. Hayatta kötülükler hep beni bulur
17. Babam iyi bir adamdır
18. Pek seyrek kabız olurum
19. Yeni bir işe girince kimin gözüne girme gerektiğini öğrenmek isterim
20. Cinsel yaşamımdan memnunum
21. Zaman zaman evi bırakıp gitmek istemişimdir
22. Ara sıra kontrol edemediğim gülme ve ağlama nöbetlerine tutulurum
23. Tekrarlanan mide bulantısı ve kusmalar bana sıkıntı verir
24. Kimse beni anlamıyor
25. Şarkıcı olmayı isterim
26. Başım derde girince susmayı tercih ederim
27. Bazen kötü ruhların beni etkileri altına aldıklarını hissederim
28. Kötülüğe kötülükle karşılık vermem prensibimdir
29. Çoğu kez midem ekşir
30. Bazen canım küfretmek ister
31. Sık sık geceleri kabus geçiririm
32. Zihnimi bir iş üzerinde toplamada güçlük çekerim
33. Başımdan çok garip ve tuhaf şeyler geçti
34. Çoğu zaman öksürüğüm vardır
35. Başkaları engel olmasaydı daha çok başarılı olurdum
36. Sağlığım beni pek kaygılandırmaz
37. Cinsel yaşamım yüzünden başım hiç derde girmede
38. Gençliğimde bir devre ufak tefek şeyler çaldım
39. Bazen içimde bir şeyler kurmak isteği geçer
40. Başka bir şey yapmaktansa çoğu zaman oturup hayal kurmayı severim
41. Kendimi toparlayamadığım için günler, haftalar, hatta aylarca hiçbir şeye el sürmediğim olur
42. Ailem seçtiğim veya seçmek istediğim mesleği beğenmiyor
43. Kuşkulu ve rahatsız uyurum
44. Çoğu zaman başımın her tarafı ağrır
45. Her zaman doğruyu söylemem
46. Şimdi her zamankinden daha iyi düşünüp tartabiliyorum
47. Ortada hiç bir neden yokken haftada bir ya da daha sık birdenbire her yanıma ateş basar
48. Başkaları ile bir arada iken kulağıma çok garip şeyler gelmesinden rahatsız olurum

49. Kanunların hemen hepsi kaldırılrsa daha iyi olur
50. Bazen ruhum vücudumdan ayrılır
51. Sağlığım bir çok arkadaşımınki kadar iyidir
52. Uzun zamandan beri görmediğim okul arkadaşlarım ya da tanıdıklarım önce benimle konuşmazlarsa onları görmemezlikten gelmeyi tercih ederim
53. Hocaların dua okuyup üflemesi hastalığı iyileştirir
54. Tanıdıklarımın çoğu beni sever
55. Kalp ve göğüs ağrılarından hemen hemen hiç şikayetim yoktur
56. Çocukken okuldan kaçtığım için bir iki defa cezalandırıldım
57. İnsanlarla çabucak kaynaşırım
58. Kuran' ın buyurdukları bir bir çıkmaktadır
59. Çok defa benden az bilenlerden emir alarak çalışmak zorunda kaldım
60. Her gün gazetelerin baş yazılarını okumam
61. Gerektiği gibi bir hayat yaşayamadım
62. Vücudumun bazı yerlerinde çok defa yanma, gıdıklanma, karıncalanma veya uyuşukluk hissederim
63. Büyük abdest yapmada ya da tutmada hiç bir güçlük çekmem
64. Bazen başkalarının sabrını tüketecek kadar bir şeye sapsanır kalırım
65. Babamı severim
66. Etrafımda başkalarının görmediği eşya, hayvanlar veya insanlar görürüm
67. Başkalarının mutlu görüldüğü kadar mutlu olmayı isterdim
68. Ensemde nadiren ağrı hissederim
69. Kendi cinsimden olanları oldukça çekici bulurum
70. Körebe oyunundan hoşlanırdım
71. Birçok kimseler başkalarının ilgi ve yardımlarını sağlamak için talihsizliklerini abartırlar
72. Hemen hemen her gün mide ağrılarından rahatsız olurum
73. Ben önemli bir kimseyim
74. Çoğu zaman kız olmayı isterdim (Şayet kız iseniz:) Kız olduğuma hiç üzülmedim
75. Ara sıra öfkelenirim
76. Çoğu zaman kendimi hüzünlü hissederim
77. Aşk romanları okumaktan hoşlanırım
78. Şiiri severim
79. Kolay incinmem
80. Bazen hayvanlara rahat vermem
81. Orman bekçiliği gibi işlerden hoşlanacağımı sanıyorum
82. Tartışmalarda çabucak yenilirim
83. Çok çalışabilen ya da çalışmak isteyen kişinin başarılı olma şansı yüksektir
84. Bugünlerde artık hiç ilerleme umudum kalmamış gibi hissediyorum
85. Kullanmayacak bile olsam bazen başkalarının ayakkabı, eldiven gibi özel eşyaları o kadar hoşuma gider ki dokunmak ve aşürmek isterim
86. Kendime hiç güvenim yoktur
87. Çiçek satıcısı olmayı isterdim
88. Genel olarak hayatın yaşanmaya değer olduğu kanısındayım
89. İnsanlara gerçeği kabul ettirmek güçtür
90. Bugün yapmam gereken işleri ara sıra yarına bıraktığım olur
91. Benimle alay edilmesine aldırım
92. Hemşire olmayı isterdim
93. Yükselmek için bir çok kimse yalan söylemekten çekinmez
94. Sonradan pişman olacağım pek çok şeyi yaptığım olur

95. Namazımı hemen hemen muntazaman kılarım
96. Ailemle pek az kavga ederim
97. Bazen zararlı yada çok kötü işler yapmam için içimde çok güçlü bir istek duyarım
98. Kıyamet gününe inanıyorum
99. Gürültülü eğlencelere katılmaktan hoşlanırım
100. Bildiğim bir konuda bir kimse saçma sapan ya da cahilce konuşursa onu hemen düzeltirim
101. Bence cinsel yönden kadınlar da erkekler kadar serbest olmalıdır,
102. En büyük mücadelemi kendimle yaparım
103. Vücudumda pek az seğirme ve kasılma olur
104. Başıma ne gelirse gelsin aldırış etmiyorum
105. Keyfim yerinde olmadığı zaman tersliğim üzerimdedir
106. Çoğu zaman büyük bir hata ya da kötülük yaptığım korkusuna kapılırım
107. Çoğu zaman mutluyumdur
108. Çoğu zaman bana kafam şişmiş ya da burnum tıkanmış gibi gelir
109. Bazı kimseler o kadar amirane davranırlar ki haklı bile olsalar içinden dediklerinin aksini yapmak gelir
110. Bana kötülük etmek isteyen biri var
111. Sırf heyecanlanmak için tehlikeli bir işe girişmedim
112. Doğru bildiğim şeyler için çoğu zaman direnmek zorunda kalırım
113. Kanunların uygulanması gerektiğine inanırım
114. Çoğu zaman başım sıkı bir çember içindeymiş gibi hissederim
115. Ahirete inanırım
116. Bahse girdiğim yarış ya da oyunlardan daha çok zevk alırım
117. Bir çok kimseler daha çok yakalanmaktan korktukları için dürüsttüler
118. Dersten kaçtığım için ara sıra müdüre gönderildiğim oldu
119. Konuşma tarzım her zamanki gibidir (Daha yavaş ya da hızlı değil, yayvanlaşmış ya da kısık değil)
120. Evde sofra adabına dışarıdaki kadar dikkat etmem
121. Aleyhimde bazı tertipler kurulduğuna inanıyorum
122. Tanıdığım insanların çoğu kadar becerikli ve zeki olduğuma sanıyorum
123. Beni takip edenler olduğuna inanıyorum
124. Bir çokları kaybetmektense çıkarlarını korumak için pek doğru olmayan yollara başvururlar
125. Midemden oldukça rahatsızım
126. Tiyatrodan hoşlanırım
127. Dertlerimin çoğundan kimin sorumlu olduğunu biliyorum
128. Kan görünce korkmam ya da fenalaşmam
129. Bazen ters ve suratsız olurum
130. Hiç bir zaman kan kusmadım ya da kan tükürmedim
131. Hastalığa yakalanacağım diye kaygılanmam
132. Çiçek koleksiyonu yapmayı ve evde çiçek yetiştirmeyi severim
133. Hiç bir zaman normal olmayan cinsel ilişkilere girişmedim
134. Bazen kafamdaki düşünceler o kadar hızlıdır ki söylemeyi yetiştiremem
135. Fark edilmeyeceğimden emin olsam sinemaya biletsiz girerdim
136. Bana iyilik yapan kimsenin genel olarak gizli bir amacı olabileceğini düşünürüm
137. Aile hayatımın tanıdığım kimselerin çoğununki kadar iyi olduğuna inanıyorum
138. Eleştiri beni çok kırar
139. Bazen sanki kendimi ya da başkasını incitmek zorundaymışım gibi hissederim
140. Yemek pişirmeyi severim

141. Davranışlarımı çoğu zaman etrafımdakilere göre ayarlarım
142. Bazen hiçbir işe yaramadığımı düşünürüm
143. Çocukken başlarına ne gelirse gelsin aralarındaki birliği koruyan bir gruptaydım
144. Asker olmak isterim
145. Bazen biriyle yumruk yumruğa kavgaya girişmek istediğim olur
146. Seyahat edip gezip tozmadıkça mutlu olmam
147. Çabuk karar vermediğim için çok fırsat kaçırdım
148. Önemli bir iş üzerinde çalışırken başkalarının işimi yarıda kesmeleri sabrımı taşırır
149. Hatıra defteri tutardım
150. Oyunda kaybetmektense kazanmayı isterim
151. Biri beni zehirlemeye çalışıyor
152. Çoğu geceler zihnimi hiçbir şey kurcalamadan uykuya dalarım
153. Son birkaç yıl içinde sağlığım çoğu zaman iyiydi
154. Hiç sinir nöbeti ya da havale geçirmedi
155. Ne şişmanlıyorum ne de zayıflıyorum
156. Bir şeyler yapıp sonra ne yaptığımı hatırlayamadığım zamanlar oldu
157. Çoğu kez sebepsiz yere cezalandırıldım
158. Çabuk ağlarım
159. YOkuduğumu eskisi kadar iyi anlayamıyorum
160. Hayatımda hiç bir zaman kendimi şimdiki kadar iyi hissetmedim
161. Bazen başımda bir sizi hissedirim
162. Birisinin bana kurnazca oyun etmesine çok içerlerim
163. Çabucak yorulmam
164. Üzerinde çalıştığım konularda okumayı ve incelemelerde bulunmayı severim
165. Önemli kimseleri tanımayı severim, çünkü böylece kendimi de önemli bir kimse gibi görürüm
166. Yüksek bir yerden aşağıya bakmaya korkarım
167. Ailemden herhangi birinin mahkemelik olması beni rahatsız etmez
168. Zihnimde bir gariplik var
169. Parayı ellemekten korkmam
170. Başkalarının hakkımda ne düşündükleri beni rahatsız etmez
171. Bir eğlencede başkaları yapsalar bile, ben taşkınlık yapmaktan rahatsız olurum
172. Çoğu kez utangaçlığımı örtbas etmek ihtiyacını duyarım
173. Okulu severdim
174. Hiç bayılma nöbeti geçirmedi
175. Pek az başım döner ya da hiç dönmez
176. Yılandan büyük bir korkum yoktur
177. Annem iyi bir kadındır
178. Hafızam genellikle iyidir
179. Cinsel konularda sıkıntım vardır
180. Yeni tanıştığım kimselerle konuşma konusu bulmada güçlük çekerim
181. Canım sıkıldıkça heyecan yaratmayı severim
182. Aklımı oynatmaktan korkuyorum
183. Dilencilere para vermeyi doğru bulmam
184. Sık sık nereden geldiğini bilmediğim sesler duyarım
185. Herkes kadar iyi işitirim
186. Bir şeyler yapmağa girişince ellerimin çok defa titrediğini fark ederim
187. Ellerimde beceriksizlik ya da sakarlık yok
188. Gözlerim yorulmadan uzun süre okuyabilirim
189. Çoğu zaman bütün vücudumda bir halsizlik duyarım

190. Başım pek az ağrır
191. Bazen utanınca çok terlerim
192. Yürürken dengemi hemen hemen hiç kaybetmem
193. Saman nezlesi ya da astım nöbetlerim yoktur
194. Hareketlerimi ve konuşmamı kontrol edemediğim fakat etrafımda olup bitenden haberdar olduğum nöbetler geçirdiğim oldu
195. Tanıdığım herkesi sevmem
196. Hiç görmediğim yerlere gitmekten hoşlanırım
197. Biri beni soymaya her şeyimi almaya çalışıyor
198. Çok az hayal kurarım
199. Çocuklara cinsiyetle ilgili temel gerçekler öğretilmelidir
200. Fikir ve düşüncelerimi çalmak isteyen biri var
201. Keşke bu kadar utangaç olmasam
202. Kendimi cezayı hak etmiş suçlu bir insan olarak görüyorum
203. Gazeteci olmak isterdim
204. Gazeteci olmasaydım daha çok tiyatro haberleri yazmaktan hoşlanırdım
205. Bazen çalmaktan ya da dükkanlardan eşya aşurmaktan kendimi alamam
206. Bir çok kimseden daha dindarımdır
207. Çeşitli oyun ve eğlencelerden hoşlanırım
208. Flört etmeyi severim
209. Günahlarımın affedilmeyeceğine inanıyorum
210. Her şeyin tanrı aynı geliyor
211. Gündüzleri uyuyabilirim fakat gündüzleri uyuyamam
212. Evdekiler bana çocuk muamelesi yapıyor
213. Yürürken kaldırımdaki yarıklara basmamaya dikkat ederim
214. Cildimde üzülmeye değer kabarıklık ya da sivilce yok
215. Çok içki kullandım
216. Başka ailelere göre bizim evde sevgi ve arkadaşlık pek azdır
217. Sık sık kendime bir şeyleri dert edimirim
218. Hayvanların eziyet çaktığını görmek beni üzmez
219. İnşaat mütahitliğinden hoşlanacağımı sanıyorum
220. Annemi çok severim
221. Bilimden hoşlanırım
222. Karşılığını veremeyeceğim durumlarda bile arkadaşlarımdan yardım istemekte güçlük çekmem
223. Avlanmayı çok severim
224. Annem babam hep beraber olduğum kimselerden çok defa hoşlanmıyorlar
225. Bazen biraz dedikodu yaptığım olur
226. Ailemdaki bazı kimselerde canımı çok sıkkan alışkanlıklar var
227. Uykuda gezdiğimi söylerler
228. Bazen alışılmamış bir kolaylıkla karar verebileceğimi hissediyorum
229. Çeşitli klüp ve derneklere üye olmak isterim
230. Kalbimin hızlı çarptığını hemen hemen hiç hissetmem ve çok seyrek nefesim tıkanır
231. Cinsiyet hakkında konuşmayı severim
232. Bazen üzerime çok fazla iş alırım
233. Pek çok insan karşı çıksa da kendi fikrimi sonuna kadar savunurum
234. Çabuk kızar ve çabuk unuturum
235. Aile kurallarından oldukça bağımsız ve özgürüm
236. Sıklıkla kara kara düşünürüm

237. Akrabalarımın hemen hepsi bana karşı anlayış gösterir
238. Zaman zaman perimde duramayacak huzursuzluk duyduğum devreler olur
239. Aşkta hayal kırıklığına uğradım
240. Görünüşüme hiç aldırnam
241. Kendi içimde tutup başkalarına söylenemeyen şeyler hakkında sık sık rüya görürüm
242. Bir çoklarımdan daha sinirli sayılmam
243. Hemen hemen hiç bir ağrı ve sızım yok
244. Davranışlarım başkalarınca yanlış anlaşılmaya elverişlidir
245. Ailem beni olduğumdan daha hatalı bulur
246. Boynumda sık sık kırmızı lekeler olur
247. Kimseden sevgi görmüyorum
248. Bazen ortada hiç bir neden yokken hatta işler kötüye gittiği zaman bile kendimi fazlasıyla mutlu hissederim
249. Öbür dünyada şeytan ve cehennem olduğuna inanırım
250. Hayatta önüne her geleni kapmağa çalışan insanları suçlamam
251. Kendimi kaybedip yaptığım işi aksattığım ve etrafımda olup bitenlerin farkında olmadığım zamanlar oldu
252. Hiç kimse başkasının dardına aldırış etmiyor
253. Hatalı davranışlarını görsen bile insanlara arkadaşça davranabilirim
254. Birbiriyle şakalaşan kimseler arasında olmayı severim
255. Seçimlerde bazen oyumu pek az tanıdığım kimselere veririm
256. Gazetelerin ilgi çeken tek yeri resimli mizah sayfasıdır
257. Yaptığım işlerde genel olarak başarı elde edeceğime inanırım
258. Allah'ın varlığına inanırım
259. İşe başlamada güçlük çekerim
260. eOkulda iken ağır öğrenenlerden biri idim
261. Ressam olsaydım çiçek resimleri yapardım
262. Daha güzel olmamam beni rahatsız etmez
263. Soğuk günlerde bile kolayca terlerim
264. Kendime tam anlamıyla güvenim vardır
265. Hiç kimseye güvenmemek en doğrusudur
266. Haftada bir ya da sık, çok heyecanlanırım
267. Topluluk içinde olduğumda üzerinde konuşacak uygun konular bulmada güçlük çekerim
268. Karamsar olduğum zaman heyecanlı bir olay hemen beni bu durumdan çıkarır
269. Bazen zevk için başkalarını kendimden korkuturum
270. Evden çıkarken kapının kilitli ve pencerenin kapalı olup olmadığı aklıma takılmaz
271. Başkalarının saflığını kendi çıkarlarında kullanan kimseleri ayıplamam
272. Bazen kendimi enerji dolu hissederim
273. Derimin bazı yerlerinde uyuşukluk hissederim
274. Görme gücüm eskisi kadar kuvvetlidir
275. Birisi zihnimi kontrol ediyor
276. Çocukları severim
277. Bazen bir madrabazın kurnazlığı beni o kadar eğlendirir ki, yakayı ele vermemesini dilerim
278. Çok defa tanımadığım kimselerin bana eleştirici gözle baktıklarını hissederim
279. Her gün gereğinden fazla su içerim
280. Bir çok kimseler kendilerine yararı dokunacağı için arkadaş edinirler
281. Kulaklarım çok az çınlar ya da uğuldar

282. Genellikle sevdiğim aile üyelerine karşı bazen nefret duyarım
283. Gazete muhabiri olsaydım en çok spor haberleri yazmayı isterdim
284. Hakkımda çok konuşulduğumdan eminim
285. Ara sıra açık saçık bir fıkraya güldüğüm olur
286. En çok yalnız olduğum zaman mutlu olurum
287. Arkadaşlarıma kıyasla beni korkutan şeyler çok azdır
288. Tekrarlanan mide bulantısı ve kusmalar bana sıkıntı verir
289. Bir suçlu avukatının becerikliliği sayesinde cezadan kurtulunca kanunlara karşı daima nefret duyarım
290. Çok gergin bir hava içinde çalışıyorum
291. Hayatımda bir ya da birkaç kere birisinin beni hipnotize ederek bana bir şeyler yaptığını hissettim
292. Başkaları benimle konuşuncaya kadar ben onlarla konuşmaya başlamam
293. Birisi zihnimi etkilemeye çalışıyor
294. Kanunla hiç başım derde girmedi
295. Masal okumayı severim
296. Hiçbir neden yokken kendimi son derecede neşeli hissettiğim zamanlar olur
297. Cinsiyetle ilgili düşünceler beni rahatsız eder
298. Birkaç kişinin birlikte başları derde girince en iyisi yakalarını kurtarmak için aynı hikayeyi uydurmak ve bundan caymamaktır
299. Duygularımın birçok kimselerden yoğun olduğunu düşünürüm
300. Hayatımda hiçbir zaman bebek oynamaktan hoşlanmadım
301. Çoğu zaman hayat benim için bir yüküdür
302. Cinsel davranışlarımdan dolayı hiçbir zaman başım derde girmedi
303. Bazı konularda o kadar alınganım ki onlar hakkında konuşmam bile
304. Okulda sınıf karşısında konuşma bana çok güç gelirdi
305. Başkalarıyla beraber olduğum zaman bile kendimi yalnız hissedirim
306. Bana karşı mümkün olan anlayış gösteriliyor
307. İyi beceremediğim oyunları oynamağa yanaşmam
308. Zaman zaman evi bırakıp gitmeyi çok istemişimdir
309. Birçokları kadar çabuk arkadaş edinebildiğimi sanıyorum
310. Cinsel hayatım doyurucudur
311. Gençlik yıllarımda bir devre ufak tefek şeyler çaldım
312. İnsanların arasında olmaktan hiç hoşlanmam
313. Değerli eşyasını tedbirsizce ortada bırakıp çalınmasına neden olan kimse bunu çalan kadar hatalıdır
314. Ara sıra söylenemeyecek kadar kötü şeyler düşünürüm
315. Hayatım hep kötü tarafları bana nasip olmuştur
316. Hemen hemen herkesin başını derde sokmamak için yalan söyleyebileceğine inanırım
317. Birçok kimselerden daha hassasım
318. Günlük hayatım beni ilgilendiren şeylerle dolu
319. İnsanların çoğu başkalarına yardım etmek için zahmete girmekten hoşlanmazlar
320. Rüyalarımın çoğu cinsel konularla ilgilidir
321. Kolaylıkla mahcup olurum
322. Para ve işi kendime dert edinirim
323. Başımdan çok tuhaf ve acayip olaylar geçmiştir
324. Hiç kimseye aşık olmadım
325. Ailemin yaptığı bazı şeyler beni korkutmuştur
326. Bazen kontrol edemediğim gülme ve ağlama nöbetlerine tutulurum

327. Annem ya da babam çok defa beni makul bulmadığım emirlere bile itaat ettirdiler
328. Zihnimi bir konu ya da iş üzerinde toplamakta güçlük çekerim
329. Hemen hemen hiç rüya görmedim
330. Hiç felç geçirmediğim ya da kaslarımda olağan üstü bir halsizlik duymadım
331. Eğer insanlar surf düşmanlık olsun diye beni engellemeselerdi daha başarılı olurum
332. Bazen nezle olmadığım halde sesim çıkmaz ya da değişir
333. Beni hiç kimse anlamıyor
334. Bazen tuhaf korkular duyarım
335. Zihnimi bir konu üzerinde toplayamam
336. İnsanlara karşı sabrım çabuk tükenir
337. Çoğunlukla bir takım şeyler ve kimseler için meraklanıp huzursuzlaşırım
338. Hayatımın çoğu kimselerinkinden daha fazla tasa ve kaygı içinde geçtiğine eminim
339. Çoğu zaman ölmüş olmayı isterdim
340. Bazen o kadar heyecanlanırım ki uykuya dalmam güçleşir
341. Bazen beni rahatsız edecek kadar iyi iştirim
342. Bana söyleneni hemen unuturum
343. Önemsiz ufak şeylerde bile karar verip işe girişmeden önce durur ve düşünürüm
344. Gördüğüm kimse ile karşılaşmamak için sıklıkla yolumu değiştiririm
345. Sıklıkla olup bitenler bana gerçek değilmiş gibi gelir
346. Reklamlardaki ampuller gibi önemsiz şeyleri sayma alışkanlığım vardır
347. Bana gerçekten kötülük yapmak isteyen hiç bir düşmanım yoktur
348. Bana umduğumdan fazla dostluk gösteren insanlara karşı tetikte bulunmağa çalışırım
349. Acayip ve tuhaf düşüncelerim vardır
350. Yalnızken garip şeyler duyarım
351. Küçük bir seyahat için bile evden ayrılırken telaşlanırım ve kaygılanırım
352. Beni incitmeyeceğini bildiğim şeylerden ya da insanlardan bile korktuğum oldu
353. Başkalarının daha önce toplanıp konuştuğu odaya girmekten çekinmem
354. Bıçak gibi çok keskin ve sivri şeyler kullanmaktan korkarım
355. Sevdiğim kimseleri bazen incitmekten hoşlanırım
356. Dikkatimi bir konu üzerinde toplamada birçok kişiden daha fazla güçlük çekerim
357. Yeteneğimi küçümsemediğim için birçok defalar başladığım işi yarıda bıraktım
358. Kötü ve çok defa korkunç kelimeler zihnimi kurcalar ve bunlardan kendimi kurtaramam
359. Bazen önemsiz düşünceler aklımdan geçer ve beni günlerce rahatsız eder
360. Hemen hemen her gün beni korkutan bir şey olur
361. Her şeyi kötüye yorma eğilimindeyim
362. Birçok kimselerden daha çok hassasım
363. Bazen sevdiğim kimselerin beni incitmesinden hoşlandığım oldu
364. Hakkımda onur kırıcı ve kötü sözler söylüyorlar
365. Kapalı yerlerde huzursuzluk duyarım
366. İnsanlar içinde bile olsam çok defa kendimi yalnız hissederim
367. Yangından korkmam
368. Sonradan pişman olacağım şeyler yapmak ya da söylemek korkusuyla bazen bir kimseden uzak durduğum oldu
369. Kararsızlığım yüzünden yapılması gerekli birçok işi yapamamışumdur
370. Çalışırken acele etmek zorunda olmaktan nefret ederim
371. Aşırı derecede kendini dinleyen bir insan değilim

372. Elimdeki işi en iyi şekilde yapmayı isterim
373. Yalnızca bir tek doğru din olduğundan eminim
374. Ara sıra zihnim her zamankinden daha ağır işler
375. Çok mutlu olduğum ve iyi çalıştığım zamanlarda neşesiz veya dertli bir insanla karşılaşmak keyfimi tamamen kaçırır
376. Polisler genellikle dürüsttür
377. Toplantılarda kalabalığa karışmaktan çok yalnız başıma oturur ya da bir tek kişiyle ahbablık ederim
378. Kadınları sigara içerken görmekten hoşlanmam
379. Çok nadiren karamsarlığa kapılırım
380. Ne yapsam zevk alamıyorum
381. Kolay öfkelenen biri olduğumu söylerler
382. Yapmak istediğim şeylere karar verirken, başkalarının ne düşüneceğini dikkate almam
383. İnsanlar çoğu zaman beni hayal kırıklığına uğratarlar
384. Kendimle ilgili her şeyi anlatabileceğim hiç kimse yok
385. Şimşek çakması da korkularımdan biridir
386. Çok tertipli ve titizim
387. Ailem her davranışıma fazla karışıyor
388. Karanlıkta yalnız kalmaktan korkarım
389. Tasarlamış olduğum planlar çok defa o kadar güçlükle dolu göründü ki bunlardan vazgeçmek zorunda kaldım
390. Birinin hatasını önleme gayretim yanlıştır anlaşılmasına çok üzülürüm
391. Dansa gitmeyi severim
392. Fırtınadan çok korkarım
393. Yük çekmeyen atlar dövülmeli ya da kamçılanmalıdır
394. Başkalarına sık sık akıl danışırım
395. Gelecek, bir insanın ciddi planlar yapamayacağı kadar belirsizdir
396. İşler yolunda gittiği zaman bile çoğu kez her şeye karşı bir aldırmaçlık içinde olduğumu hissedirim
397. Bazen güçlükler öylesine üst üste gelir ki onlarla baş edemeyecekmişim gibi hissedirim
398. Çoğu kez keşke tekrar çocuk olsaydım diye düşünürüm
399. Kolay kolay kızmam
400. Eğer bana fırsat verilse dünya için çok yararlı işler yapabilirim
401. Sudan hiç korkmam
402. Ne yapacağıma karar vermeden önce uzun uzun düşünürüm
403. Birçok şeyin olup bittiği böyle bir devirde yaşamak hoş bir şey
404. Hatalarını düzelterek kendilerine yardım etmeye çalıştığım insanlar amacımı çoğu kez yanlış anlarlar
405. Yutkunmakta güçlük çekmem
406. Uzman dendiği halde benden pek fazla bilgili olmayan insanlarla sık sık karşılaşırım
407. Genel olarak sakinim ve kolay sinirlenmem
408. Bazı konular hakkında hislerimi o kadar gizleyebilirim ki insanlar bilmeden beni incitebilirler
409. Elimde olmadan çok ufak bir şeyden münakaşa çıkarıp karşımdakini kırıyorum
410. Madrabazı kendi silahı ile alt etmekten hoşlanırım
411. İyi tanıdığım bir kimsenin başarısını duyduğum zaman adeta kendimi başarısızlığı uğramış hissedirim

412. Hastalandığım zaman doktora gitmekten korkmam
413. Günahlarım için ne kadar ağır ceza görsem iyidir
414. Hayal kırıklıklarımı o kadar ciddiye alırım ki bunları zihnimden söküp atamam
415. Fırsat verilse iyi bir önder olurum
416. Yakınlarımın sağlığından çok endişe ederim
417. Sırada beklerken biri önüme geçmeye kalkışırsa ona çıkışıyorum
418. Bazen hiç bir işe yaramadığımı düşünürüm
419. Küçükken okuldan sık sık kaçırdım
420. Başımın dinle ilgili olağan üstü yaşantılar geçti
421. Ailemde çok sinirli insanlar var
422. Ailemde bazı kişilerin yapmış olduğu işler beni utandırmıştır
423. Balık tutmayı çok severim
424. Hemen hemen her zaman açlık duyarım
425. Sık sık rüya görürüm
426. Kaba ya da can sıkıcı insanlara karşı bazen sert davrandığım olur
427. Açık saçık hikâyelerden utanıp rahatsız olurum
428. Gazetelerin baş yazılarını okumaktan hoşlanırım
429. Ciddi konular üzerinde verilen konferansları dinlemekten hoşlanırım
430. Karşı cinsten olanları çekici bulurum
431. Başa gelebilecek talihsizlikler beni oldukça telaşlandırır
432. Kuvvetli siyasi fikirlerim vardır
433. Bir zamanlar hayali arkadaşlarım vardı
434. Otomobil yarışçısı olmayı isterdim
435. Genel olarak kadımlarla çalışmayı tercih ederim
436. İnsanlar genel olarak başkalarının haklarına saygı göstermekten çok kendi haklarına saygı gösterilmesini isterler
437. Kanuna aykırı davranmadan kanunun bir gediğinden yararlanmakta zarar yoktur
438. Bazı insanlardan o kadar nefret ederim ki ettiklerini bulunca içimden oh derim
439. Beklemek zorunda kalmak beni sinirlendirir
440. Başkalarına anlatmak için hoş fıkraları hatırimda tutmaya çalışırım
441. Uzun boylu kadınlardan hoşlanırım
442. Üzüntü yüzünden uyuyamadığım zamanlar oldu
443. Başkalarının gereği gibi yapamadığını sandığı şeyleri yapmaktan vaz geçtiğim oldu
444. Başkalarının cahilce inançlarının düzeltmeye çalışmam
445. Küçükken heyecan veren şeyler yapmaktan hoşlanırdım
446. Az parayla oynanan kumardan hoşlanırım
447. Mastürbasyonda kendi cinsimle ilgili hayal beni tahrik eder
448. Sokakta, otobüs ve dükkanlarda bana bakan insanlardan rahatsız olurum
449. İnsanlarla bir arada olmayı sağladığı için toplantı ve davetleri severim
450. Kalabalığın verdiği coşkudan hoşlanırım
451. Neşeli arkadaşlar arasına karışınca üzüntülerimi unuturum
452. Arkadaş edinemiyorum
453. Küçükken mahalledeki arkadaş ya da akran gruplarına katılmaktan hoşlanmazdım
454. Orman ya da dağdaki bir kulübede tek başıma yaşamaktan mutlu olabilirim
455. İçinde bulunduğum grubun dedikodularına ve konuşmalarına sıklıkla konu olmam
456. İnsan makul bulmadığı kanunlara aykırı hareketlerinden ötürü cezalandırılmamalıdır
457. Bence insan hiç bir zaman alkollü içkiyi ağzına almamalıdır

458. Çocukken benimle en fazla ilgilenen erkek baba, üvey baba vb bana karşı çok sert davranırdı
459. Çaba göstermekle yenemeyeceğimi bildiğim bazı kötü alışkanlıklarım var
460. Az içki kullandım ya da hiç kullanmadım
461. Kısa bir zaman için bile olsa başladığım işi bir kenara bırakmak bana güç gelir
462. Küçük abdestimi yapmada ya da tutmada güçlük çekmem
463. Sek sek oyunu oynamaktan hoşlanırdım
464. Hiç hayal görmedim
465. Bir kaç kez hayatım boyunca yaptığım işte hevesimi yitirdiğim olmuştur
466. Doktor önerisi dışında hiçbir ilaç ya da uyku hapi kullanmadım
467. Çok defa otomobil, plaka numarası gibi hiç önemli olmayan numaraları ezberlerim
468. Sıklıkla sinirli ve asık suratlı olurum
469. Onlardan önce düşündüğüm için başkaları benim fikirlerimi kıskanıyorlar
470. Cinsiyetle ilgili şeylerden nefret ederim
471. Okulda hal ve gidişten kırık not alırdım
472. Yangın karşısında büyülenmiş gibi olurum
473. Mümkün olduğu kadar kalabalıktan uzak kalmaya çalışırım
474. Başkalarından daha sık küçük abdeste çıkmam
475. Sıkıştırıldığım zaman gerçeğin ancak bana zarar vermeyecek kısmını söylerim
476. Tanrı bana özel bir görev vermiştir
477. Arkadaşlarımla birlikte işlediğim bir suçtan eşit şekilde suçlu olduğum zaman onları ele vermektense bütün suçu üzerime almayı tercih ederim
478. Çok değişik bir aile ortamından gelmiş olmayı isterdim
479. Yabancılarla tanışmaktan kaçınmam
480. Karanlıktan çok defa korkarım
481. Bir şeyden kurtulmak için hasta numarası yaptığım olmuştur
482. Trende, otobüste vb rastladığım kimselerle çok defa konuşurum
483. Peygamberimiz göğe çıkma gibi mucizeler göstermiştir
484. Homoseksüelliği çok iğrenç buluyorum
485. Bir erkek bir kadımla beraber olunca genel olarak onun cinsiyetiyle ilgili şeyler düşünür
486. İdrarımda hiç bir zaman kan görmedim
487. Uğraştığım iş yolunda gitmeyince hemen vaz geçerim
488. Sık sık dua ederim
489. Yaşamı yalnızca üzüntülü, sıkıntılı tarafları ile benimseyen insanlara sempati duyarım
490. Haftada birkaç kere kuran okurum
491. Sadece bir tek dinin doğruluğuna inananlara tahammül edemem
492. Zelzele düşüncesi beni çok korkutur
493. Tam dikkat isteyen işleri, beni dikkatsizliğe sürükleyen işlere tercih ederim
494. Kapalı ve küçük yerlerde bulunmaktan çok rahatsız olurum
495. Kusurlarını düzeltmeye çalıştığım insanlarla genel olarak gayet açık konuşurum
496. Eşyayı hiçbir zaman çift görmem (Yani tek olan şeyleri çift görmem)
497. Macera hikayelerinden hoşlanırım
498. Açık sözlü olmak her zaman iyidir
499. Gerçekten önemsiz olan bir şey üzerinde bazen sebepsiz olarak haddinden fazla üzülüğüm olur
500. Bana parlak gelen bir fikre hemen kapılır giderim
501. Başkalarından yardım beklemektense genel olarak bir işi kendi başıma yapmayı tercih ederim

502. Herhangi bir olay hakkındaki görüşümü başkalarına açıkça belirtmekten hoşlanırım
503. Başkalarının hareketlerin çok beğenip beğenmediğimi pek belli etmem
504. Değersiz gördüğüm ya da acıdığım kimseye bu duygularımı belli etmekten çekinmem
505. Zaman zaman kendimi öyle güçlü ve enerjik hissederim ki böyle zamanlarda günlerce uykuya ihtiyaç duymadığım olur
506. Sinirleri çok gergin bir insanım
507. İşler iyi gidince aslan payını kendilerine alan fakat hata yapılanca bunu başkalarının üzerine atan insanlarla karşılaştım
508. Koku alma duyum herkes kadar iyidir
509. Bazen çekingenliğim yüzünden hakkımı arayamam
510. Pislik ve kir beni ürkütüp iğrendirir
511. Herkesten gizli tuttuğum bir hayal dünyam var
512. Yıkanmaktan hoşlanmam
513. Kış mevsimini severim
514. Erkek gibi davranan kadınlardan hoşlanırım
515. Evimizde daima gerekli ihtiyaç maddeleri bulunurdu (Yeteri kadar yiyecek, giyecek vb gibi)
516. Ailemde çabuk kızan kimseler var
517. Hiç bir şeyi iyi yapamam
518. Bazı durumlarda olduğumdan daha fazla üzüntülü görünmeye çalıştığım olmuştur
519. Cinsel organlarımda bir bozukluk var
520. Genel olarak görüşlerimi kuvvetle savunurum
521. Bir grup içinde konuşma yapmam ve çok iyi bildiğim bir konuda fikrimi söylemem istenince kaygılanmam
522. Örümcekten korkmam
523. Yüzüm hemen hemen hiç kızarmaz
524. Kapı tokmaklarından hastalık veya mikrop alacağımdan korkmam
525. Bazı hayvanlardan ürkerim
526. Gelecek bana ümitsiz görünüyor
527. Ailem ve yakın akrabalarım birbirleriyle oldukça iyi geçinirler
528. Yüzüm başkalarından daha sık kızarmaz
529. Pahalı elbiseler giymeyi isterim
530. Sebepsiz yere sık sık içim sıkılıyor ve ağlamak istiyorum
531. Bir konu üzerinde karar verdiğimi zannetsem bile başka biri fikrimi kolayca değiştirebilir
532. Acıya başkaları kadar ben de dayanabilirim
533. Sık sık geçirmekten şikayetim yoktur
534. Çoğunlukla başladığım işten en son vazgeçen ben olurum
535. Hemen hemen her zaman ağzımda kuruluk olur
536. Beni acele ettirenlere kızarım
537. Afrika'da aslan avına çıkmak isterdim
538. Terzilikten hoşlanabileceğimi sanıyorum
539. Fareden korkmam
540. Yüzüme hiç felç inmedi
541. Cildime ufak bir şeyin dokunmasından çok huyulanırım
542. Şimdiye kadar rengi kapkara büyük abdest yapmadım
543. Haftada birkaç kez korkunç bir şey olacakmış duygusuna kapılırım
544. Çoğu zaman yorgunluk hissederim

545. Bazen aynı rüyayı tekrar tekrar görürüm
546. Tarih okumaktan hoşlanırım
547. Toplantı ve kalabalık eğlencelerden hoşlanırım
548. Elimdeyse açık saçık numaraların yapılacağı eğence yerlerine gitmem
549. Karşıma çıkacak güçlüklerden korkak ve kaçarım
550. Kapı mandallarını onarmaktan hoşlanırım
551. Bazen başkalarının kafamın içindekilerindi okuduğundan eminim
552. Bilimsel yayınları okumaktan hoşlanırım
553. Açık yerlerde veya geniş meydanlarda tek başıma kalmaktan korkarım
554. Sıkıntım oldukça alkol alırım
555. Bazen çıldıracağımı gibi olurum
556. Kılık kıyafetime çok itina ederim
557. Hayatı fazla ciddiye almıyorum
558. Birçok kimseler kötü cinsel faaliyetlerinden dolayı suçludurlar
559. Gece yarısı çoğunlukla korkuya kapıldığım olur
560. Bir şeyi nereye koyduğumu unutmaktan çok şikayetçiyimdir
561. Ailem benim için büyük bir dayanaktır
562. Çocukken en fazla bağlandığım ve hayran kaldığım kimse bir kadındı
563. Macera hikayelerini aşk hikayelerinden daha çok severim
564. Yapmak istediğim fakat başkalarının beğenmediği bir işten kolayca vazgeçerim
565. Yüksek bir yerde iken içimden atlama isteği gelir
566. Sinemalardaki aşk sahnelerini severim

Ek – 2: LPÖ Soruları

LEVENSON PSİKOPATİ ÖLÇEĞİ

Aşağıda bir dizi ifade listelenmiştir. Her biri genel olarak bulunan görüşleri ifade etmektedir ve doğru veya yanlış cevap yoktur. Muhtemelen siz, bazılarıyla aynı fikirde olacaksınız ve bazılarıyla da aynı fikirde olmayacaksınız. Lütfen, her bir ifadeyi dikkatlice okuyunuz ve her bir ifadeyle aynı fikirde olduğunuzun veya olmadığınızın derecesini en iyi tanımlayan ya da her bir ifadenin size ne kadar uyduğunuzun derecesini belirten rakamı, daire içine alınız.

1 = Kesinlikle katılmıyorum

3 = Genellikle katılıyorum

2 = Genellikle katılmıyorum

4 = Kesinlikle katılıyorum

1.	Sık sık canım sıkılır.	1	2	3	4
2.	Günümüzde, yakamı sıyrabildikten sonra, başarı için herhangi bir şeyi yapmanın doğru olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4
3.	Bir şeyi yapmadan önce, ortaya çıkabilecek sonuçları ayrıntılı bir şekilde gözden geçiririm.	1	2	3	4
4.	Hayattaki başlıca amacım, elde edebildiğim kadar çok sayıda lüks ve pahalı şeyler elde etmektir.	1	2	3	4
5.	Başladığım işlere olan ilgimi, çabucak kaybederim.	1	2	3	4
6.	Başka kimselerle birçok ağız kavgası yapmışımdır.	1	2	3	4
7.	Bir şeyi beğendirmek için çok uğraşsam bile, onun hakkında yalan söylemezdim.	1	2	3	4

8.	Zaman zaman kendimi, aynı tür dertlerin içinde bulurum.	1	2	3	4
9.	Başka kimselerin duygularıyla oynamaktan hoşlanırım.	1	2	3	4
10.	Tek bir amacın peşine, uzun bir süre için düşebileceğimi fark ediyorum.	1	2	3	4
11.	Kendimi düşünmek benim başlıca önceliğimdir.	1	2	3	4
12.	İstediğim şeyleri yapmaları için, başkalarına duymak istedikleri şeyleri söylerim.	1	2	3	4
13.	Başkalarına haksızlık olacağı için, hile yapmak doğru değildir.	1	2	3	4
14.	Aşk, gereğinden fazla önemsenmektedir.	1	2	3	4

1 = Kesinlikle katılmıyorum

3 = Genellikle katılıyorum

2 = Genellikle katılmıyorum

4 = Kesinlikle katılıyorum

15.	Benim başarım, başka birinin zararı pahasına elde edilecek olursa, rahatsız olurdum.	1	2	3	4
16.	Hayal kırıklığına uğradığımda, kendimi kaybedercesine öfkeyle patlarım.	1	2	3	4
17.	Benim için, yakamı sıyrabildikten sonra, herhangi bir şeyin yapılması uygundur.	1	2	3	4
18.	Problemlerimin birçoğu, insanların beni tam olarak anlamamasından kaynaklanır.	1	2	3	4
19.	Başarı, en güçlü olanların hayatta kalması esasına dayanır; mağluplara aldırış etmem.	1	2	3	4

20. Başlangıçta, herhangi bir şeyin çok ilerisini planlamam.	1	2	3	4
21. Sözlerim veya davranışlarım başkasının duygusal olarak acı hissetmesine yol açarsa, kendimi kötü hissederim.	1	2	3	4
22. Çok para kazanmak, benim en önemli amacımdır.	1	2	3	4
23. Bırakın başkaları yüksek değerler üzerinde tasalansın; ben günlük çıkarlarıma bakarım.	1	2	3	4
24. Gerçekten akıllıca bir üçkağıda, çoğu kez hayranlık duyarım.	1	2	3	4
25. Aldatılacak kadar aptal insanlar, genellikle bunu hak ederler.	1	2	3	4
26. Amaçlarımı gerçekleştirirken başkalarına zarar vermemeye gayret ederim.	1	2	3	4

ÖZGEÇMİŞ

I. Bireysel Bilgiler

Adı: Dilek

Soyadı: TEKTAŞ

Doğum yeri ve tarihi: Kuşadası - 1990

Uyruğu: T.C

Medeni Durumu: Bekar

İletişim Adresi ve Telefonu: Cebeci Mahallesi Uzun Selvi Sokak No:19/11 Çankaya
ANKARA/ 0555 363 10 35

II. Eğitimi

2014- :Ankara Üniversitesi, Adli Bilimler Enstitüsü, Disiplinlerarası Adli Bilimler
A.D. Fizik İncelemeler ve Kriminalistik Bölümü (Yüksek Lisans)

2009-2013: Başkent Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik ve Sağlık
Hizmetleri Bölümü (Lisans)

Yabancı Dili: İngilizce

III. Ünvanları: Yok

IV. Mesleki Deneyimi:

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

Başkent Üniversitesi Konya Eğitim ve Araştırma Hastanesi Çocuk Yoğun Bakım

V. Üye Olduğu Bilimsel Kuruluşlar: Adli Bilimciler Derneği Adli Felsefe Komisyonu

VI. Bilimsel İlgi Alanları

TEKTAŞ D (2016). Aile içi şiddette hemşirenin rolü. Uluslararası 2. Adli Hemşirelik Kongresi, 3-4 Kasım 2016, Kırıkkale.

TEKTAŞ D (2016). Cezaevi ve ıslahevi hemşireliği. 3. Adli Psikoloji Sempozyumu, 20-21 Mayıs 2016, Ankara.

TEKTAŞ D (2016). Adli psikiyatri hemşireliği. 3. Adli Psikoloji Sempozyumu, 20-21 Mayıs 2016, Ankara.

TEKTAŞ D (2016). Wernicke Korsakoff Sendromu ve adli tıptaki yeri. 13. Uluslararası Anadolu Adli Bilimler Kongresi, 6-7 Mayıs 2016, Aydın.

TEKTAŞ D (2015). Yüksek güvenlikli hastaneler ve hemşireliği. 2. Adli Psikoloji Sempozyumu, 20-21 Mart 2015, Aydın.

TEKTAŞ D (2015). Trauma and fractures in physical abused children. International Congress of Anthropological Sciences, 9-11 Nisan 2015, Ankara.

VII. Diğer Bilgiler

Sertifikalar

Toplam Kalite Yönetimi Sertifikası

Katıldığı Bilimsel Kongreler

1. Uluslararası 2. Adli Hemşirelik Kongresi, 2016, Kırıkkale.
2. 3. Adli Psikoloji Sempozyumu, 2016, Ankara.

3. 13. Uluslararası Anadolu Adli Bilimler Kongresi, 2016, Aydın.
4. 2. Adli Psikoloji Sempozyumu, 2015, Aydın.
5. Ayaş Adli Bilimler Günleri, 2015, Ankara.
6. International Congress of Anthropological Sciences, 2015, Ankara.
7. 1st International Congress of Forensic Biology and Genetics, 2014, Ankara.
8. 1st International Congress and Workshop of Forensic Toxicology, 2014, Ankara.
9. 2. Ulusal Felaket Kurbanlarının Kimliklendirilmesi Kongresi, 2014, Ankara.
10. Kosova-Türkiye Adli Bilimler Günleri, 2014, Prizren.